

Prologus

¶ Excellentissimi artium & sacre theologie doctoris dñi Egidij Romani Archiepiscopi beatus ordinis heremitarum sci Augustini in libros posteriorum Arist. expositio.

Reuerenti viro

ex anglorum spectabili p̄sapia oriūdo dño Stephano de mauley. frater Egidius romanus ordinis heremitarum sci Augustini. salutes i eo q̄ ē fons sapientie & intellectus. In sc̄do rhetoricoꝝ p̄s vobis de nobilitate aliqualem

notitiā tradere honoris amatiuā ipsā eē descripsit. Lū ergo de nūero bonoꝝ honorabiliū scias opinemur. de cet nos quadam moueri solertia ad escapēdā p̄ficam disciplinā. & maxime qm̄ sil cū nobilitate generis occurrit mētis industria & p̄spicacitas intellectus. Quare si me vestra nobilitas regessit quatenus id modicum. qd̄ ad expositionē libri posteriorū edideris t̄pibus retroactis cura puigili sumāre. tanto vos magis ostenditis origine nobile & aīo generosum. q̄sto p̄fatus liber iter ceteros alios intellectū humanū clarius & certius dirigit i abditā sciaz. ad qd̄ zelo vestre dilectōis eximio vna cū vtilitate rei publice inclinatus. annuēte altissimo editionē p̄sequar. put vestra excellens generositas postulat.

in tertio de aīa vobis ostendere modū

Philosophus cognoscendi intellectus nostri ait. q̄ oꝝ at potētia esse cogitans i ip̄o. si vō alicui iest dñi ip̄e semetip̄s cognoscit & actu est & se

parabile est. Ex q̄bus verbis sufficiēter inuestigare possumus necitatē dyaletice. sp̄aliter libri posteriorū quez hēmus p̄ manibus. Nā sup̄ illo v̄bo phi. in 2. metha. malū est simul querere sciam & modū sciendi. vult ometator q̄ modū sciendi appellat logicā sine qua nō pōt esse aliq̄s instructus in aliqua scia. qz vt ibidez innuit logica est quedā via ad ceteras scias. q̄re dyaletica de q̄ itendi mus finonē facere est magis modus sciendi q̄ scia. Nā nō est necia logica p̄pter res scitas sed propter nostrum modū sciendi. possunt enī res sciri absq̄ logica. nā si se separate qz non itelligunt cū discursu vt sciant res non indigent logica. q̄re logica magis est dicta modus sciendi q̄ scia. qz nō tm̄ p̄pter res scitas sed etiā propter n̄m modū sciendi necesse fuit logicā iuenire. cū modus cognoscendi noster sit in potentia. quia vt dictū est itellēs n̄ est potentia cognoscens. oꝝ ex potentialitate itellēs nostri inuestigare cāz quare necesse fuit inuenire dyaleticā. ergo qz intellectus n̄ est cognoscens in pō. & qz i actibus rōnis est potentialitas admixta. pōt ibi cadere malū & error. ¶ Ne ergo p̄pter potentialitatē admixtā male rōcinemur & erremus in actibus rōnis inuenta fuit logica q̄ est h̄s actus directiua. vñ & p̄s dicit in ix. meta. loq̄ns de errore & malo ait. q̄ malū nō est absolutū a rebus existentibus in potentia. & subdit ibidē. q̄ malū nā liter est post potētia. & idē ibidē ait. q̄ i rebus q̄sūt eterne & q̄ sunt actus nō ē aliq̄d malū oīoneq̄ error. Itaq̄ sic amoto pōte tollit̄ur posteriorius. sic amota ip̄a pō tollitur oē malū & oīs error. qz vt p̄p̄ habita. malū & error naturalr sunt ex pō. Si ergo dyaletica iuenta est ne erret̄ in actibus rōnis. cū h̄s error nō possit originē sumere nisi ex potentialitate itellēs nostri. bñ dictū est q̄ intellectus n̄ est pō cognoscēs iō pōt i suo actu errare. ad obuiandū necesse fuit logicā iuenire. hoc ergo est quod

ait p̄s loq̄ns de intellectu nostro. q̄ oꝝ eē pō cognoscēs & i ip̄o oꝝ esse potētia quādā. Si vō alicui intellectui inest contrariū huius qd̄ nō sit potentia cognoscēs ip̄se h̄s intellectus seip̄s cognoscit & actu est & separabile a potētia & in eius intellectu nō pōt aliq̄s error incidere. Tota igit̄ causa quare indigemus dyaletica tanq̄ via ad alias scias. sumit̄ ex potētia intellectus nostri. ex qua potētia pōt admisceri error in actibus rōnis. Quare si ex potētia intellectus nostri oꝝ inuestigare necitatē dyaletice. iuxta triplices potētia tate quā in intellectu n̄o p̄spicimus possumus tres eēn tiales partes assignare dyaletice. Nā intellectus noster p̄mo est i potētia. qz nō statim cū itelligit genus itelligit dñas. nec statim cū itelligit dñas itelligit spēs. ne ergo in h̄s p̄ceptōibus erret̄ necesse fuit vt patebit tradere scias libri p̄ntoꝝ. Sc̄do intellectus noster est in potētia. qz nō statim cū itelligit subiectū itelligit p̄dicatū ne ergo in p̄iūgēdo p̄dicatū subiecto. & ne in formādo enūciationem erret̄. necesse fuit iuenire scias libri p̄hyer menias. i quo de enūciatōe tractat̄. Tertio intellectus noster est in potētia. qz nō statim itellectis p̄ncipus itelligit p̄clones. iō ne i sillogizādo. & ne inducēdo p̄clusiones ex p̄ncipis error accideret. necesse fuit iuenire illā partē logicē traditā in arte noua. vbi de si sillogismo tradit̄ notitia. P̄mo ergo intellectus noster ē i potētia qz nō statim cū itelligit genus itelligit dñas. nec statim cū itelligit differentia itelligit spēs p̄pter quod errat̄ i itelligēdo simplicia & i formādo diffinitionē. Nā licet circa itellcū simpliciu nō p̄tingat error p̄ se. accidit tñ ibi error p̄ accēs put i ip̄o intellectu simpliciu rōe modi itelligēdi h̄z ibi eē qdā p̄positio q̄ est duplex. Nā itelligēdo simplicia & formādo diffinitionē p̄mo cōiūgimus dñas generi & cōstituimus diffinitionē. qz adaptamus diffinitionē cōstitutā diffinitio. & itelligimus rei q̄ditatē. P̄terit ergo i talibus eē error. vel qz debitā dñam nō iūgimus debito generi. v̄puta si latū adderemus lineę. vel qz debitā diffinitionē non addimus debito diffinito. v̄puta si diffinitionē vnius rei adaptarem us aly. & qd̄ dcm̄ est de diffinitōe itelligēdū est de oī descriptione. Nā & in descriptione cōtingit error. vel qz de descriptionē non debite formamus. vel qz eā non debite adaptamus. Si ergo statim cū itelligimus genus itelligeremus dñas nō errarem̄ i formādo diffinitionē & si statim itellecta differentia itelligeremus specie nō errarem̄ i adaptando diffinitionē debito diffinito. Et sicut contingit errare i diffinitōe duplr̄. vel qz diffinitōez nō debite formamus. v̄ qz eā nō debite adaptamus. sic ēt p̄tingit errare duplr̄. in descriptionē. vel quia descriptionē nō debite formamus. vel qz eā nō debite adaptamus. & qz itelligendo simplicia & itelligendo significata terminoꝝ semp̄ formamus nobis aliquē vnū cōceptū qui cōceptus in habentibus diffinitionē est diffinitio. iuxta illud. 4. meta. Rō quā signat nomē est diffinitio. in non habentibus aut̄ diffinitio ē ali quid loco diffinitionis. quia est aliqua descriptio. in h̄s descriptōibus q̄s format̄ intellectus in itelligēdo simplicia pōt errare. vel qz nō debitū cōceptū format̄. vel quia debitū cōceptū nō aptat debite quiditati. nec debitā diffinitionē debito diffinito. S̄z si itellcū noster nō eēt itelligēs in potētia statim cū itelligeret genus vel qd̄cūq̄ cōe itelligeret ea p̄ q̄ debite pōt strahi. non erraret in formādo diffinitiones. nec in formādo quos cūq̄ p̄ceptus & q̄scūq̄ descriptōes. & si statim cū format̄ sibi cōceptus aliquos. itelligeret q̄ditates quarū sunt

Posteriorum

illi conceptus, sicut non erraret in formando conceptum sic non erraret in adaptando conceptus rebus. Quare si intelligendo simplicia propter potentialitatem intellectus nostri errare possumus, vel quia non debite formamus conceptus, vel quia conceptus formatos non debite adaptamus, ne erraremus in formando in mente nostra conceptum subiecti et cuiuslibet predicamenti, et ne erraremus in adaptando huius conceptus formatos aditibus, ut quia forte conceptum spiritus et id quod significatur hoc nomine spiritus adaptemus qualitati vel alii principio, necesse fuit tradere scias libri primo, per quam regulam in formando nobis conceptus de x. principis, et in aptando huius conceptus formatos debitis principis doceamur, fuit ergo necesse tradere doctrinam libris primo, quia ibi docetur quid signatur nomine cuiuslibet principis, ex quo doctrina possumus nobis debitis conceptus formare de his, et huius conceptus formatos rebus quibus competunt, possumus debite adaptare.

Est tamen diligenter notandum, quod quia intellectus non sic fertur in quidditates rebus simpliciter, ut intellectus subiecti separataz imo circumloquitur huius quidditates, et proprias formas rebus nescit propriis rationibus notare, ideo non solum intellectus generaliter statim non intelligit formas, imo intellectus formas non statim intelligit rebus cuius est illa forma. Nam si quid dures ponat forma animalis, posset et decupes forma assignari, forte multa sunt animalia huiusmodi, x. pedes, atque quia bipes et quadrupes et decupes sunt circumlocutiones formarum, non oportet quod intelligit has formas quod cognoscat animalia huiusmodi, x. pedes.

Uiso quo intelligit quod est potentia cognoscens, et non statim cum intelligit genus intelligit formam, nec statim cum intelligit formam intelligit illas rebus cuius est forma, propter quod potest errare in intellectu simplicium et in significationibus terminorum, ideo necesse fuit proponere librum primo ubi ostenditur quod significatur nomine cuiuslibet principis, reliquum de leui patent. Nam planum est quod intellectus noster est in potentia, quia non statim cum intelligit subiectum intelligit predicatum, propter quod potest errare in formando enunciations, ideo necesse fuit componere librum phycemias, ubi de enunciations tractat.

Tertio ut dicebat intellectus noster est in potentia, quia non statim cum intelligit principia intelligit conclusiones, ideo in sillogizando primo necesse fuit proponere libros artis noue, ubi agit de sillo, et spali necesse fuit librum posteriorum proponere quem habemus per manus, ubi agit de sillo demonstratio quod est sillo apodicticon, id est faciens scire, et per huiusmodi quod quia intellectus noster est potentia cognoscens, et quia potest errare in conceptu simplici et componendo et diuidendo et etiam discurrendo, ideo necesse fuit logicam inuenire scriptum ad librum predicamentorum ne erraret in simplicibus conceptibus, et scriptum ad librum phycemias ne erraret in enunciationsibus, et scriptum ad libros artis noue ne erraret in argumentationibus.

Sed si alicui intellectui inest contrarius versus quod non sit potentia cognoscens, ille est actus ens quod separabilis a rebus materialibus et non est forma corporis, huius itaque intellectus quia non est potentia cognoscens non errabit in intellectu simplicium, nec intelligit componendo et diuidendo, nec intelligit discurrendo, propter quod non indiget logica ut per ea habeat scias de rebus.

Tota igitur necessitas logicę accipiendę est ex modo intelligendi nostro, cum ergo dialectica sit modus sciendi, et propter scire sit inuenta, eo quod sit via ad ceteras scientias, licet tota dialectica sit necessaria, potissime tamen necessarius est iste liber ubi agit de sillo demonstratio faciente scire, ex quo patet quod sit subiectum huius libri, et quod sit causa materialis, quia tamen hic principaliter intendit de demonstratione, demonstratio siue sillo demonstratiuus potest poni hic materia vel subiectum, efficiens autem formalis vel finalis patere possunt per ea que communiter in principibus librorum traduntur.

Is visis ad intelligentiam deorum quodammodo dicitur bitamus. Cum ergo hic liber sit de demonstratione et demonstratio sit sillo faciens scire, dubitaret forte aliquis, utrum per demonstrationem aggeneret scia, et videtur quod non, quia scia id est quod certa cognitio, cum certior sit cognitio principiorum quam conclusionum, quia propter quod unumquodque tale et illud magis. Si ergo per demonstrationem aggeneret certa cognitio cum certior sit cognitio principiorum quam conclusionum, essent principia demonstrabilia, quod falsum est.

Preterea illud quod maxime facit ad errorem, non videtur aggenerare scias, sed hec est forma iter intellectum et sensum secundum methodum in 2. de anima, quia intellectus non errat circa intelligibilia forma sed circa propria, sensus autem e contrario non errat circa sensibilia propria sed circa forma, igitur cum demonstratio sit ex propriis et erga propria maximus error accidet, non videtur generari ex talibus aggenerari scia, sed magis ignorantia.

In 3. in 2. est philosophus quod demonstrationem vocat sillo apodicticon, id est faciens scire. Dicitur quod ut infra dicitur, scire opinamur unumquodque cum causam cognoscimus, et quoniam illius est causa, et quod non contingit aliter se habere. Si ergo aliquis sillo non aggeneret scias, hoc est vel quia non procedit ex causis, sed procedit ex quibusdam propriabilibus et ex quibusdam signis, vel si sillo accipit causam, non accipit causam que sit propria illius, ita quod non procedit ex propriis, sed ex quibusdam formis, illud ergo quod aggenerat sciam, non solum dicitur esse causa, sed etiam dicitur esse propria causa huius, 3. non aggenerat scia per sillo, quia si accipit ibi causa et causa propria, non tamen accipit causam per se et immediatam, quod de necessitate esset effectus, et quod non potest aliter se habere, sed cum omnia ista concurrant, si quod ibi est processus ex causis et ex causis huius, id est ex propriis, et ex causis que non contingunt aliter se habere, et quod posite ponunt effectum cuiusmodi sunt cause per se et immediate, oportet ex tali processu aggenerari scias, et quia via ista concurrunt ad demonstrationem, quia demonstratio est ex causis conclusionis veris primis et intermediis, oportet demonstrationem esse sillo apodicticon, id est aggenerantem scias.

Quod vero obijciatur, quod si cognitio habet per demonstrationem, cum principiorum sit certa cognitio, principia essent demonstrabilia, dicitur dicitur quod ut patebit non omnia certa cognitio habet per demonstrationem, sed solum habet per demonstrationem certa cognitio conclusionum, quod preterea scia, si autem habet per demonstrationem certa cognitio principiorum, quia huius cognitio, ut ibi patet non meretur scia dici, sed intellectus.

Quod vero ulterius arguetur, quod circa propria maxime contingit errare, dicitur dicitur, quod non arguit oppositum, non oppositum, Nam ars est circa difficile et circa id, circa quod contingit errare, ideo oportuit esse artem, de demonstratione et per demonstrationem, ne circa talia erraremus.

Ulterius, dato quod per demonstrationem sic sit scia, quia procedit ex causis propriis et immediatis que scias continent, dubitaret forte aliquis, utrum de demonstratione sit scia, et videtur quod non, quia de demonstratione scia est per demonstrationem, si ergo de demonstratione esset scia, scire de demonstratione per demonstrationem et alia demonstratio per demonstrationem, et ita esset processus in infinitum, quod est inconueniens.

Preterea ut contra arguitur, non est idem organum et subiectum, videmus, nam in arte fabrilis quod martellus est organum per quod faber agit, est res alia, et dicitur ab eo quod per martellum efficitur et ab eo quod subicitur actio martelli, si ergo instrumentum est dicitur ab eo circa quod versatur actio instrumenti, quia tunc idem ageret in seipsum, quare si demonstratio est instrumentum per quod scimus, non poterit demonstratio esse subiectum in scia, nec poterit esse id de quo est scientia, cum ergo erit scia de demonstratione.

In contrarium est philosophus quod tradit artem demonstrandi, est ergo ars et scia de demonstratione, dicitur dicitur quod si vera esset positio Avicene, forte de facili possumus satisfacere questionem, ponit, n. Avicene, quod in actibus aie non est inconueniens ire in infinitum, ut si per aliquem actum intelligendi intelligo aliquid, et per alium actum intelligendi intelligo me in-

Prologus

telligere. Rursus etiā per aliū actū itelligo me itellige
re. et sic h̄z eū in actibus rōis pōt esse p̄cessus in īfinitū.
Et qz demonstrare et arguere et sillogizare et oīo discurre
re ab vno in aliud sunt actus rōnis. Ideo forte diceret
aligs qz per demonstratiōē habet sciētia de demonstrati
ōne. et de illa demonstratiōē habet sciētia p̄ demonstrati
ōne. et sic in īfinitū. S̄z h̄z dictū stare nō pōt. qz nō v̄
ari. hunc modū tenuisse. qz tradat sciētia de demonstrati
ōne p̄ demonstratiōē aliā. et de illa p̄ aliā. et sic in īfini
tum. Amplius cū īfinitū sit ignotū. vt dicit p̄mo p̄hyco
rū. si eēt sic p̄cessus in īfinitū nihil oīno sciremus. nāz
si nō possumus certificari de demonstratiōe nisi p̄ de
monstratiōēz aliā. nec de illa nisi p̄ aliā et ita in īfinitū. cū
terminari nō possit. nunq̄ possemus venire ad finēz. qz
h̄remus certitudines aliq̄z de arte dem̄fandi. Propter
h̄ d̄r alf a gbusdā. qz sic faber cū vna martello fac̄ aliūz
martellum ita qz ibi martellus est organū actōis et est
illud qd̄ actioni subycit. nō tñ est idē martellus q̄ est or
ganū et q̄ subycit actioni. nec est in martellis p̄cessus in
īfinitū. sic vt aiunt. p̄ demonstratiōē est scia de demō
stratiōē. nō tñ ē eadē demonstratiōē et illa. nec est ī de
monstratiōibus p̄cessus in īfinitū. S̄z nec hoc sufficit. qz
si faber p̄ aliq̄z actionē fabricaret oēs martellū. nō pos
set illā actionē agere cū martello. qz tūc ille martellus
seipm̄ efficeret. igit̄ cuz in hoc libro datur ars de oī de
monstratiōē. nō poterit hoc fieri p̄ demonstratiōē. qz tūc
illa demonstratiō seipsā demonstraret. Sciēdū est qz si p̄
priū organū logici esset demonstratiō sicut est fillus oya
leticus vel fillus simplr̄ sūptus sicut forte congrue su
stineri posset. qz dyalericus sillogizādo docet sillogiza
re. sic congrue sustineri posset qz demonstrādo docet de
monstrare. et qz p̄ demonstratiōē h̄etur scia de demonstra
tiōe. Uex qz p̄priū instrumentū logici nō est demonstra
tiō. possumus dicere qz docens demonstrare nō demon
strat. nisi forte p̄ accēs. inq̄tū docēs demonstrare addu
cit demonstratiōēz aliquas grā exēpli. exēpla aut̄ nō sūt
de necitate artis. Dicamus ḡ. qz p̄posita dubitatio su
mit originē ex falsa imaginatiōē. imaginā. n. sic. q̄rens
qz docēs demonstrare demonstrat. sed supposito qz docēs
demonstrare nō demonstraret. vt in p̄sequendo pa. ab̄it.
rōnes superius facte sunt solute. et nō h̄nt dubiū qd̄ q̄ri
tur. Uterius dubitaret forte aliquis. dato qz ars de
monstrādi nō doceat dem̄fatiue. vtrum ars sillogizādi
doceat sillogistice. Dicēdum. qz duplici via inuestigare
possumus. qz sillogizādo adiscimus sillogizare. et p̄mo
p̄ id qd̄ videt̄ ī alijs artibus. et p̄ id qd̄ h̄z intellectus sp̄a
le p̄ter alias potentias. Primum sic p̄z. videmus qz fa
bricādo fabri sumus. et citariādo artē citariādi adisci
mus. ergo a filli formādo fillos. et speculādo qualiter
formātur filli artē sillogizādi adiscimus. Scdo hoc
idē p̄z p̄ id qd̄ h̄z intellectus sp̄ale p̄ter potentias alias.
nā intellecto ē supra se p̄uersūus. Intellectus. n. nō solū
itelligit se. sed etiā itelligit se itelligere. et eodem actu
quo itelligit. itelligit se itelligere. quia si hoc esset alio et
alio actu. tūc eēt abire in īfinitū. Stādū ē ergo ī p̄mis.
vt eodē actu quo itelligit aliq̄. itelligat se itelligere il
lud. et qz sillogizare et discurrere sūt actus rōis et itellcs
iō nō solū itellcūs sillogizat. sed etiā cognoscit se sillogi
zare. et eodem actu quo sillogizat. se sillogizare coḡscit.
sillogizando. n. poterit coḡscere se sillogizare. et poterit
artē sillogizādi adiscere. Uterius. dato qz sillogizā
do possumus discere sillogizare. Dubitaret forte aliq̄s
qz videt̄ qz fuerit supernacū inuenire logicā nam cuz
alie scie sillogizant. et sillogizādo possumus adiscere ar

tē sillogizādi. v̄ qz adiscēdo alias scias possumus adisce
re artē sillogisticā quā logica tradit. sup̄nacū ergo fuit
p̄pter hoc logicā inuenire. Dicēdū qz duplici via inuesti
gare possumus. qz necessariū fuit logicā inuenire. non ob
stante qz sillogizādo adiscimus sillogizare. Prima via
sumitur ex facilitate adiscendi et ex complemento do
ctrine. Prīmā tangit p̄hs. in 2. meta. vbi ait. qz nō est bo
nū sil̄ q̄rere scias et modū sciēdi. si. n. adiscēdo alias scias
et sillogizādo in alijs scientys vellemus artē sillogizādi
adiscere. tunc simul q̄reremus scias et logicā que est mo
dus sciēdi. et que docet sillogizare. et quia male nati su
mus ad adiscēdū. et intellectus n̄ nascitur q̄si tabula
rasa et multū tps apponit in igno. id valde difficile est
ei adiscere quodcūqz illoz p̄ se et valde est difficile itel
lectui adiscere logicam per se. et etiaz est ei difficile ad
discere alias scienas per se. Si autem adiscere vellet si
mul logicā cū alijs scientys. nō solū hoc eēt ei difficile.
s̄z quodāmodo ip̄ose. v̄n̄ cōmentator supra 2. meta. expo
nens illud verbū phi. qz nō oportet sil̄ q̄rere sciam et mo
dū sciēdi. i. logicā. ait. qz cū hō adiscit logicā cū adiuē
tōē aliāz sciaz. tūc nō adiscit hāc ne hanc. i. tūc nō ad
iscit logicā nec alias scias. ergo p̄pter possibilitatē et faci
litatē adiscendi. necē fuit logicā inuenire. vt non sil̄ que
reremus scias et modū sciēdi. Scda via ad hoc idēz
sumit̄ ex cōplemento doctrine. nā licet sillogizādo ad
iscimus sillogizare. tñ qz scire est cognoscere cās et p̄nci
pia rei. nō p̄fecte possumus scire artē sillogizādi. nisi
sciamus fillm̄ reducere ī suas cās. et in sua p̄ncipia. et qz
p̄ncipiū filli cuiusmodi est dici de omni et dici de nullo
et ex qbus p̄stat fillus docet logica. et nō alie scie. ideo
ad p̄pletionē artis sillogistice necē fuit logicā inuenire.
Uterius. dato qz necariū fuerit logicā inuenire. Du
bitabit forte aliq̄s. v̄z sit sil̄ de inuētiōe logice et de
inuētiōe aliāz sciaz. Dicēdū qz sicut in alijs scientys ex
admirari inceperūt phari. et vidēdo effectus. ceperunt
inuestigare causas. vt vidēdo eclipsim̄ ceperūt inuestiga
re causā eius. qua inuestigata habuerūt sciam de eclipsi.
sic antiqui sapiētes vidētes qz itellectus ad q̄libet rez
inuenit rōes et argumēta. ceperūt inuestigare quo modo
intellectus arguit. et quomodo sillogizat. et conati sunt
inuenire p̄ncipia et elementa filloz. quibus inētis inuē
rēt artē sillogizādi. est ergo quodāmodo simile de
inuētiōe logice et aliarum scientiarum. Uterius
autem cum logica sit de conceptibus et actibus rōnis
cū videamus qz actus rōnis et itellcs diuērsificatur h̄z
diuērsa que format itellcs in itelligēdo. Nā in itelligē
do simplicia format diffinitionē. in itelligēdo cōposita
format enūciationē. in discurredo autē ab vna ppōne
ad aliā format rōnē et fillum. Dubitaret ergo aliquis
v̄trū sit sil̄ de itellcū put itelligit simplicia et format
diffinitionē vel p̄ceptū aliq̄ loco diffinitionis. et put in
telligit p̄posita et format enūciatiōēz. et put discurret et fa
cit fillum. Dicēdū qz quātū ad p̄hs spectat dicere pos
sumus qz quodāmodo est sil̄ quātū ad hec oīa. nam sicut
in intellectu simpliciu est dare aliq̄ quod statim p̄ seipz
se offert intellectui p̄ cuius itellcū ceteri aly p̄ceptus
formātur. huius aut̄ fm̄ Auic. est ens et esse. Nā primū
quod ip̄imitur menti n̄re vt ip̄e ait est ens et esse. q̄qd̄
postea intellectus concipit et quicquid itelligit habet
itelligere p̄ ens et ē. et qz sic ē. ergo in intellectu simpliciu
est dare aliq̄ qz statim ip̄imitur in itellcū et per illud
cetera alia fiūt itellecta. sic etiā et in intellectu p̄posito
et in formādo enūciationes p̄uenit hoc idē. nā ceteras
p̄positiones itelligimus p̄ cōēs animi p̄ceptiōēs quas

Posteriorum

dignitates vocant. dignitates aut ipsas intelligimus i
telligedo hac dignitate q̄ nō uenit aliqd sil eē r non
esse. fundatur enī hec dignitas imediate sup ipō ente r
sup ipso eē. qz sicut ens r eē est de intellectu oīuz simpli
ciū sic hec enūciatio r hec ppositio q̄ imediate fūdat
sup ipso ente est de intellectu ceterarū ppōnuz. sicut q̄
i enūciatōibus eē p̄tingit qz cetera enūciatōes robozan
tur r reducunt ad enūciatōes p̄mas q̄ vocātur cōes
animi cōceptōes. Cōes autē animi p̄ceptiones reducū
tur ad ppositionē hāc qz nō p̄tingit sil eē r nō esse. hec
aut ppō nō reducū in ppositionē aliā s̄ in seipsa ē ma
nifestissima r h̄z cām sue veritatis. Si autē reducū hec
ppositio nō reducū in itellcū ppositioz sed reducū in
aliqd simplex vt i ens r eē. sic possumus aliquē fillum
formare in quē p̄nt reduci oēs filli. ille aut fillus nō rē
ducef i vterioze filluz vt si hec sunt p̄ncipia formalia
filli. dici de oī r dici de nullo si fieret vnus fillus p̄tines
hec formalia p̄ncipia. in illū filluz reducerent oēs filli.
vtputa si fieret talis fillus. in q̄busq; fillis ē p̄ncipiū di
ci de oī r dici de nullo illi sūt p̄fecti filli. sed i omnibus
fillis p̄me figure formatis p̄m p̄iugatōes vtilis est p̄n
cipiū dici de oī vel dici de nullo. ergo oēs tales sunt cō
grui r p̄fecti filli. p̄pter qd̄ quodāmodo oīno est sile de
itellcū ppositioz quo formātur enūciatōes r de itellcū
discursio quo formātur filli. nā sicut oēs enūciatōes
reducūtur i enūciatōes p̄mas. i. i cōes animi p̄ceptōes.
Cōes aut enūciatōes p̄me reducunt i hāc qz nō uenit
aliqd sil eē r nō eē. hoc aut nō reducū in enūciationē
aliq̄. s̄ p̄tinet in seipm eē r imediate fundat i ente qd̄
est de intellectu oīuz alioz. sic oēs alij filli reducūtur in
fillos p̄me figure. filli aut p̄me reducūtur in illū filluz
quē formamus q̄ p̄tinet p̄ncipia formalia oīum filloz.
ille aut fillus seipso facit fidē r h̄z i seipso cām sue verita
tis r nō reducū i aliquē aliū filluz. s̄ reducū in dici de
oī r de nullo. q̄ p̄ncipia sunt partes illius filli. r p̄m sub
stātiā igrediūtur illū filluz. sicut hec ppositio q̄ nō cō
tigit sil eē r nō eē. nō reducū in ppositionē aliā s̄ redu
cū solū in ipso eē qd̄ est pars illius ppositiois. r p̄m sub
stātiā igredit ppositionē illā. bñ dictū est ergo q̄ sicut
qz eē est de intellectu oīuz alioz. ideo ppō illa q̄ ex ipso
esse sumit roborat oēs alias ppōnes. ipsa aut nō redy
citur in aliam sed h̄z in se ipsam causam sue veritatis. r
h̄z id per qd̄ oīa alia roborat. sic fillus ille formatus de
p̄ncipijs formalibus filli p̄tinet artē sillogizandi r nō
reducū in aliū fillum sed oēs alij reducuntur in ips. p̄z
ergo quō quodāmodo sile est de cōceptu sillogistico r de
alijs p̄ceptibus. patet etiā q̄ sillogizando pōt tradari
sillogistica r q̄ p̄ fillz pōt haberi ars de sillogismo. nec
tñ ibit in infinitū. qz est de necessitate ad aliquē filluz deue
nire qui nō reducū in aliū filluz. s̄ seipso facit fidē. r ha
bebit in se p̄ncipia roboratā oēs fillos. sicut s̄ p̄ p̄posi
tōez p̄bet aliā ppō. tñ nō itur in infinitū. s̄ est deuenire
ad aliquā ppōem que nō reducitur in ppōem s̄ seipsa
facit fidē. nō. n. p̄batur p̄ ppōem aliā q̄ p̄ seipsa. hēt. n.
in seipsa ipsū eē r fūdat in ipō ente qd̄ est rō q̄re cete
ra cognoscantur. **U**terius aut qz intellcs humanus
nō quiescit. Dubitaret forte q̄ nō vt possibile q̄ p̄ sillo
gismū tradat ars de sillo qz vt supius arguebat. si aliqs
faber frabricaret oēm martellū nō posset per martellū
aliquē oēm martellū frabricare qz tūc ille martellus fa
bricaret seips. ergo a filli cū tradens artē filli doceat cō
struere oēs fillm. r cū in huius arte p̄betur forma cuius
libet filli. nō pōt hoc fieri p̄ fillum qz tūc in illo sillo for
ma illius filli p̄bare i forma sui ipsius. qd̄ videt incō

ueniens. qz semp qd̄ agitur r p̄ qd̄ agit debent eē distin
cta qz distinctū d̄z eē organū p̄ qd̄ fit actio r id qd̄ actōi
subdit. qz nō pōt idē agere in seipm. Dicendū. q̄ licet p̄
aliquē martellum nō possit frabricari oīs martellus. est
tñ aliqs fillus q̄ p̄bat r roborat oēm fillum vt patet in
sillo scō. vt si diceret. in q̄buscūq; fillis est p̄ncipiū dici
de oī vel de nullo illi sunt p̄fecti r congrui filli. s̄ in omni
bus talibus fillis est h̄z. ergo rē. iste fillus roborat oēs
fillos. qz in omnibus fillis est p̄ncipiū dici de omni vel
dici de nullo. vel sunt reducibiles ad h̄z fillos. roborat
etiā hic fillus seipsū r i hoc sillo etiā est huius p̄ncipiū.
possumus aut duplicē viā assignare quare in operibus
exterioribus nō possumus inuenire aliqd qd̄ agat in oē
tale. vt nō possumus inuenire martellum q̄ frabricet oēs
martellū. factibus tñ rōis possumus inuenire aliqd cu
ius actio se extēdat ad oē tale. put possumus inuenire
aliquē sillogismū qui roborat quēlibet fillum. **P**rima
via sumit ex parte potētie agentis. scda ex parte actus
elicitī ab ipsa potētia. **P**rima via sic p̄z. nā potētie cor
porales r oēs virtutes organice nō sunt supra se p̄uersi
ue. r qz talia nō agūt i seipsa ea q̄ ab ipsis p̄cedūt non
sunt supra se p̄uersiua nec agūt etiā in seipsa. r qz icōue
niens est talia agere in seipsa. icōueniēce est inuenire ali
quē martellū q̄ frabricet oēs martellū. qz tunc ille mar
tellus cū sit qd̄ corpale frabricaret seips. r agerēt corpo
ralia i seipsa. qd̄ est icōueniēs. sed nō est incōueniēs re
perire aliq̄ rōem q̄ roborat quēlibet rōez qz rō est supra
se p̄uersiua ideo qd̄ a rōe p̄cedit poterit eē p̄tra se p̄uer
siuū r h̄re actōez i seips. r nō erit icōueniēs vt dicebat
inuenire aliquē filluz q̄ roborat quēlibet sillogismū. nec
est icōueniēs inuenire aliq̄ rōez q̄ roborat quēlibet rōem
qz sillogizare r rōcinari sūt actus rōis r itellcūs q̄ est
potētia supra se p̄uersiua. In his ergo q̄ itellcūs facit.
vel in his q̄ p̄ferūtur in voce. vel i his q̄ scribunt qz ta
lia sūt significatia cor̄ que sunt i mēte. poterit hic mo
dus inueniri q̄ reperiat aliqd tale cuius actio se exten
dat ad oē tale. r p̄ p̄ns se extēdat quodāmodo ad seipsum
ergo vt superius tāgebat ex parte ipsius intellectus q̄
est potentia supra se conuersiua declaratur qd̄ querit.
Scdo daclaratur hoc idē ex pte actus elicitī ab itelle
ctu. Nā cū organū p̄ quod agitur est res aliq̄ r id qd̄ agi
tur per illud organū est etiā res. oportet esse realē d̄faz
i. ter organū agēs r rez actā. sed eā ipsius p̄ quod agitur
est res rōis r est actus a rōe elicitus. r illud ad qd̄ se ex
tendit actus illius organi est et qd̄ rōis. sicut inter res
querimus d̄fam realē. sic inter ea q̄ sunt qd̄ rōis suffi
cēt rōnē d̄fam q̄rere. si ergo aliqs sillogismus seipm ro
borat sufficit illū sillogismū a seipso p̄m rōnē differre vt
est organū r sub. rctū. r vt est qd̄ roborans r qd̄ roborā
tū. igit qz sillogismus est qd̄ rōis r qd̄libet sillogismo
quodāmodo docemus sillogizare r qd̄ sillogismus est
aliquo mō supra se cōuersiuis. p̄pleta tñ ars sillogizandi
p̄tinetur in sillogismo h̄ntē in se p̄ncipia formalia sillo
gismoz. r per illū filluz roborātur oēs alij filli. **U**lte
rius autem qz adhuc intellectus hoīs nō gescit. Dubita
ret forte aliqs qz videt p̄ oīo icōueniens q̄ aliqs sillo
gismus seipm roborat. qz cum roboras sit notius robo
rato idē esset notius seipso quod est incōueniens. Dicen
dū qz in cognitione cōclusionum vel cor̄ que cogitunt
p̄ alia hoc est verum. q̄ probans est notius probato. r
manifestans est notius manifestatio. in cognitōne aut
p̄ncipioz veritatem non habet quia p̄ncipia seipsis
faciunt fidem. r per seipsa sunt manifesta. r quia fillus
formatur ex p̄ncipijs formalibus sillogismoz. etiā

Prologus

Intuens principia illa habet rōem principij et illi. in arte sillogistica. nō. n. est inconueniens qd hō fillus roboratur et confirmetur et faciat de seipso fidē. p seipm. i. p principia cōcepta in ipso. possumus autē hoc manifestare per file. qd videmus in denominatiōe icōpletoz. qz spālia ppe loqndo seipā nō denominant. qz albedo pprie nō est alba. nec curius currit nec motus mouetur. gñalia autē seipā denoiant. qz bonitas est bona. et magnitudo est magna. et entitas est ens. sic et in pposito rōnes facte in terminis spālibus seipās non roborant. facte autē in gñalibus pnt seipās roborare. sicut gñalia seipā denomināt lz spālia se pprie non denominēt. ¶ Uterius autē dubitaret forte aliqs cū ars sillogistica possit tradi p sillogismū qre ars demonstratiua nō possit tradi p demonstratiōem. Dicēdū qd duplici via inuestigare possumus qd docens sillogizare pōt sillogizare. et ars sillogistica pōt tradi p sillogismū. docens autē demonstrare nō demonstrat et ars demonstratiua nō pōt tradi p demōstrationē. Prima via sumitur ex pte artis demonstratiue. scōa ex pte logici tradentis artē demonstrādi. Prima via sic p. nā ars demonstratiua se extendit ad oē demōstrationem. Nō. n. traderetur ars demonstrādi nisi daretur noticia de oī demōstratione. Ille autē qui docet oēm demōstrationem. oī vt vtatur terminis coibus cuiuslibet demōstratiōis. sed p coia nō est demōstratio. ergo tradens artē demonstrādi nō demōstrat. diceret. n. logicus tradēdo artē demonstratiuā qd demōstratio est ex proprijs et ex veris. his autē oēs spāles artifices vtūtur. qlibet. n. scia demonstratiua ex proprijs et veris est. sed hec pcedit ex his proprijs et ex his veris. illa autē ex alijs proprijs et ex alijs veris. dicere autē demōstrationem esse ex proprijs et ex veris. est procedere per communia cuiuslibet discipline. et quia arguens per communia non demonstrat. cum demōstratio sit ex proprijs et veris. tradens artē demonstrandi non demonstrat. ¶ Secunda via ad hoc idē sumit ex pte logici tradentis artē demonstrandi. nā qdlibet agēs agit fm organa sibi debita. cuī ergo organū logici nō sit demōstratio logicus nō pōt tradere artē de demōstratione p demōstrationē qz tūc ageret p nō propriū organū. sicut ergo qlibet ars agit opa sibi debita p propria organa. et qz nō vtīf organis alterius artis. vt cū ppiū sit artis edificatiue facere domū. nō tñ. facit eā cū organis arctis futorie. sic qz demōstratio est actus rōnis vel est constituta p rōnis actus. logicus q circa talia verlat docet demōstrationē pponere et tradit artē demonstrādi. non tñ facit eā p demōstrationē qz vt in psequēdo patebit demōstratio nō est istrumētū eius. tñ qz non repugnat sillo qd fiat p coia. cū etiā qz ppiū organum logici est fillus. logicus pōt tradere artē de sillo p fillum eo mō quo est superius declaratū. S; qz demōstrationi repugnat qd fiat ex coibus et logici non est ppiū organū demōstratio. nō poterit logicus tradere artē de demōstratione p demōstrationē qd declarare volebamus. ¶ Uterius forte dubitaret aliqs. qz videt qd logicus tradit artē de demōstratione p demōstrationē. et videt qd organū eius ppiū sit demōstratio nā p demōstrationē pbat debita passio de debito subiecto p debita principia. gñā. n. exēpli loquēdo dicamus qd hoc mō pcedit logicus. nā cū in libro pōz subiectū sit fillus. pbat logicus i libro illo de hoc subiecto. i. de sillo hanc passionē q est de necessitate pcludere p hec principia. v. p. dici de omni et de nullo. pbat ergo ibidē qd ppiū sit filli de necessitate manifeste pcludere p illa principia q trinet. Nam et si in alijs argumētatōibus vbi nō referuatur expse illa p

incipia. sequitur de necessitate pclo. tñ non sequit sic manifeste sicut sequitur i fillis illis formatis p illa principia. et qd videtur est de libro pōz respectu filli veritate videtur hōe de libro posterior respectu demōstratiōis. Nā i libro isto subiectū ē fillus demōstratiōis de quo pbat hec passio qd aggenerat sciaz et qd est faciēs scire p hec principia. qz est ex prijs veris et immediatis causis qd pclusionis. Dicendū qd duplici via inuestigare possumus qd huius pcessus facti a logico nō sunt demōstratiōes. In demōstratiōe. n. sunt duo cōsiderāda videlicet ea ex qbus demōstratio fit q sunt quasi demōstratiōis causa. huius autē sunt principia cuiuslibet discipline. et in demōstratiōe cōsiderādū est qd ex demōstratiōe catur. et hic est demonstrationis effectus. huius autē est efficere et aggenerare sciaz. sillogismus. n. demōstratiōis cōsistens ex proprijs aggenerat sciaz in aia nostra qd est demōstratiōis effectus. Dis vi sis p. q. logicus tradēs artē de demōstratiōe nō demōstrat. tū qz tradit artē p coia. tū etiā qz p artē traditam nō aggenerat i nobis sciaz s; modū sciēdi. docet. n. logicus qd demōstratio est ex proprijs et ex veris in spāli tñ q sunt illa ppria et que sunt illa vera determinare nō spectat ad logicū qz ipse nō vtīf spālibus terminis. hoc. n. nomē ppiū est nomē scōe intentōis. et est cōe ad oīa p. ppria. videlicet ad ppria qbus vtīf geometra. et ad ppria qbus vtīf arismetricus. et etiā ad ppria aliaz sciaz. videre ergo demōstrationē eē ex proprijs et nō descendere ad spālia ppria. nō est pcedere p ppria s; p coia. ergo si cōsideramus ea ex qbus demōstratio cōstituit. p. q. ars tradita a logico d demōstratiōe et ratio illa quā format logicus de demōstratiōe faciēda nō est demōstratio qz est p quedā coia tradita. Rursus si cōsideremus id qd per demōstrationē efficit. p. q. ars demōstrandi p demōstrationē nō tradit. nā scire demōstrationē et scire filli vt ē applicabilis ad res demōstratas et sillogizatas non est scire aliqd in se. sed est scire modū p quem debemus scire. p. q. ergo demōstrādi et sillogizādi non aggenerat in nobis scia s; modū sciēdi. vñ et ipsa logica a pbo in z. meta. p. p. modus sciēdi est appellata. ars ergo illa p quā tradit ars demōstrādi vel noticia de demōstratione tū qz pcedit p quedā cōmunia. tū qz non aggenerat in nobis sciaz s; modū sciēdi. nō est p demōstrationē tradita. nec de demōstratiōe p demōstrationē habet noticia. ¶ Quod vō arguebat qd logicus pbat hanc passionem efficere sciam de hoc subio v; de demōstratione p hō principia qz pcedit ex proprijs et veris. ppter hoc qd formabit logicus hō rōnes. qd pcedit ex veris et ex proprijs aggenerat sciam. demōstratio est hō. ergo et. p. q. hec rō nō est demōstratio qz termini quos assumit sunt cōes cuiuslibet specialis. nā qlibet scia specialis demōstrat. qlibet pcedit ex veris et ex proprijs. per quēlibet talē pcessū nō aggenerat in nobis scia. nō ergo qlibet pbo alicuius de aliquo p aliq principia ē demōstratio nisi hoc fiat p proprios terminos qd non facit logicus. sp. n. tā dyaleticus qz rhetoricus procedit per quedā cōmunia. iuxta illud pbi in principio rhetorice. abe. n. v; dyaletica et rhetorica sunt de talibus quibusdā que cōmuniter quodamō oīz est cognoscere et nullius est scire deteriora. ¶ Uterius autē qd logicus nō vtatur demōstratiōe dubitaret forte aliquis. vtrū spectet ad cū tradere artē de demōstratione et docere demōstrationē pponere. Dicendū qd sicut videmus i alijs artibus ita suo mō possumus in logica arbitrari. videmus enī in arte fabzili q multa organa fabricat et cōponit quibus non vtitur. fabricat. n. faber vomerē quo non vtitur ipse sed agricola. fabz

Posteriorum

cat etiā acm q̄ non vtiſſi ipſe. ſed ſutor. cū enī ars fabri-
lis verſetur circa ferrū tanq̄ circa propria materia ad
eā ſpectat cōſtruere omne qd̄ eſt ex ferro. nō tñ q̄ vtaſ
oibus organo ex ferro ſtructis. cū. n. organū ſit aliqd̄
ad finē ordinatum illa organa ferrea q̄ fini fabzili ſunt
inutilia cuiuſmodi eſt acus vel q̄dēcūq̄ aliud qd̄ nō pōt
vtra ſciderē. fabricauit ea faber eo q̄ ſint ex ferro. nō
tñ vteſ eis qz nō ſunt vtilia ſuo fini. ſ; ſicut ars fabzilis
eſt circa ferrū tanq̄ circa propria mān ita dyaletica eſt
circa actus rōnis. vel circa ea que per actus rōnis ſunt
ſtituta tanq̄ circa propria mān. qz ſicut ſpectat ad artē
fabzilē vſari circa eē ferrum et fabricare qcqd̄ ex ferro
pōnit. ſic ſpectat ad logicū vſari circa omnes actus
rōnis et circa oia q̄ per hō actus ſunt ſtituta. nō tamen
vterur logicus oibus talibus ſicut nec faber oī organo
ferreo. qz cū demſare et ſillogicare oīno ad actus rōnis
ptineat licet logicus nō vtaſ demſatōe. ad ipſū tamē
ſpectat tradere artē de demonſtratōe. et vlt̄ de oī ſillo.
¶ Uterius aut̄ dato q̄ logicus nō vtaſ demſtratōe.
tradit tñ demſationis artē. Dubitaret forte aliq̄ vtz
aliq̄ alius artifex a logico poſſit tradere artē. et vtz
rhetorice poſſit hō artē tradere. nā ſi logicus tradit artē
de demſatione qz logica verſat̄ circa ratiōis actus vel
circa ea q̄ per hō actus ſunt cōſtituta. cū etiā circa talia
verſet̄ rhetorica videt̄ q̄ ad rhetorē ptineat tradere
artē demſandi. ¶ Preterea de entimemate determi-
nat logicus et rhetor. et etiā de exēplo determinat vter-
q̄. q̄ ideo videt̄ veritatē hēe qz arguere p̄ exēplū et en-
timema ſpectat ad ratiōe. et qz circa ea que rōnis ſunt
verſat̄ tā dyaleticus q̄ rhetor. ideo de eis vterq̄ deter-
minat. ergo a ſili cū arguere p̄ demſationē et p̄ ſillm ſpe-
ctet ad ratiōe. tā ad dyaleticū q̄ ad rhetorē eo q̄ vter-
q̄ eoz ſunt artifices rōnales ſpectabit determinare tā
de demſatione q̄ de ſillo. artē ergo demſandi et ſillogi-
cādi nō ſolū tradet dyaleticus ſ; etiā rhetor. Dicēdum
q̄ ſi vera eēt opinio Tully q̄ totū negociū rhetoricū vi-
ſus eſt collocare ſub negotio pollitico nō hēet difficulta-
tē qd̄ q̄rit. qz tūc rhetor nō eēt artifex rōnalis nec ſpe-
ctaret ad eū determinare de actibus rōnis. ſ; cum ſm
p̄bm et ſm veritatē rhetorica ſit aſſecutina dyaletice. et
ſit magis q̄daz dyaletica q̄ q̄dā pollitica. et vterq̄ tanq̄
rhetor q̄ dyaleticus ſit de q̄buſdā cōibus et ſint artifi-
ces rōnales. videt̄ eē rōnalis q̄ſtio quare nō vterq̄ de-
terminat de demſatione. cū demſatōe ſtruere et oīno
ſillogicare ad rōez ptineat. ¶ Sciēdū ergo q̄ cū noſtrū
itelligere ſit cū diſcuſu. et cū nō poſſumus hēe ſcias rez
niſi p̄ rōnes et argumenta vt pōt patere p̄ habita. ne ar-
guēdo etiā rōcinādo erraremus oportuit de ipſa rōne
et argumentatione inuenire artē. et qz rōnes et argumē-
ta applicabilia ſunt tā ad ſpeculatiua et ad artes ſciēti-
ficas et ſubtiles q̄ etiā ad agibilia et ad artes morales et
practicās. ideo oportuit quaſi duplicē dyaleticā inueni-
re. vnam q̄ deſcēderet i artes ſpeculatiuas et ſubtiles. et
hec cōmuni noīe appellata eſt logica: et aliā que deſcen-
deret in artes morales et practicās et hec vocata ē rheto-
rica q̄ dicīſ eē aſſecutina dyaletice. qz eſt quaſi quedā
groſſa dyaletica. tradere ergo artē arguēdi in ſcientiis
moralibus vt in pollitica et ethica ſpectat ad rhetorē.
Attamē ſi arguat in illis ſcientiis. cū rhetor pcedat ex
p̄muniſ. polliticus pcedat ex p̄p̄riis. erit rhetor qdā
ſophiſta polliticus. ſic tradere artē demſandi et tradere
artē arguēdi i ſcientiis ſpeculatiuis ſpālibus ſpectabit
ad dyaleticū. Attamē ſi dyaleticus velit arguere i illis
ſciētis. vtputa ſi p̄ qdā cōia q̄bus ipſe vtiſ velit p̄bare

et cōnes geometricas. vt ſi veller p̄ cōia p̄bare circuli
q̄draturā erit dyaleticus ſophiſta geometra. ſic rhetor
arguēs i pollitica erit ſophiſta polliticus. ¶ Hoc viſo
p̄ qd̄ ſit dicēdū ad qd̄ nō p̄poſitā. nā ſi rhetorica eſt qdā
groſſa dyaletica et eius eſt tradere modū arguēdi i ſciē-
tiis moralibus et groſſis. cū hō ſcie pcedat ſufficia ſr. et
typo. l. exemplariter. eo q̄ actus humani nō cadūt ſub
vna regula. nec de hō actibus de q̄bus ſūt tales ſciētie
p̄nt demſationes ſtitui. nō ſpectabit ad i rhetorē trade-
re artē de demſatione. ¶ Qd̄ vō arguebat q̄ rhetor eſt
artifex rōnalis p̄. qz rhetorica eſt quaſi quedaz groſſa
dyaletica. vnde non ſpectat ad ipſum tradere de oī nō
arguēdi. ſ; ſolū determinare de illis arguēdi modis p̄
quos arguimus ſufficia ſr. et typo. hō autem ſunt exem-
plum et entimema. non autem demſatio et ſillogiſmus.
¶ Quod vō vlt̄ arguēbat q̄ de entimemate de-
terminat rhetor et dyaleticus. ergo pari rōe poterit de-
terminare vterq̄ de demonſtratione. dici d̄z q̄ non eſt
ſiſe. ſed qual̄ non ſit ſimile. et quō vterq̄ poterit deter-
minare de entimemate et non de demonſtratione cū ex
p̄oneſ paſſus ille habitus circa p̄ncipiū huius libri q̄
rhetorice p̄radent p̄ exempla et entimemata appare-
bit. ¶ Uterius aut̄ dato q̄ ad rhetorē nō ptinet trade-
re artē demonſtrandi. Dubitaret forte aliq̄ vtz p̄ poſ-
ſit ptinere ad artifices ſpāles. et vtz q̄ ſic. qz fabricādo fa-
bzī ſimus et citharizādo ad ſcimus citharizare. q̄re cuſ
alie ſcie d̄mōſtrēt q̄ in alyſ ſciētis ars tradit̄ demōſtrā-
di. Dicēdū q̄ cū ſcire ſit p̄ cāz nō ſuffic̄ demſare ad p̄ q̄
tradat̄ ars demſandi niſi reducat̄ demſatio i ſuas cās.
cū ergo q̄libet ſcia ſpālīs demōſtrēt oī q̄ id qd̄ eſt cauſa
demonſtrādi nō ſit ſpeciale alicui ſcie ſed ſit cōe ad oēs
ſcias. vt ſi hoc mō reducit̄ demōſtratio in ſuas cās q̄ ſit
ex p̄p̄riis et veris pcedere. ex p̄p̄riis et veris nō eſt ſpāle
alicui ſcie. ſ; eſt cōe cuiuslibet arti. q̄re cū ars demōſtrādi
nō poſſit tradi p̄ terminos ſpāles ſed p̄ cōes. eo q̄ cōe ſit
cuiuslibet ſcie demōſtrare. tradere artē demōſtrādi non
ptinebit ad aliq̄ ſciam ſpālē ſ; p̄ erit opus artifiel cōis.
¶ Eſt ergo diligenter notādū q̄ ſicut aliq̄ inſtra ferrea
cuiuſmodi ſunt vomer et acus faber cōponit. ſed nō vtiſ
aliq̄ aut̄ artifex cuiuſmodi ſunt agricola et ſutor eis vtiſ
ſed nō cōponit. aliq̄ aut̄ nec vtiſ nec cōponit. qz multe
ſunt artes que nō fabricat̄ acū nec vomerē nec vtiſ illis
Et et circa demōſtratōez dicere poſſumus q̄ aliq̄ ar-
tifex vt logicus tradit artē demſandi. et tñ demſatione
nō vtiſ. aliq̄ aut̄ artifex vt q̄libet artifex ſpālīs demſa-
tōe vtiſ. nec tñ tradit artē demſandi. eo q̄ ars demſan-
di nō niſi p̄ cōes terminos tradi pōt. q̄bus vti nō p̄p̄rie
ſpectat ad artifices ſpāles. ¶ Rurſus cū demonſtratio
ptineat ad actus rōnis tradere artē demonſtrandi non
p̄p̄rie ſpectat niſi ad artificē rōnalē. nā ſicut ſolus faber
eo q̄ ipſe verſet̄ circa mān ferreā bz fabricare organa
ferrea licet nō oibus organo ferreis vtaſ. ſic ſolus arti-
fex rōnalis bz tradere artē de demſatōe et de alyſ q̄ ſūt
p̄ actus rōnis cōſtituta. licet ipſe nō oibus talibus vtaſ.
¶ Artifex ḡrōnalis cuiuſmodi eſt logicus tradit artē demō-
ſtrandi nō tñ demōſtrādoe vtiſ. Artifex aut̄ realis ſpāl̄
cuiuſmodi eſt geometricus arithmeticus et quilibet tal̄
demonſtratione vtiſ. artē tamen demonſtrandi nō
tradit. ſ; artifex realis cōmuniſ cuiuſmodi eſt metha-
p̄hiſicus nec proprie demonſtratione vtiſ. nec artē
demonſtrādi tradit. nā hō artifex qz cōis eſt ideo p̄p̄rie
demonſtratione nō vtiſ. cuſ demonſtratio ſit de p̄p̄riis.
¶ Rurſus qz hō artifex nō eſt rōnalis ſed realis. id artez
demonſtrandi nō tradit. ipſe. n. methap̄hiſicus ſi p̄p̄rie

Prologus

non demonstrat. nisi velimus accipere demonstratio-
nem large pro omni certa cognitione. quod maxime
competit metaphisico. Metaphisici enim non est de-
monstrare sed eius est declarare quoditates ac rez eentias.
¶ Alterius aut dubitaret forte aliqua. quod videlicet
quod aliqua det artes demonstrandi et tamen non demonstrat. nam
si fabricando fabri sumus. et citbarizando adiscimus ci-
tbarizare. o3 quod demonstrando adiscamus arte demfrandi
ergo cum tradere arte demonstrandi idez sit quod docere de-
monstrare. cum non videat possibile quod aliqua doceat artem
demonstrandi nisi demonstrando. quod non aggenerant habitus
nisi per actus agruentes hitui. non videt posse quod logicus
det arte demonstrandi. et tamen dando h3 artes non demonstrat
nec demonstrat de vta. ¶ Dicendum quod in arte e3 considerare
duo. aliqd quod est formale. et aliqd quod e3 male. vt i arte do-
mificandi quid formale est ibi ordo lapidum et ordo eoz
quod domum constitunt. male aut sunt ibi lapides ipsi. vide-
mus aut quod si homo e3 instructus in arte domificandi et
sciret agrue ordinare lapides i domo cum videamus ali-
quos lapides e3 molles et aliquos duos. et ex mollibus
fit domus debilior et ex duris fortior si ille instructus sit
in arte domificandi nunq3 fecisset domus ex lapidibus
duris. ad hoc quod sciret domum ex lapidibus facere non o3
quod aliqua doceret eum artem domificandi. nec quod domifi-
caret coram eo. sed sufficeret quod ostenderet qui sunt la-
pides duri dicens quod ex eis fortior fit domus. na domifi-
care ex lapidibus duris non differt a domificare simplr
nisi in materia necessaria. et ex pprijs et veris. quod facit
demonstratio de qua determinatur in hoc libro postero-
ru. non differt a sillogizare simplr de quo determinat in
libro prioru nisi in materia. addit enim sillogis-
mus supra sillogis-
mum simplr necessitate materie. postq3 quis e3
instructus in libro prioru. et scit arte sillogizandi quantum
ad id quod est formale ad hoc quod discat demonstrare non
oportet sillogizare sed ei sufficit quod materia ostendatur
ex qua constat demonstratio. tunc enim cum arte sillogi-
zandi quam vidit in libro prioru et cum cognitione ma-
terie demonstratiue de qua dicitur in libro posterioru
habebit sufficienter arte demonstrandi. vnde et phus po-
tissime venatur in hoc libro ostendens ex quibus constat
demonstratio. docens quod constat ex pmissis et veris immediat
causisq3 colonis. Propter quod patet quod si docens sil-
logizare sillogizat. quod ibi traditur ars sillogizandi q3
ad id quod est ibi formale. quia artem nullus posset ad-
scire nisi sillogizaret in mente vel in voce. tamen docens
demonstrare non oportet quod demonstrat. quod demonstra-
tio supra sillogis-
mum simplr non addit nisi necessitatem
materie. Cognita ergo arte sillogizandi ad hoc quod datur ars
demonstrandi sufficit determinare de materia ex qua
demonstratio constat. Dans ergo artem demonstrandi
non demonstrat nec demonstratiue vtitur nisi per accens.
gra exempli. que ex3 non sunt de necessitate artis nec sunt
per terminos quibus vtitur logicus sed quibus vtunt
aly. artifices. ¶ Alterius autem cum demonstratio re-
ducatur in suas causas et in sua principia et aliter non pos-
sit tradi ars demonstrandi nisi sciendo causas et elta de-
monstrationis que cause et elta sunt prima vera ppria et
immediata. quia ex talibus causatur demonstratio cum in
traditione huius artis possit formari quedaz ratio et quod-
dam sillogismus vt dicat. quicunq3 sillogismus constat
ex primis veris pprijs et immediatis est demonstratio et e3
sillogismus faciens scire. sillogismus qui traditur in h3
libro e3 h3. g. re. ¶ Dubitaret forte aliquis. vtru hic sillo-
gismus qui potest formari in tradendo arte demonstan-

di sit demonstratio vel sillogismus thopicus. vel quis sillogis-
mus debeat noari. Non autem dici potest quod h3 sillogismus
factus sit sillogismus simplr de quo determinat in libro prioru
cum applicatus sit ad aliquid spale. nec etiam dici potest quod sit
sillogismus topicus. quod h3 sillogismus non e3 necessarius. sed est vt i
pluribus. sillogismus autem sic factus est necessarius quod arguit
de necessitate h3 rone facta demonstratione ee. nec etiam
dici potest quod sit sophisina quod tunc peccaret in forma et non co-
cluderet. relinqt g3 quod sit demfratio. g3 trades arte demo-
strandi demonstrat. ¶ Dicendum quod fm comentatoze lo-
gicus potest considerari duplr. vel vt docens. vel vt vtens.
si considerat vt docens. sic quodammodo est artifex spalis
et est de speciali aliquo. quod est de actibus ronis. vel de his
quod h3 actus constituitur. hoc g3 modo tradit artes sillo-
gizandi determinans de sillo qui sillogismus ad rone prinet
et per actum ronis constituit. hoc modo et tradit arte de-
monfrandi. nam per demfrationem arguere prinet ad rone
et artificis rationalis est h3 artem tradere. ¶ Cum g3 tra-
dendo talem artem logicus aliquas rationes format si
querat cuiusmodi sunt ille rones. Dicendum est quod sicut
logica pprie non est scientia s3 modus sciendi. sic ille ro-
nes non pprie sunt demonstratio. sed docet modum demo-
strandi. q3 tunc ergo logicus p3sideret vt docens. et q3 tunc
cumq3 fm quod h3 faciat necessarias rones. quia non omnis
necessaria rone est demonstratio. s3 illa q3 pcedit ex pprijs
cuiuslibet discipline et que aggenerat in nobis scientiam
rones quas tradit logicus sunt vt est docens et vt tradit
artem demonstrandi et sillogizandi. tum quod h3 rones pce-
dunt ex quibusda3 coibus tum etiam quia non in omnibus
aggenerat scientiam sed modum sciendi demonstrationes dici
non debent nisi forte acciperetur large demfratio pro
omni necessaria ratione. s3 que modum loquedi demon-
strat etiam metaphisicus. quod multas infallibiles rones fa-
cit. pprie ergo loquedo artifices spales demonstrat. quod
illi pcedunt ex pprijs alicuius specialis discipline. Ar-
tifices vero coes non pprie demonstrant nisi accipiatur
demonstratio large pro omni necessaria rone siue pcedat
ex coibus siue ex pprijs siue aggeneret scientiam siue modum
sciendi. patet ergo quod rationes logici vt tradit artes de-
monfrandi et sillogizandi non sunt demonstrationes. s3
possunt aliquo modo ad demfrationes reduci. sicut modus
sciendi reducit ad scientiam. et si logicus non demonstrat
vt e3 docens multo magis non demfrat vt est vtens quia
fm quod h3 non vtitur sillogismo demfratio sed thopico
¶ Cum ergo querit quales rationes sunt ille que formari
possunt ex eo quod logicus tradit artem demonstrandi. et
ex eo quod e3 docens. patet quod licet non sint sillogismi sim-
pliciter. quia sunt applicati ad aliquam materiam. et s3
non sint rationes thopice quia de necessitate concludunt
et s3 non sint sophismata quia tunc fallerent. non tamen sunt
demonstrationes pprie. tamen ad demonstrationem
reducuntur. sicut modus sciendi reducit ad scientiam
et possunt appellari demonstrationes largo modo quo dicitur e3
¶ Alterius autem cum logicus possit considerari vt e3
docens et vt est vtens. et vtroq3 modo rationes format.
Dubitaret forte aliquis. vtrum idem aggeneretur i no-
bis p rones factas a logico vt est docens et vt est vtens.
Dicendum quod logica est de actibus ronis applicabilibus
ad res. put g3 logicus determinat de ipsis actibus ronis
vel de his que per h3 actus constituit. et pbat de eis dicitur
passiones p dicitur principia dicitur ee docens. sic tamen se habes
non de ppe demfrare. tum quod pcedit ex quibusda3 coibus
tum etiam quia non aggenerat scientiam sed modum
sciendi. sed put h3 ronis actus applicat ad aliquas res et

Posteriorum

format sillogismū de alijs rebus dī esse vtens. ¶ Cum ḡ querit̄ vtz idem aggeneretur per rōnes logicās. vt est vtēs 7 vt ē docens. dici debet q̄ nō. nā sicq̄ geometriā docet geometra. 7 arismetricus arismetricā. sic logicus vt est docens docet logicā. 7 quia logica non est scia. sed modus sciendi. iō logicus vt ē docēs aggenerat in mēte p rōnes suas. nō sciam sed modū sciēdi. vtaūt est vtens qz vt hō est ppriū instīz eius est fillus thopicus ex quo aggenerat opinio. si cōsiderat p rōnes quas facit nō aggenerat pprie sciaz in nobis. nec modū sciēdi s̄z opionē. Dicamus ergo q̄ p rōnes factas a logico aliq̄ aggrāt in nobis sapiētia. aliquādo scia. aliquādo modus sciēdi. aliquando opinio. aliquando fides aliquando suspitio. aliquando deceptio. aliquando ignorātia. ¶ Differt autē sapiētia a scia 7 a mō sciendi. qz sapia est p cās causaz 7 p cās altas put pcedit metaphisicus. Scia autē ē per cās inferiores 7 pprias put pcedūt aly artifices. Modus autē sciendi nō est de ipsis rebus sed magis ē de actibus rōis p quos circa res versamur. Opinio autē differt a fide 7 suspitōe qz suspitio est infra fidē. fides infra opionē. Ideo quādo ea p que manuducimur ad assentiēdūz alicui sunt qdā repñtationes 7 quedā methaphore put pcedit ars poetica. dicunt̄ solū aggenerare suspitiones s̄z si ille psuasiones sunt validiores put pcedit ars rhetorica que validius arguit q̄ ars poetica. dicunt̄ psuasiones ille aggenerare q̄sdā credulitatē 7 q̄sdā fidē. ita q̄ p fidē quā aggenerat rōes rhetorice firmitus adheremus q̄ p suspitōne quā aggenerat manuductiones poetice.

Rursus si in mā pbabili fierent adhuc rōnes validiores q̄ rhetorice 7 poetice cuiusmodi sūt rōnes dyaletice aggenerabūt opionē q̄ est fortior 7 validior q̄ fides rhetorica 7 suspitio poetica. Deceptio autem differt ab ignorātia qz quilibet defectus a scia dī ignorātia. sed defectus cū latētia dī deceptio. iō pprie fallacie dicunt̄ decipere que simul cū cā nō existentie hnt cās appētie habēt. n. fallacie simul latētia cū defectu. ¶ His visis dicamus q̄ rōnes methaphisicales q̄ sunt p cās causaz 7 q̄ sunt p cās altas aggenerat sapias. demonstrationes vō que sunt p cās pprias cuiusmodi sunt rōnes sciaruz pticulariū aggenerat sciam. rōnes que logicales sunt vt est docens. aggenerat modū sciendi. rōnes vō logicales vt est vtens. nō aggenerat modū sciendi. sed opionēz rōnes rhetorice aggenerat fidē. poetice suspitōne. fallacie deceptionēz. falsigraphus autē pcedit ex pncipis discipline male intellectis. 7 fillus ignorantie q̄ pcedit ex oppositis pncipioz aggenerat ignorātia. ¶ Ulterius autē cuz fillus thopicus sit fillus applicatus ad res. 7 fillus demonstratiuus sit applicatus ad res. 7 cū logicus vt ē docens sit de ipsis actibus rōis. fm se vt est vtens sit de actibus rōis applicatis ad res. Dubitaret forte aliq̄s quare dyaleticus vt est vtens. 7 vt applicat actus rōis ad res vū potius sillo thopico q̄ demonstratione.

¶ Dicendū q̄ licet rōem habens arguat p quedā cōia. cū cōia sint q̄si locus ianue in domo que sunt pnia cuius rōnē habēt. arguere tñ ex pprijs nō est cuiusq̄ s̄z sciētī. 7 qz cōia sic se tenēt ex parte rōis. 7 in ea vī ferri 7 itellectus 7 rō fm q̄ huius. Et qz ad eundēz ad quē spectat determinare de aliq̄. spectat determinare de eius ānexo cū cōia sic sint ānexa rōni. ad eundē artificēz vt ad dyaleticū ad quē spectat determinare de actibus rōis spectat p quedā cōia arguere ad ea q̄ sūt cuiusq̄ discipline q̄ ḡ oēs habentes rōnē. i. oēs hoies faciūt sine arte. in ḡ dyaleticus qui est artifex rōinalis facit p modū artis. vñ 7 pbs ait i pmo elencoz q̄ oēs sine arte pticipant id

quo articulr est dyaletica. cū ḡ oēs arguat. 7 oēs p qdā cōia ad quodlibz ppositū faciāt rōnes. dyaletici est trare arte demonstratōis 7 arguēdi vt est docēs. 7 eius p quedā cōmunia est applicare modos arguēdi ad qdōz ppositū vt est vtēs. pcedere autē ex pprijs nō ē dyaletici. quia propria nō se tenēt ex parte rationis. et circa ea non debet versari artifex rationalis quia circa propria maxime errat ratio nisi per studiuz 7 per sciaz regulet.

¶ Cū ḡ querit̄ qre dyaleticus vt est vtens 7 vt applicat actus rōis ad res magis vti sillo thopico q̄ demratiuo. p̄z q̄ cū cōmunia sint ex parte rōis magis q̄ ppria 7 cū artificis rōnalis magis sit pcedere ex coibus q̄ ex pprijs organis logici vt est vtēs nō erit fillus demratiuus qui pcedit ex pprijs. sed thopicus qui pcedit ex cōmunibus. Logicus ḡ vt est docens docet logicā que nō est scia sed modus sciēdi. igif vt ē docens nō aggenerat sciam sed modū sciendi. vt est vtēs aggenerat opionē 7 gif nec sic nec sic pprie loquēdo vti demratiōe. qz demratiō pprie sūpta nō aggenerat modū sciēdi nec opionē. s̄z sciaz. ¶ His visis ad expōnē lre accedamus.

huius doctrina 7 omnis

disciplina ex pcepti fit cognitione. Manifestum est autem hoc speculātibus in oēs.

¶ Secundū modū cōem expōnēdi huic libro siue huic operi nō pmittit̄ phemiū. Nā cōiter dicit̄ q̄ p̄hs p ea q̄ dixit i pncipio libri p̄z phemiāuit nō solū q̄tū ad libzū p̄z. s̄z etiā q̄tū ad libzū posteriorū. dixerat enī in pncipio illius libri. q̄ p̄mū oportebat dicere d quo erat intentio. qz de demonstratōe. deinde determinādū erat qd erat sillogismus 7 qs eēt pfcūs 7 qs impfcūs. p hoc q̄ qd dixit. q̄ determinādū erat de demonstratōe phemiāuit ad libzū posteriorū. p hoc vero qd subdit q̄ determinādū est quid sit sillogismus 7 qs pfcūs 7 qs ipfcūs. phemiāuit ad libzū p̄z. Un cōiter autē q̄ hic liber nō eget phemiō. sed totū quod hic dicit̄ ptinet ad p̄z executiā. Sed hoc nō videt̄ sufficere. nā fm p̄m in 3° rhetoricozū. phemiū est qdā puiatio ad sequētia. s̄z nō obstāte q̄ cōia sunt quedā puiatio ad spālia etiā vnum spāle est puiatio ad aliud. Nō ḡ obstāte q̄ in libro p̄zū in quadā generalitate fecerit p̄uatiōne quādas ad hunc libzū dicēdo q̄ volebat de demonstratōe tractare. etiā in hoc libro facit quādā spāle p̄uatiōne 7 quoddā spāle phemiū ad ea de qbus est executurus. imo si bñ cōsideremus quod dicit̄ in libro p̄zū magis est p̄uatiō ad dicēda q̄ sit phemiū. valde. n. eēt insufficientēs p̄ phemiū huius libri dicere q̄ intentio sua est circa demōstrationē 7 disciplinā d̄mōstratiā. Si ḡ volumus p̄hs de insufficientia resp̄ndere p̄ter id quod dixit in libro p̄zū in quo pprie nō phemiāuit sed magis se cōtinuauit ad hūc libzū. dicere cogimur q̄ huic libro p̄mittit̄ phemiū spāle i quo facit spāle p̄uatiōne 7 specialē manuductionē ad sequētia 7 ad ea de qbus est executurus ergo iste liber sicut 7 aly libri diuiditur in duas partes. i. phemiū 7 tractatū. secūda ibi. (Scire autē opinamur) ¶ Ad euidētia p̄me partis sciendū q̄ vt antea dicebat̄ phemiū est qdā puiatio ad sequētia. nā vt dicit̄ur. 3° rhetoricozū. oportet locū facere in aīa future orōni. nā sicut oportet preparare mām ad susceptionē forme. ita oportet p̄parare aīam ad susceptionē doctrine. 7 maxie intelligēdū ē cum aīa est indisposita 7 h̄z dispōēs 7 rias ad doctrinā illaz. Cū ḡ tota itētio eius qd tradit̄ in hoc libro sit determinare de sillogismo demonstratiuo p quez adiscimus sciētiaz. duo sunt que ad hoc nos potissime

Liber

Indisponunt. Heracliti opinio et Platonis. Voluit enim Heraclitus ut habet 4. metaphisice. qd nihil ptingerz scire. huius etiā opinionis dicuntur fuisse Academici. Plato aut voluit qd contingeret aliquid scire. sz hō scia nō aggenerabat in nobis p fillum demōstratiū. sz erat nobis ipressa ab ydeis siue a formis sepatis. Seruiebāt eni ydee platonē ad duo. ad sciam. s. et ad generationem ab illis eni ydeis et ab illis sepatis formis deriuabantur forme in mā sensibili. et etiā fluebāt spēs in aiaz nostraz put ergo ab illis ydeis fiebāt foē i mā. faciebāt ad generationē. sed put cābant spēs in aniaz nostraz faciebāt ad sciam. Anima q̄ fm platonē in sui creatōe erat plena spēbus q̄s influebant in eā forme sepate. p corporeis tñ sensus excitabat ad sciendū p illas spēs. Nostruz q̄ adiscere sz platonē erat quoddā reminisci. quecūq̄ q̄ hāz opinionū vera esset. supuacua eēt doctrina huius libri. Nam si nō cōtingeret scire ut ponebat Heraclitus vel si scia nō aggeneraret i nobis p fillum demōstratiū. sed p influētia ydeaz. ut dicebat plato supuacua eēt trade re noticiā de demōstratiōe tanq̄ de sillo faciente scire. sicut q̄ si mā eēt indisposita ad formā oporteret illas dispōnes tollere ut forma iducere. sic si ania ppter dicta platonis et Heracliti est indisposita ad susceptōes huius doctrine. oportet p̄us illas idispōnes tollere q̄ tractet de hac doctrina. ¶ Est tñ diligenter notandū qd sicut in materia q̄tū ad itroductōes forme nō sufficit remouere idispōnes oppositas nisi itroducant i ea pposita dispo sītōes. sic si volumus bñ p̄micare et facere bonā p̄uatiōe ad susceptiōe doctrine sequētis nō sufficit ab aia remouere dispōnes oppositas nisi iducant in ea dispōnes pposite. ¶ Duo q̄ facit p̄s p̄ncipalr in b̄ p̄micio qz p̄mo p̄ducit i aia dispōnes ppositas. ostendēs quō p̄ fillus demōstratiū cōtingat scire. et remouet idispōnes oppositas ostendēs qd nec vep̄ e qd nihil adiscimus ut dicebat Heraclitus. nec etiā vep̄ est qd nostrū adiscere sit qdā reminisci ut dicebat plato. ibi scda. (ate aut q̄ sit inducere). ¶ Ad euidentiā aut p̄me ptis scienduz est qd tota cā q̄re necessariū est d̄ demōstratiōe tractare est. qz nos adiscimus cū discursu. et nostra scia sit ex p̄existētī cognitōe. ita qd ex p̄cognitione vnius venimus in cognitōez alterius. et hoc est qdā discurrere et qdāz sillogizare. Quare si nos itelligimus cū discursu et volumus hoc mō sciaz acgrere. necessarius est nobis ille discursus qd facit scire. hō aut est fillus demōstratiū. nā p filluz demōstratiū sicut palios sillos discurremus a p̄missis ad cōclōnē. sed hoc h̄z speciale hic discursus et hic fillus. qz p̄ h̄z discursus et per h̄z fillum acgrit in nobis scia. sed palios sillos et alias rōcinatōes et palios discursus aggenerat in nobis opinio vel aliqd aliud. ut i p̄habiti dicebat. ¶ Posset q̄ sic formari rō. q̄cūq̄ intellectus in acgrendo sciaz discursus et adiscit ex p̄existētī cognitōe ille intellectus i acgrendo sciam idiget sillo demōstratiū vel quod idē est indiget discursu faciete scire. sed h̄z est intellectus n̄. ergo etc. Tota q̄cā q̄re necessariū ē tradere sciam de sillo demōstratiū qd est faciens scire. est qz nullā acgrimus sciaz. nec ē aliq̄ doctrina nec aliq̄ disciplina in nobis q̄ nō acgrat ex p̄existētī cognitōe. v̄l qd idē est q̄ nō acgrat cū qdā discursu. Nam p̄cedere ex cognitōe vnius ad cognitōez alterius qdā discurrere est. igit̄ cū nihil ita disponat aiaz nostrā. et nihil nos reddat ita auidos ad volendū habere sciam de demōstratiōe sicut si scierimus quanta sit necessitas filli demōstratiū ad acgrendā sciaz. cū h̄z necessitas ex hoc sumat ortum qz itelligimus cū discursu. et qz nostra doctrina et nostra

Primus

disciplina ex p̄existētī sit cognitōe. idē p̄s volens disponere aiam n̄az et reddere nos auidos. ad volenduz scire doctrinā traditā in b̄ libro declarat. qd ois doctrina et omnis disciplina ex p̄existētī sit cognitōe. ¶ Duo ergo facit in p̄ma pte p̄memy. qz p̄mo p̄ponit et declarat hāc ppōem. s. qd (ois doctrina et ois disciplina ex p̄existētī sit cognitōe.) et ad maiorē manifestatōez ppositi declarat que sunt ille p̄cognitōes q̄ sunt necessarie ad sciam acgrendā ibi (duplr autē necessariuz est p̄cognoscere) Circa p̄imum duo facit quia p̄imo p̄mittit p̄fatam p̄positionē tanq̄ v̄l manifestā. et declarat quod dixerat ibi (mathematice. n. sciaz.) ¶ Dic̄ ergo qd (ois doctrina et omnis disciplina intellectiua ex p̄existētī sit cognitōe manifestū ē aut speculātibus i oēs) q̄ si dicat qd hec ppō pposita ē v̄l manifesta. et qd manifestuz ē b̄ speculātibus i oēs sciaz qd ois doctrina et ois disciplina intellectiua fiat ex p̄existētī cognitōe. ¶ Dubitaret forte aliquis quō ex hac ppōne habet qd ad acgrendā sciam necessariū sit tradere artē de sillo demōstratiū. Dicēduz qd q̄cūq̄ intellectus itelligit et cognoscit ex p̄existētī cognitōe suū itelligere ē cū discursu. Ois aut discursus et ois rōcinatio reducit ad fillum. sicut ip̄fectū reducit ad p̄fctū. q̄ in acgītōe scie indigemus sillo. sz cū non ois fillus aggeneret sciaz sz solū fillus demōstratiū. segtur qd i acgītōe scie idigemus sillo demōstratiū. Breuiter q̄ recapitulātes dicamus. si ois doctrina et ois disciplina intellectiua sit ex p̄existētī cognitōe. et qz ex p̄ cognitōe vnius p̄cedit in cognitōez alterius suus p̄clusus ē arguēdo et rōcinādo. ois doctrina et ois disciplina acgrit arguēdo et rōcinādo. sed cū scia dicat doctrinaz et disciplinā nō q̄libet sed doctrinā et disciplinā p̄fctā. ois qd si ois doctrina et ois disciplina itelleiua sit ex p̄existētī cognitōe et acgrit arguēdo et rōcinādo cū scia que dicit doctrinaz et disciplinā p̄fctā acgrat p̄ p̄fctā argumentationē et rōcinatōez. qz cū fillus sit p̄fctā argumentatio. et iter sillos demōstratiū sillogismus h̄z rōez p̄fctiōis. scia q̄ doctrinā p̄fctā et disciplinā noiauit ex sillo demōstratiū acgrit. Ex ppōne igit̄ p̄missa qd ois doctrina et ois disciplina ex p̄existētī sit cognitōe. manifeste cōcludit qd fillus demōstratiū ē necius in acgītōe scie. et qz nihil nos ita facit auidos nec ita nos disponit ut venimus insudare circa artē demōstradi. sicut scire qd ois doctrina et ois disciplina itelleiua ex p̄existētī sit cogne. idēo p̄s volēs facere q̄sdā p̄uatiōez ad doctrinā sequētē et volēs disponere aiaz n̄az ad susceptiōe doctrine sequētis p̄mittit hāc ppōnē. qd ois doctrina et ois disciplina et. ¶ Uterius at dubitaret forte aliquis quō ois doctrina et ois disciplina itelleiua sit ex p̄existētī cognitōe. Dicēdū qd ois cognitio itelleiua vel ē r̄clōnū vel ē p̄ncipioz. Rōclones at p̄sciū i p̄ncipuz. p̄ncipia aut p̄sciū via sensus memorie et exp̄ientie. Cognitio q̄ cōclōnum p̄supponit cognitōez p̄ncipioz. Cognitio aut p̄ncipioz p̄supponit cognitōez sensus memorie et exp̄ientie. nō ergo ait p̄s qd ois cognitio ex p̄existētī fiat cognitōe. qz tūc eēt abire i infinitū. etiā hec p̄positio eēt manifeste falsa. qz sensus statim fert in suuz obiectuz. simplr q̄ loquēdo cognitio sensitiua nō sit ex p̄existētī cognitōe. p̄z qd ois cognitio itelleiua siue sit cōclōnū siue p̄ncipioz cognitōe aliq̄z aliam p̄supponit. ¶ Est tñ diligēter notandū qd sz de oi cognitōe itelleiua vitatē heat qd sit ex p̄existētī cognitōe. p̄s tñ hāc ppōnē nō assumit nisi propter cognitōe cōclōnū que p̄supponit cognitōe p̄missarū et p̄cognoscit i p̄missis. nā et rōes oēs q̄s adducit ad p̄bādū itētū suū s̄ de cognitōe r̄clōnū

Posteriorum

quod supponit cognitiones premissarum et precognoscit in premissis. nam rationes sue quas adducit ad probandum intentum solum de cognitione conclusionum arguunt. **¶** Ulterius autem dubitaret forte aliquis. verum propositio proposita veritate habeat non solum in scientia quam quis habuit ad discendum. sed etiam quam quis habet in inueniendo. Dicendum quod aliqui ausi sunt asserere propositas assumptam solum veritatem habere in his que non inueniuntur ad discendum. non autem in his que non inueniuntur ad discendum. quod dupliciter conatur ostendere. primo ex proposita assumptaque per se hic loquitur de doctrina et disciplina. doctrina autem et disciplina videtur nominare scientiam put est ad discendum acqisita. non autem put est per inueniendum habita. Rursus ad hoc idem addunt quod per se in precognitionibus ait. vult. n. per se quod precognoscendum est tam de subiecto quam de passione quod est quod dicit per nomen. in scientia autem inuenta nihil operis supponere de precognitione nouius quod illa non habet per sermonem. Relinquit ergo intelligenda esse propositam assumptam solum de scientia quam quis nouit ad discendum. non autem de ea quam quis nouit inueniendo. **¶** Notandum quod de utraque scientia veritatem habet quod dicitur. debemus enim imaginari quod precognitio que requiritur in sciendo aliquid se habet quasi via. ipsa autem res scita per precognitionem illam se habet quasi terminus. ergo si aliquis inueniret aliquam viam eundem per aliquem locum et vellet alios ad illum locum perducere oporteret quod per illam viam per quam ducit seipsum duceret alios. aliter autem posset errare. per illam ergo eandem viam per quam inueniens duxit seipsum ad cognitionem alicuius cognitionis. oportet quod ducatur et discens. quare si discens ducatur ex preexistenti cognitione etiam inueniens habuit aliquam precognitionem ex qua venatus est conclusionem intentam. Dicamus ergo quod doctrina et disciplina sic differunt. quod doctrina est facere alium cognoscere. disciplina est cognitio ab alio suscipere. Inueniens ergo scientiam non adiscit ab alio. potest tamen aliquem docere. ei ergo potest competere doctrina et non disciplina. sed habens scientiam non inueniendo sed adiscendo ei competit disciplina. Decem tamen verba. scilicet quod omnis doctrina et omnis disciplina intellectiua significant accipienda sunt. ut dicamus quod doctrina referenda sit ad notitiam habitam inueniendo. quod si sciens potuit alium docere. Disciplina vero referenda sit ad notitiam habitam adiscendo quod sic sciens ab alio scientiam accipit. quod vero subdit intellectiua additum est ad diuinitatem cognitionis sensitivae quam non oportet ex preexistente cognitione originem sumere. ille. n. qui se admirari incepit per hanc et admiratus est de eclipsi incepit inuestigare causam eclipsis et habere scientiam eius. nisi huiusmodi precognitionem eclipsis. non inuestigasset causam eius. ois ergo notitia intellectiua siue sit habita inueniendo ut possit eam aliter tradere. et dicatur doctrina. siue adiscendo sit habitata ut sit ab alio accepta et dicatur disciplina. dum tamen sit intellectiua ex preexistente sit cognitio. et quod ut per se per auctoritatem ex eo quod in scientia nostra necessaria est precognitio arguitur necessitas filii de monstratiui. per se assumens hanc propositam quod ois doctrina et declarauit quanta sit necessitas huius doctrine et que necessaria sit ars demonstrandi. argumenta autem facta in huiusmodi in sequenti questione soluentur. **¶** Deinde cum dicitur. (Mathematice enim scientiarum et.) declarat quod dixerat. dixerat. n. quod hec proposita ois doctrina et ois disciplina ex preexistente sit cognitio manifestum autem erat speculativis in ois artes. id declarat quod omnes artes procedunt arguendo. cum ergo quod arguitur aliquid premitteat et aliquid concludit. sed ois artes procedunt arguendo. ois procedunt ex preexistente cognitione. quod ois ex cognitione eius quod premitteat procedunt in cognitionem eius quod concludunt **¶** Ad cuius evidentiā sciendum quod ois artes speculativae. vel se reales et merentur dici scientiae. vel rationales et merentur dici modus sciendi. **¶** Rursus scientiae rationales quantum ad prius spectat due sunt. scilicet dialectica et rhetorica. per se ergo volens ostendere in

omnibus habere veritatem quod ois artes procedunt arguendo et quod ex preexistente cognitione notitiam faciunt. tria facit. quod per se probat hoc in mathematicis et in aliis realibus scientiis. et per se probat hoc in orationibus dialecticis. et in rhetoricis. scilicet ibi (Sicut autem et circa ois scientias.) tertia ibi (Sicut autem et rhetorice.) Continuet ergo sic. bene dico quod (Ois doctrina et ois disciplina intellectiua ex preexistente sit cognitio) et bene et dico quod (manifestum est hoc speculativis in ois scientias quia mathematice scientiarum per hunc modum sunt) quod. scilicet arguunt et procedunt ex preexistente cognitione. ut ex precognitione premissarum procedunt in cognitionem conclusionis. et vnaqueque aliarum artium supplet per hunc modum procedit. **¶** Notandum autem quod artium quidam sunt practicae. ut fabricatiua vel sutoria et hec. quedam sunt speculativae. ut mathematica. naturalis et metaphysica. Iste. n. est triplex modus essentialis philosophiae ut dicitur. 6. metaphysica. videlicet naturalis mathematicus et diuinus Cum ergo per se ait quod mathematice et vnaqueque aliarum artium per hunc modum sunt. potest hoc solum referri ad scientias speculativas. ut sit sensus quod mathematice et vnaqueque aliarum scientiarum speculativarum per hunc modum sunt. quod procedunt arguendo et notitiam faciunt ex preexistente cognitione. alio modo potest exponi de artibus metaphysicis. ut sit sensus. et metaphysice scientiarum. scilicet scientiarum speculativarum et vnaqueque aliarum artium practicarum per hunc modum sunt quod procedunt ex preexistente cognitione. nam ut thomasti exponit non solum artes speculativae. sed etiam practicae et et metaphysice ex preexistente cognitione fiunt. quod non est possibile ut ipse ait aliquem adiscere artem clementariam a magistro suo nisi prius cognoscatur mures et lapides. oia ergo hec ex preexistente cognitione fiunt. **¶** Dubitaret forte aliquis de hac probate philosophiae. videlicet. n. per alias scientias probare propositam quam hic assumit in arte logica sunt ergo alie scientiae regule logice. cuius contrarium ipse ponit in principio thopicarum dicens hec est proposita et maxime inueniens dialectice quod ad ois methodorum principia via habet. Dicendum quod supposito nostro modo sciendi quod intelligimus cum discursu. et accipimus scientiam arguendo. dialectica quod docet artem arguendi erit regula et inuamentum ad alias scientias. tamen ratio ex parte vel a posteriori et inductio. ut inductio in aliis artibus potest esse alie artes in inuamentum logice. ut cum logicis aliamquam propositioem accipit exemplariter vel inductive inuari possumus ad cognitionem propositionis illius quando in aliis scientiis cernimus sic esse. Philosophus ergo proponens hanc propositioem. quod omnis doctrina et ostendit eam veram esse per id quod videtur in aliis artibus declaratis. quod et alie artes procedunt hoc modo exemplariter et inductive. et a posteriori declarat intentum. non ergo ex hoc habetur quod per alias scientias logica reguletur. **¶** Deinde cum dicitur. (Similiter autem et circa orationes) manifestat hoc idem in orationibus dialecticis dicens quod (sicut autem) sit notitia et procedit arguendo ex preexistente cognitione (circa orationes). id est propositioes dialecticas. (que sunt per se fillos et quod sunt per inductionem. ut requiritur enim). id est ois orationes dialectice tamen ille quod sunt per se fillos quod etiam ille quod sunt per inductionem (doctrina faciunt per se nota). id est ex preexistente cognitione. et subdit quod (he quidem). id est orationes sillogistice sunt (accipietes tanquam a notis) intellectui. (Iste vero). id est orationes inductive sunt (demonstrantes vltimo per id singulare quod est manifestum) sensui. **¶** Notandum autem quod cum quatuor sint species argumentationum. scilicet sillogistica. entimema et exemplum. Sillogistica et inductio efficaciores sunt exemplo et entimema quia entimema est quidam diminutus sillogismus. et exemplum est quedam diminuta inductio. **¶** Notandum etiam quod cum rhetorica sit asscutiua dialectice et per se sit quedam grossa dialectica. organa rhetorice et instrumenta eius

p̄ q̄ arguit debēt eē qdā modi arguēdi grossi. organa ve-
ro dyalectici debēt eē modi arguēdi efficaciores ⁊ v̄ olē-
tiores. modi ḡ arguēdi p̄ quos dyalecticus arguit sunt
sillus ⁊ iductio. rhetorici vero sūt exēplū ⁊ entimema.
Phus ergo volens ostendere oratiōes dyalecticas pro-
cedere ex p̄sistenti cognitione. ostendit hoc in sillis ⁊
in inductionibus. eo q̄ his modis arguit dyalecticus et
illa sūt infra dyalectici. ¶ Notandū ē q̄ quicūq; aliqd
presupponendo aliud p̄bat. p̄cedit ex p̄sistenti cog-
nitione ⁊ ex p̄s noto. vt ex noticia eius quod p̄supponit
tradit noticiāz eius qd̄ p̄cludit. ⁊ q̄ sillus presupponit
premissas. presupponit et̄ aliqua p̄pōnem v̄sem notāz
intellectui. Inductio vero presupponit singularia nota
sensui. Et sic tam sillus q̄ iductio p̄cedit a p̄s notis ⁊
a p̄existenti cognitione. Sed sillogismus p̄cedit a p̄e-
missis que supponunt eē note intellectui. vii. p̄cedit a no-
tis s̄m̄ intellectū. Inductio vero p̄cludit v̄le. i. p̄pōnem
v̄lez p̄ id singulare quod est māifestū sensui vt si notus
sit sensui q̄ for. currit. plato currit ⁊ sic de singulis. p̄clu-
dēt p̄ inductionēz hec p̄positio v̄lis q̄ ois hō currat.
¶ Deinde cū dicit. (Sillr aut̄ ⁊ rhetorice) p̄bat hoc idē
in orationibus rhetoricis. intendit aut̄ talē rōem. orōnes
rhetorice p̄cedūt ex p̄existēti cōgnitōe. ga arguūt per
sillum vel p̄ iductioez. Cū ḡ rhetorica arguat p̄ entime-
ma ⁊ p̄ exēplū. ⁊ cū entimema sit qdā sillus. ⁊ exēplū sit
qdāz iductio rhetorica fiat ex p̄existēti cognitione. h̄ ē ḡ
qd̄ ait q̄ (sillr aut̄ ⁊ rhetorice) su. fiunt ex p̄sistenti co-
gnitōe qz. (p̄suadent enī aut p̄ exempla qd̄ est inductio
aut p̄ entimema qd̄ vere est sillus). ¶ Notandū aut̄ q̄
hec p̄positio. ois doctrina ⁊c. veritate h̄z nō solū i scien-
tys sed etiā in modis sciendi. qz mathematice que sūt
scie ⁊ dyalectica ⁊ rhetorica ḡ sunt modi sciendi. hoc mō
p̄cedūt. ¶ Notandū ē q̄ p̄dcā p̄positio nō solū v̄tatem
h̄z i his q̄ p̄cludūt ex necitate ⁊ aggnant sciaz vt mathe-
matici s̄z ē v̄tate h̄z i his q̄ arguūt p̄babilt̄ ⁊ aggenerāt
opinionē. vt i dyalecticis. ⁊ etiā in his q̄ p̄suadēt ⁊ agge-
nerāt fidē vt in rhetoricis. ¶ Dubitaret forte aliqs quo
exēplū est iductio. Dicendū q̄ iductio accipit oia parti-
culariavt for. ⁊ plato ⁊ sic de singulis. ḡ ois hō. s̄z exēplū
eo q̄ sit organū rhetoris. ⁊ fiat de actibus hūanis. ⁊ de
mā morali q̄ p̄pter incertitudinē māe nō pōt accipere oia
singularia. sed aut ex vno singulari p̄cludit aliud single.
aut nō ex oibus s̄z ex multis singl̄ibus concludet aliqd
singulare vt p̄z ex p̄mo rhetoricoz. vtputa si aliquis sit
petens munitiones in aliqua ciuitate. ⁊ qs velit p̄bare p̄
exēplū q̄ ille tyrānizabit dicit. dionysius in syracusa
petyt munitiones ⁊ tyrānizauit. ḡ exemplo huius p̄z q̄
iste petens munitiones tyrānizabit. vel si haberemus
multa singularia efficacior esset argumentatio p̄ exem-
plū vt si argueremus sic. dionysius petēs munitiones in
tali ciuitate tyrānizauit. alius etiā alibi similiter fecit
⁊ alius alibi hoc idem egit. exemplo omnium illozum
patet q̄ iste petens munitiones tyrānizabit. Cum ḡ
per exemplum semper concludatur aliquid de aliquo
particulari. ipossibile ē q̄ in vno argumēto per exēplū
accipiāt oia particularia. tū qz est ibi incertitudo mate-
rie. ⁊ actus humani nō cadūt sub vna regula. ⁊ non pōt
ibi accipi p̄positio v̄lis. tū etiā qz ois in arguendo p̄ exē-
plū nō poni in p̄missis illud particulare de quo debz ali-
quod cōcludi. vt si vis p̄bare p̄ exēplū q̄ for. accipiens
munitiones tyrānizabit. nō accipies hoc singulare for.
qz tūc p̄bares idē per idē. sed accipies singularia. i vno
ergo exēplo in p̄missis nō pōt accipi singularia oia. s̄z
in multis exēplis possent omnia accipi. ⁊ qz inductio p̄

cedit ex oibus singularibus vno exēplū singl̄r nō ē idu-
ctio. sed exēpla plaliter inductio eē p̄nt. iō p̄s loquēs
de exēplis pluralr̄ ait q̄ rhetor p̄cedit per exēpla qd̄ ē
inductio. ¶ Ulterius aut̄ forte dubitaret aliquis quō
entimema vere ē sillus. Dicendū q̄ nō est p̄ se oia iter
entimema ⁊ sillum. qz entimema p̄cedit ex vna p̄pōne
plata ⁊ ex alia reseruiata i mente. sillus v̄o p̄cedit ex du-
abus p̄pōibus platis vt s̄m̄ et̄ bimologia nois dicatur
entimema q̄si intra mētē. qz alterā p̄pōnum reseruat
in mētē. Sed eēntialis d̄fia inter entimema ⁊ sillum su-
mit qz rhetor magis descendit in scias morales. iō enti-
mema quod est infra rhetoris est applicabile ad māz
moralē ⁊ grossam. Dyalecticus vero magis descendit in
scias speculatiuas. ⁊ idco sillus ḡ est organū dyalectici ē
magis applicabilis ad māz speculatiuas ⁊ subriles. Ra-
tionū ḡ rhetoricaz p̄supponit eē auditor totus populus
qz actus morales ⁊ agibilia sunt toti populo exponēda.
et qz totus populus ē qd̄ grossū. auditor rōnū rhetorica
rū intelligit eē grossus vt d̄r p̄mo rhetoricoz. ⁊ qz gros-
sus auditor nō ita pōt p̄cipe multa sicut vno. iō i rheto-
ricis p̄gruentius arguit ex vna p̄missa q̄ ex pluribus.
Eēntialis igit̄ d̄fia inter entimema ⁊ sillogismū sumit
ex mā ad quā applicat̄. vt qz entimema est applicabile
ad māz moralē ⁊ grossā. sillus vero ad speculatiuam
⁊ subriles. S̄z ex hac d̄fia sequitur aliud q̄ sillus sit ex
pluribus p̄missis. entimema v̄o p̄pter auditorē grossūz
p̄gruentius sit ex vna p̄missa plata ⁊ ex alia reseruiata
in mente. ¶ Hoc viso dicamus q̄ p̄pter grossitudinēz
auditoris entimema nō solū p̄cedit ex vna p̄pōne. sed
etiā p̄cedit ex p̄riculari ad p̄ricularē. vt aliqs i populo
entimemate argueret. iste deuicit olimpia. ḡ iste corōa-
bit̄. cōstat aut̄ q̄ multa talia entimemata valēt vnum
v̄sem sillus. vtputa si sic argueret. q̄cūq; vicit agonez
corōalē debet coronari. s̄z ois vincēs olimpia vicit agonez
corōalē. ergo ois talis debet coronari. Iste at̄ sillus
cōstituit̄ ex multis entimematibus. vt ex his. plato vicit
olimpia ḡ debet coronari martinus vicit olimpia ḡ debet
coronari. ⁊ ex alijs cōsilibus entimematibus fiet vnus
v̄lis sillus. Quantū ḡ ad maiore p̄pōem que reseruat̄
in mente. vt q̄ ois vincens agonez corōalē debet coronari
cōcordant entimema ⁊ sillus. sed q̄tū ad maiore p̄pōez
qz entimema est circa hāc māz grossaz sensibiles ⁊ p̄ri-
cularē. cū multa p̄ricularia faciunt vno v̄le. sicut multa
exēpla possunt esse vna vniuersalis inductio. sic multa
entimemata possūt esse vnus vniuersalis sillogismus.
¶ Vel possumus aliter respōdere q̄ cū s̄ra n̄ra habeat
entimemata qd̄ vere est sillus. forte corrupta est littera
nā alia s̄ra h̄z. qd̄ quidā ē sillogismus. tūc ē s̄ra plana vt
dicamus q̄ entimema ē sillogismus qdā. i. sillogismus
diminutus vt exponit themistius. cōruptio aut̄ hec for-
te p̄tigit ex h̄. qz forte trāslator i exēplari cū deberz ibi
eē quidā inuenit qdem in loco de qdā. ⁊ ita p̄qdē trāsl̄-
tulit vere. ⁊ dixit q̄ vere est sillogismus. cū deberet di-
cere q̄ qdā ē sillogismus. Qualrcūq; tū dicat p̄z qualr̄
s̄ra est saluanda. ¶ Ulterius forte dicit aliqs. vtruz de
entimemate possit se itromittere logicus. ⁊ videt q̄ nō
quia si de entimemate posset tractare logicus circa qd̄
versatur rhetor. ergo ⁊ de arte demōstrādī posset se in-
tromittere rhetor circa quā versat̄ logicus cuius oppo-
situm superius dicebat. ¶ In contrariū est p̄s in fine
scōi p̄oz. vbi determinat de entimemate ⁊ exēplo. Cū ḡ
liber p̄oz ptineat ad logicā de talibus poterit logicus
tractare. Dicendū q̄ logicus determinat de sillo ⁊ idu-
ctioe tanq̄ de p̄p̄yis instrumentis. ⁊ de entimemate ⁊

Posteriorum

exemplo tanq̄ de his que sunt quidā defectus eorum. Nā exēplū est quedā defectiua iuductio. et entimema ē quidā defectiuus silks. nā defectus ad nām priuatiōis reduci. sicut ergo rectū est index sui et obliqui. et determinās de recto pōt determinare de obliquo et de oī eo qd̄ a recto deficit. sic logicus determinans de iuductōe et sillo pōt et determinare de exēplo et entimemate put ab illis deficiunt. itaq; de exēplo et entimemate determinabit rhetor p se. logicus vō determinabit de his. put sillo quidā defectus iuductiōis et silks. et qd̄ est p se ē potius eo quod est per aliud multo plura pōt determinare et determinat rhetor de exēplo et de entimemate q̄s. faciat logicus. Rhetor ergo nō potest se intromittere de arte sillogizandi et demonstrandi. qz tunc eleuaret se supra se et ageret vltra suā spēs. sed logicus pōt determinare de entimemate et exemplo. quia hoc faciendo non transgreditur limites suos cum non determinet d̄ his fm se s; put sunt defectus sillogismi et iuductiōis et.

o **Expliciter aut̄ necessarium**

Postq̄ p̄hs premisit hanc p̄positionē q̄ oī doctrina et omnis disciplina est ex p̄existēti cognitōe. In parte ista determinat que sunt p̄cognitiones ille Sciendum ergo q̄ in omni conclusione demonstratiua probatur aliqua passio de aliquo subiecto et per aliq̄ p̄ncipia. igit̄ est ibi cōsiderare passione que p̄batur. subiectus de quo p̄batur. et p̄ncipia p̄ que probat̄. Rursus p̄ncipia per que p̄batur aliqua passio de subiecto. vel per que concluditur quelibet cōclusio sunt in duplici ḡne. quia quedam sunt extrinseca et non ingrediunt̄ silks fm substantiā sed fm virtutē vt dignitates. q̄das autē intrinseca et fm substantiā demonstratiōe ingrediunt̄ et sillogismū. vt p̄misse. P̄hs ergo volens determinare de p̄cognitionibus duo facit. quia primo determinat de p̄cognitionibus q̄tum ad subiectus et passione et etiā quātū ad dignitatē que est p̄ncipiū extrinsecum. et non ingrediunt̄ demonstratiōe fm substantiā sed fm virtutē. Secundo determinat de p̄cognitionibus q̄tum ad p̄missas que fm substantiā ingrediunt̄ sillogismus. ex quo potest patere rota intentio p̄bi in hac parte. Intendit enim q̄ omnis disciplina fit ex p̄existenti cognitione vt patuit in p̄cedēti lectione. Rursus h̄s p̄cognitiones sunt de subiecto. passione. dignitate et p̄missis vt patebit in p̄sequendo. Ex toto ergo p̄cessu fiat vna talis ratio. Ad quicqd̄ regitur p̄cognitiō subiecti passiois dignitatis et p̄missaz ad illud requirit̄ ordo sillogisticus. sed ad q̄libet disciplinā acquirēdā regunt̄ h̄s p̄cognitiones. ergo ad acquisitiones cuiuslibet scie necius est sillogismus. Tunc ergo arguat̄ vltorius. q̄ si ad acquisitionē scie est necius sillogismus oportet q̄ ille silks sit faciens scire. nam silks nō faciens scire non erit necius ad acquisitionē scie. sed sillogismus faciens scire est demonstratiō. q̄ ad acquisitiones sciētie ē necia demonstratiō. Adultū ergo debemus disponere aiaz nostrā et mltū debemus eē audiri ad adscēdā hāc doctrinā vbi tradit̄ ars demonstrandi cū demonstratiō sit necia in acquisitione scie. Notādus ē tamē diligenter q̄ d̄clo p̄banda cōstat ex subiecto et passione. Dando ergo p̄cognitiones de subiecto et passione et dignitate et p̄missis dat p̄cognitionē de cōclusiōe p̄bada et de p̄ncipiis intrinsecis. qz p̄misse sunt p̄ncipia intrinseca. dignitates vero extrinseca. Notandū ē q̄ i cognitione cuiuslibet d̄clonis est iste ordo necessarius. nam siue ex cognitōe illa aggeneret̄ scia siue opio siue fides

debet h̄e p̄cognitionē aliquā de cōclōne et hoc q̄tū ad subm et p̄dicatū. siue qd̄ idē est q̄tū ad subm et passionē vel q̄tū ad minores et maiores extremitatē. nā d̄clo ex his stat. Rursus est habenda p̄cognitiō de dignitate et etiā de p̄missis. Attamē si ex cognitōe illius cōclōnis aggenerat̄ scia. h̄s ordo p̄cognitionum reduceēt̄ in demonstratiōes. si vō aggeneret̄ inde opio reduceēt̄ i silks thopicū. si autē fides in entimema rhetoricū. Ex his ḡq̄ hic dicunt de p̄cognitiōe pōt argui q̄ ad acgrēdā cognitōem de q̄libet cōclōne est necaria aliq̄ argumentatio vel aliquis silks. Notandum at̄ q̄ si ad acgrēdā cognitōis cuiuslibet cōclōnis est necaria aliqua argumentatio et aliq̄ sillogismus. q̄ ad acgrēdā cognitōis scientificā est necarius sillogismus demonstratiuus q̄ est scientificus et faciens scire. Ad acgrēdā autē de cōclōne aliq̄ cogitōem opinatiuā. tunc regrit̄ silks thopicus q̄ est silks opinatiuus et faciens opiri. Itaq; put variant̄ modi cogitendi variant̄ et modi arguēdi p̄ quos de cōclōne aliquā noticiā facimus. Vis visis redeamus vnde venit sermo p̄mus. et dicamus q̄ p̄hs volens determinare de p̄cognitionibus. p̄ q̄s pōt patere necessitas sillogismi demonstratiui et cuiuslibet modi arguēdi. duo facit. qz p̄mo determinat de p̄cognitionibus subiecti et passiois ex q̄bus p̄ponit̄ cōclusio p̄bada. et etiā determinat de p̄cognitione dignitatis p̄ quā h̄s p̄bati cōclusio tanq̄ p̄ncipiū extrinsecus et cōe. et determinat de p̄cognitionibus p̄missaz p̄ q̄s h̄s p̄bati cōclusio tanq̄ p̄ncipia intrinseca et p̄p̄a. sc̄da ibi. (est autē cognoscere.) Circa p̄mū tria facit qz p̄mo p̄mittit diuersos modos p̄cogitendi. et de illis diuersis modis exemplificat. 3. assignat huius diuersitatis causas sc̄da ibi. (aut qm̄ oē) tertia ibi. (nō enī similit̄er hōz) Cōtinuet̄ ḡ sic dicit̄ ē q̄ oportet p̄cognitionē p̄cedere ad acgrēdā noticiā de quacūq; cōclōne. h̄s aut p̄cognitiones sunt due. sc̄ qz ē. et qd̄ ē. Ideo aut q̄ dupliciter autē necium est p̄cognoscere. alia nanq; prius) q̄ sciamus cōclōnē p̄bandā (necesse est opinari qz sunt. alia vō oportet intelligere quid ē qd̄ d̄r p̄ nomē. qdā at̄ vtracq; C̄ Deinde cur dicit̄ (Ut qm̄ omne.) Exemplificat de p̄dictis ostēdens q̄ de dignitate oportet p̄scire. qz cur de passione oportet p̄scire quid est qd̄ d̄r. de subiecto vero oportet p̄scire vtrūq; v. qz est. et quid est. ideo ait (vt qm̄ omne quidē vep̄ est aut affirmare aut negare.) i. d̄ hac dignitate q̄ de quolibet est negatio vel affirmatio vera (qz est.) i. oportet p̄scire qz ē (triangulū autē.) i. q̄tum ad triangulū siue q̄tus ad passionē oportet p̄scire (qm̄ qd̄ hoc significet. s; vnitatē.) i. q̄tū ad vnitatē que se h̄z vt subiectū (vtrūq;.) i. oportet scire vtrūq;. i. (qd̄ significat. et qz ē) C̄ Deinde cū dicit̄. (Nō. n. silr) assignat cām huius diuersitatis ostēdēs q̄re sunt diuersę p̄cognitiones. vel quare diuersimode p̄cognoscunt̄ dignitas subiectū et passio. Intēdit aut talē rōnē. q̄cūq; nobis non silr manifestant̄ nō similit̄er p̄cognoscunt̄. subiectū passio et dignitas sunt h̄s. ergo et. Cōtinuet̄ ergo sic. bñ dico q̄ dignitas subiectū et passio nō similit̄ p̄cognoscunt̄ (enī) p̄ quia (vñ qd̄q; hōz nō similit̄ est nobis manifestū) et p̄ q̄s nō ē similit̄ p̄cognitū. Notādū aut q̄ ipsa p̄cognitiō quedā cognitio ē. et p̄ q̄s ē q̄dam manifestatio. q̄ ḡ nō sunt similit̄ manifesta nec similit̄ cognita nō sunt silr p̄cognita. qz si cēt silr p̄cognita eēt silr cognita et silr manifesta. Notādū etiā q̄ cū dignitas h̄at rōez p̄plexi subz et passio rōez icōplexi. Rursus cū passio h̄at rōez accētis subm vero sit id cui passio accidit. qz nō silr sunt nobis nota et manifesta accidētia et q̄bus acci-

dūt & cōpleta & icōpleta. ideo vnūq̄q̄ eoz: v3. digni-
tas passio & subiectū nō est nobis s̄l̄r manifestū. & p̄ n̄s
nec s̄l̄r p̄cognitū. ¶ Circa hāc aut̄ particulā dubitādū
est de p̄cognitōibus quō accipiēde sint h̄s p̄cognitōes
q̄z est. & qd̄ est. Dubitādū etiā est de exēplis. nā si nō du-
bitat̄ de hoc exemplo. quō de quolibet veyz est affirma-
re vel negare se hēat vt dignitas. dubitat̄ tñ quō trian-
gulus se hēat vt passio & vnitas vt subiectus. ¶ Primo
ergo dubitat̄ de p̄cognitōibus. & est q̄stio vtrū qd̄ est sit
p̄cognitio. & videt̄ q̄ nō. qz scire qd̄ est. est scire diffini-
tionē rei. eo q̄ diffinitio sit sermo exp̄ssiuus q̄ditatis &
eēntie. Scire aut̄ qd̄ subiecti & qd̄ passionis non est h̄re
p̄cognitionē. s̄z magis est h̄re p̄fectā sciaz. nā diffinitio
est mediū cōcludēdi passionē de subiecto. h̄s aut̄ diffini-
tio q̄ ponit̄ eē mediū. vel est diffinitio subiecti vel pas-
sionis. i. scies diffinitionē vtriusq̄ nō solū hēbit p̄cogni-
tionē de cōlone i qua cōcludit̄ passio de subiecto. s̄z ha-
bebit p̄fectā sciaz de eo. nō ergo qd̄ est o3z poni p̄cogni-
tio. i. diminuta cognitio s̄z magis o3z dici p̄fecta notitia
Dicēdū q̄ hec q̄stio pōt solui p̄ vba q̄ tāgit themistiū i
cōmento. ait q̄ duplex est qd̄ est. & duplex est diffini-
tio. v3. diffinitio q̄ significat nomē quo noiat̄ res & diffi-
nitio significās substātiā rei qd̄ est. & ait q̄ nō o3z vt pu-
temus q̄ hec diffinitio sit illa. imo iter has diffinitōes
est d̄ria magna valde. qd̄ declarat. qz vt dicit̄ itentionē
quā significat nomē iā itelligit q̄ nō p̄tēplatus est i aliq̄
doctrinā. nā pueri & idocti q̄ nō sūt istructi in aliquibus
disciplinis itelligūt qd̄ est qd̄ d̄ p̄ nomē. vt cū p̄cipitur
eis q̄ vocēt hoies nō adducunt equū. & idē themistiū
subdit cū p̄cipit̄ eis q̄ postēt puluinar nō afferūt aquā.
pueri ergo & ydiote itelligūt qd̄ est qd̄ d̄ p̄ nomē. & for-
māt sibi i intellectu aliq̄ cōceptū de significatōe nois
q̄ cōceptus pōt dici qd̄ nois. Scire tñ qd̄ rei & cognosce-
re diffinitionē idicātē substātiā vniuscuiusq̄ & scire dis-
soluere rē i sua p̄ncipia diffinitiuā non est pueroz nec
ydiotarū. s̄z eozū q̄ exercitati sunt i sciētys. ¶ Dicemus
ergo q̄ cōceptus quē format sibi itellēus de rebus & de
bys q̄ audit vel pōt eē qdā cognitio icōpleta p̄ quā scit
distingere vnā rē ab alia & vnū significatū ab alio sicut
pueri sciūt & ydiote q̄ diuersis noibus diuersa itelligūt
& sciūt qd̄libet nomē i suū significatū referre. & talis cō-
ceptus d̄r eē qd̄ nois q̄ solū est qdā cognitio sup̄ficialis
& icōpleta. Scō itellēus de rebus pōt sibi formare cō-
ceptū cōpletū vt nō solū sciat nomē referre i suū signi-
ficatū qd̄ d̄r eē qd̄ nois. s̄z etiā ip̄s significatū sciat resol-
uere i sua p̄ncipia & sciat ide formare diffinitionē
q̄ d̄r eē qd̄ rei Sūt aut̄ multe alie d̄se iter qd̄ nois & qd̄
rei vt i p̄sequēdo patebit. Ad p̄ns tñ sufficiat hec d̄ria
q̄ qd̄ nois est referre nomē i suū significatū. qd̄ vō rei ē
sibi formare cōceptū i itellēu nō solū p̄ quē referat̄ no-
mē i suū significatū s̄z etiā p̄ quē resoluit̄ significatū i
sua p̄ncipia p̄ncipia. ¶ Cū ergo Ari. ait q̄ o3z tā de subiecto
q̄ de passione p̄supponere qd̄ est. nō itelligit de qd̄ rei
s̄z de qd̄ nois. vt p3z ex mō loquēdi suo. ait. n. q̄ o3z p̄scire
qd̄ est qd̄ d̄r p̄ nomē. cū ergo arguit̄ q̄ scire qd̄ est ē scire
diffinitionē & h̄re p̄fectā notitiā. arguit̄ de qd̄ rei qd̄ nō
est p̄cognitio. ¶ Ulterius aut̄ dato q̄ qd̄ est sit p̄cogni-
tio. Dubitaret forte aliqs vtrum sit p̄cognitio vna vel
ples. & v̄ q̄ sit p̄cognitio ples. nā sic se h3z qd̄ rei vnus
ad qd̄ rei alterius. ita vt videtur se h3z qd̄ nois vnus ad
qd̄ nois alterius. s̄z qd̄ rei subiecti est oīno diuersum a
qd̄ rei passionis. ergo & qd̄ nois vnus oīno differt a qd̄
nois alterius. Scire ergo qd̄ est de passione & subiecto

q̄rūcūq̄ itelligamus de qd̄ nois nō erit p̄cognitio vna
s̄z ples. Ad idē vident̄ facere vba phi i. 7. metaphisice
qui loquens de diffinitione substantie & accidentis ait
q̄ diffinitio siue quod quid est dicitur multis modis.
¶ In p̄trariū est qz si qd̄ est eēt p̄cognitio ples. tūc
eēt tripl̄ p̄cōgscere. v3. qd̄ sub̄. qd̄ passiois. & qz ē. cuius
oppositū habet̄ in l̄ra. nā s̄z sint tria p̄cognita dignitas
passio & sub̄m. s̄z tñ due p̄cognitōes & ē dupl̄ p̄cōgscere
Dicēdū q̄ vt p3z p̄ habita qd̄ nois dicit̄ qñ formamus
nobis cōceptū i intellectu p̄ quē referimus nomē i suū
significatū. & hec cognitio est valde diminuta & incōple-
ta. qd̄ vero rei est qñ vlt̄erius i cognitiōe p̄cedimus &
non solū p̄ itellēu referimus nomen i suū significatū
sed etiā ip̄m significatū resoluiūm i sua p̄ncipia.
& h̄s cognitio respectu p̄ioris cōpleta & p̄fecta meret̄ di-
ci. ¶ Quātū ergo ad p̄mū motiū questionis nō est d̄ria
inter qd̄ subiecti & passionis. qz sicut vno simplici noie
noiamus sub̄z ita vno simplici noie noiamus passionē.
non enī dicemus q̄ q̄tū ad qd̄ nois sub̄m habeat q̄dita-
tē simplicē. passio vō p̄ additamēta de quo est diffusus
sermo in. 7. metaphisice. mater enī cū docet puerū co-
gnosere hoies q̄ h3z rōnē subiecti & cognoscere albū qd̄
h3z rōnē accidētis sensibilt̄r ostēdendo hoc & hoc. docet co-
gnosere vtrūq̄. referre ergo nomen i suū significatū
qd̄ sciunt facere ydiote & pueri nihil est aliud nisi coḡscere
re diuersitatē rerū & scire noia referre rebus q̄bus sunt
ip̄osita. & qz hoc ydiote & pueri nō alr̄ faciunt i suba & ac-
cidente. nec sciunt p̄p̄ scire qd̄ nois coḡscere d̄ram inter
accidēs & sub̄m. h̄s aut̄ p̄cognitio que est qd̄ nois s̄z sit
materialr̄ plures qz p̄petit passioni & sub̄o. formalr̄ tñ ē
quodā mō vna. qd̄ ergo nois. d. vnū modū cognoscēdi.
s̄z qd̄ rei q̄ non solū refert nomen i suū significatū sed
etiā resoluit̄ significatū i sua p̄ncipia. iō hoc qd̄ dicit̄ qd̄
rei magnā differentiā h3z. nā p̄ncipia substantie nō sunt
nisi substātia. ideo nihil igredit̄ diffinitionēz substātie
quod nō sit de eēntia eius. sed p̄ncipia accidētis nō solū
sunt accēntia s̄z etiā substātia. ideo accēntia h3z diffinitōez
p̄ additamēta. & aliq̄ igredit̄ diffinitōez eius quod nō
est de essentia ipsius. quare si qd̄ rei esset p̄cognitio. nō
eēt idē modus p̄cognitionis nec eadē p̄cognitio quid
passionis & qd̄ subiecti. & maxime si subiectū illud esset
substātia. s̄z qz p̄cognitio nō est qd̄ rei sed qd̄ nominis.
& q̄tū ad hoc quasi est idē modus i substātia & accidē-
te. ideo qd̄ est qd̄ dicitur est p̄cognitio vna s̄z multa sint
p̄cognita. Quando vero arguit̄ q̄ eadē est rō de quid
rei & qd̄ nois & q̄ eodē modo se habet qd̄ rei ad quid rei
sicut qd̄ nois ad qd̄ nois p3z esse falsus qz in multis nō ē
alius modus cognitiōis q̄tum ad cognitiōez incōpleta3z
de q̄bus si vetimus h̄re p̄fectā cognitiōez distinguemus
vnūq̄q̄ eoz & erit alius cognitionis modus. & qz quid
nois dicit̄ cognitionē icōpletā. qd̄ rei cōpletā. nō valet si
idē est quodā mō modus diffiniēdi q̄tuz ad quid nois
q̄ idē sit modus diffiniēdi q̄tū ad qd̄ rei. q̄tū enī3z ad
qd̄ nois. q̄ nō differt modus diffiniēdi i his 2 illis. da-
to tñ q̄ esset ibi aliqua modica d̄ria. intellectus tamen
quādo modicū deest accipit qd̄ nō deesset vt vult p̄hus
z. p̄hiscōz. iō q̄tū ad qd̄ nois & maxime apud logicuz
q̄ nō ita ad p̄fundū & ad p̄pria ingredit̄ dices eē vnus &
idem modus. qd̄ vero arguebat̄ vlt̄erius de p̄ho in. 7.
metaphisice nō ē ad p̄positū qz ibi loquit̄ de qd̄ rei nō
de qd̄ nois. ¶ Ulterius aut̄ dubitaret aliqs circa qd̄ est
vtr̄ p̄petat dignitati. & v̄ q̄ sic. quia vt sepe sepius d̄c̄m
est. hic non agit̄ de qd̄ rei. s̄z de qd̄ nois & de qd̄ est quod
significat̄. vnde & p̄hs in l̄ra cuz p̄us locutus est de hac

Posteriorum

pcognitōe qd ē qd dī. statī post hāc eandē pcognitōem
vocat qd est qd significat. qre cū de oī voce significatiā
possumus scire qd est qd dī. qd est qd significat. de qīs
ozōne ptingit scire qd est quod dī. cuz qlibet ozō sit vox
significatiua vt pōt haberi ex pmo pbyermentias. de di
gnitate g q est qdā ozō siue qdā ppositio z est vox signi
ficatiua cōtingit scire qd quid est. ¶ In cōtrariū est pbs
volens qd de passione solū pcognoscendū ē qd est. de di
gnitate solū qz est. de subiecto vero vtrūq;. Dicendum
qd qdā simplr cōcedūt qd de dignitate nō pōt sciri quid
ē. dicūt enī qd hoīs albi z ē nullius pplexi est diffinitio
iō aiūt cū dignitas sit qdā enūciatio z sit qdā pplexū.
eius nō pōt pcognosci qd ē. s; hi p tanto auitate deuī
ant qz nō loq; hic pbs de qd rei s; de qd noīs. Cōplexa
aut cū nō dicāt vna substantiā z vna essentiā eoz nō est
diffinitio dicens qd rei p quā idicat rei substantiā. tñ qd
noīs z qd ē qd significat ptingit eē ipsoz pplexoz z etiā
ipsaz ozōnū. cū ozō sit vox significatiua. Un q̄tum
plens spectat pter oziam quā tetigit themistius z quaz
fuius diffuse pfecti in qōne pma. inter qd noīs z qd
rei. possumus triplicē oziam assignare iter hanc diffini
tionē z illā quā tangit pbs in. 2.º huius. Prima ozia est
qz diffinitio qd rei simplr loquēdo est substantiāz. si aut
est accidentium hoc non est simpliciter sed per addita
menta. sed diffinitio de quid nominis simplr loquēdo
etiā est vtrorūq;. nam ydiote z pueri qui instruntur
in quid noīs licet sciāt quid significet noīe albi z qd no
mine hoīs. nesciūt albū hīe rōnē accētis z depēdens a
substantiā. iō accētis vno simplicinoīe noīant sic z sub
stantie. Diffinitio g dices qd noīs in accētibus nō pprie
ē p additamēta nec ē p depēdentia ad substantiā. z cū itelli
gimus accētis a substantiā depēdere hoc nō ē solū ex eo qd refe
rimus nomē in suū significatū. sed ex eo qd re significatū
ta referimus i sua pncipia. sed rem significatā in sua pnc
cipia referre hoc nō ē sistere in qd noīs s; ē pcedere ad
quid rei. accētis. n. ex vi dispōnis qd noīs nō hnt diffini
tionē p additamēta. Secūda ozia inter qd noīs z quid
rei est. qz nō solū quid noīs pōt eē simplr accētis. s; etiā
qd noīs pōt eē nō entū. vt si dicā hyrcoceruus possum
scire qd significat noīe hyrcocerui. vt qz significat aial
ppositū ex hyrcoco z ceruo. vel ex equo z ceruo. si g in rez
nā nullū aial ē tale nec pōt eē. sciā de hyrcoceruo qd no
minis. nesciam tñ qd rei. Tertia ozia est. qz qd noīs pōt
eē pplexoz. vnde dī in 2.º posteri. qd ilias. i. tota historia
troiana pōt habere qd noīs nō aut qd rei. quia vt dicī
7. metaphi. hoīs albi z etiā nullius cōplexi pōt eē diffi
nitio. h; ergo cōplexū qd noīs vt p; ex 2.º huius. patet h
idem ex hoc quod dicī. 7. meta. qd diffinitio hīs qd no
minis pōt competere ipsis metris. vel vt h; alia lra vna
magna historia pōt habere qd noīs. Augēt ergo difficul
tas q̄siti cū hic loq;tur pbs d diffinitioe qd noīs quōd hāc
pcognitōez negat pbs a dignitate cū z dignitatē z qdli
bet cōplexū h; diffinitionē hīe possint. ¶ Sciendū g qd
lz quelibet dignitas z q̄libet ofo possit habere qd noīs.
tñ pplexū nō h; qd noīs rōe sui s; rōe icōplexoz. qd du
pliciter eē cōtingit. pmo si ipsi cōplexo iponat vnu no
mē z noīet illud pplexū p incōplexum. vt si toti historia
troiane iponereē vnu nomē z vocareē ilias posses scire
qd significat noīe ilias. qz significat historia troiana. tē
ergo cōplexū h; qd noīs nō rōne sui s; rōne noīs ipositi
Secūdo hoc ptingit rōne icōplexoz cōtētoz i locutōe
cōplexa. vt hō currit nō ē vox significatiua nisi qz pres
eius sunt significatiue. q g scit qd significat hō. z qd cur
rit. scit qd significat hō currit. Lū g pbus ait. qd de subie

cto sciēdū ē qd est z etiā de passione. i. de pdicato. intelli
git qd de oibus termis icōplexis qbus indigemus ad
aliq; argumētatoez vl ad aliq; demōstrationē oz nos scire
qd significat noīe illoz terminoz. Et si dicimus qd de in
cōplexis oz nos scire qd noīs frustra addereē qd oportet
ret nos pcognoscere hoc de cōplexis cū qd noīs p se cō
petat icōplexis nō pplexis. nec habeāt qd noīs pplexa
aliud q̄ habeāt incōplexa. Lum g dubitatus sit de hac
pcognitōe qd ē. esset vltorius dubitādū de hac pcogni
tōe quia est. z etiā dubitandū eēt de exēplis in littera
tactis. sed de his omnibus disputabitur in sequētibus.

St aut cognoscere terminauit de
pcognitōibus subiecti z passionis ex qbus cō
stat sclo cuius scia q̄riē. z deteriorauit d pcognitōe digni
tatis p quā est illa sclo pbāda tanq; p mediū extricēū
z cōe. In pte ista determinat de pcognitōibus pmissarū
p quas est pbāda sclo tanq; p ppa pncipia z itrefica.
¶ Ad cuius euidentia sciendū est qd semp pmissē fm q
huius. sunt pns note p̄cone. s; nō quelibet pmissaz est
semp pns nota tpe. s; maior semp ē pns nota tpe. minor
aut si notū sit eā esse sub maiori ē pns nota cōclōne nā
z simul tpe. vt si velis scire qd triāgulus i semicirculo h; z
tres formabo talē fillū. oīs triāgulus h; tres. bec figu
ra dscripta i semicirculo est triāgulus. g h; tres. maior ē
aut p̄onem huius filli p longa tpa possus scire ante q̄
habeā de p̄clōne noticiā. vt si scio omnē triāgulum hīe
tres nō oz me scire qd ille g est i semicirculo sit h; quia
posus scire in vli z ignorare i particulari vt dī i. 2.º poz.
vt possū scire oēs mulā sterilē z credere hāc hīe i vētre.
g possus scire maiorē qd oīs triāgulus habet tres z igno
rare conclusionem qd hic qui est in semicirculo habeat
tres. sed si addar. minorē maiori p quā minorē iducif
pticulare in suū vte. simul sic inducēs cognosco p̄clōnē.
In sillo itaq; pns facto maior cogscit prius tpe p̄clōne.
minor aut nō cognoscat tpe pns s; nā. pbs g i determi
nādo hos modos pcognoscēdi pmissas ante cōclōnem
tria facit. qz pmo distiguit hos duos modos ofidens q
aliqua pcognoscat ante p̄clōnē pns tpe vt maior. aliqua
simul tpe z pns nā vt minor. exēplificat. 2.º de illis mo
dis. 3.º ne videat incōueniēs qd aliq; cū cōclōne siml tpe
cognoscat. z declarat q̄ sunt illa q̄ simul tpe cognoscat.
secūda ibi (Qd enī oīs.) tertia ibi (Quozūdā. n. h. mō.)
Dicit g qd (Est at cognoscere. alia qd cognoscutū pns)
su. tpe vt maior. (quozūdā aut) ē (accipe noticiā) cū ipa
cōclōne (simul) su. tpe sed pns nā. z hoc q̄tū ad minorē
Et exponit que sunt illa que simul tpe cognoscutū cuz
p̄clōne dices. (vt) su simul tpe cognoscutū cū cōclōne.
(q̄cunq; cōtingit eē sub vli bus quoz hnt cognitōez) su.
q̄ sint sub vli bus. ¶ Notādū aut qd ad hoc qd minor co
gnoscat simul tpe cū p̄clōne oz qd in illa minori accipia
tur aliquid sub vli. z qd notū sit illud esse sub vli. vt si dicā
oīs triāgulus h; tres. nōdum scio hāc cōclōnez qd ille g
est i semicirculo habeat tres. s; si adiungo minorēz ma
iori dicens. ille qui est in semicirculo est triāgulus statī
scio p̄fataz cōclōnē. v; qd habeat tres. i illa g minori af
sumpta accipit aliquid sub vli. ¶ Rursus oz notū eē qd ille
qui est i semicirculo sit triāgulus. qz si non eēt notum
nō eēt manifesta conclō. v; qd hīet tres. Ad hoc ergo qd
minor cognoscat simul cū cōclōne oportet qd aliquid
accipiat sub vli. z qd notū sit illud eē sub vli. vt patet in
exemplo p̄habito. Dis autem cōcurrentibus statim
apparet conclusio. iō ait pbus qd illa simul cognoscutū
cum conclusione quecunq; contingit eē sub vli bus q̄rū

Liber

habent cognitōes. i. de qbus notū est supple q sint sub
vlibus. ¶ Deide cū dicit. (Quod. n. ois qdē) exemplificat
de illis duobus modis p̄cognitionis. ostendēs q aliqua
p̄cognitio est p̄us tpe. aliqua p̄us nā. qz maior potest co
gnosci p̄us tpe. minor vero simul tpe z prius natura. iō
ait (q ois qdē triangulus hz tres duobus rectis equa
les). i. hanc p̄positionē que est maior aī cōclusionē (p̄
sciuit). i. p̄us sciuit supple tpe (qz vero hic qē i semicir
culo sit triangulus). i. hāc p̄positionē q est minor (indu
cens) etiā adiungens eā maiori (cognouit) eā cū cōclu
sione (simul) supple tpe z p̄us nā. ¶ Deide cū dicit (Quo
rundā eiz hoc mō) ne credat eē icōtēniēs q aliq̄ cogno
sci possint simul tpe cū cōclusionē declarat q sunt illa
que sic cognoscunt. dicens (quorundā enim est hoc mō
disciplina). v. z. q simul cognoscuntur cū cōclusionē. z i
talibus (vltimū). i. mīoz extremitas (cognoscit) supple
eē sub vli (nō p̄ mediū) z exponit q sunt illa z dicit q ta
lia sunt (q̄cūq; iā p̄tigit eē singulariū z nō de subiecto
aliquo) supple dñr. ¶ Notādū aut q nō semp̄ minor ē
sīl tpe nota cū cōlone. nā vt pōt patere p̄habita sī i mi
nozi accipiat aliqd sub maiori z nō sit notū illud sic ac
ceptū eē sub maiori nō erit statim nota cōclusio. vt si di
cerē ois triangulus hz tres z nō eēt notū q ille q est i se
micirculo eēt triangulus imo idigeret adhuc aliquo me
dio z aliqua p̄batōe ad ostēdēdū sic eē. nō statim eēt no
ta cōlone. ideo ait q quorundā est hoc. mō disciplina vlti
mū cognoscit eē supple sub suo vli non p̄ mediū. q. d.
q ad hoc q minor hēat hāc disciplinā z sint sīl nota cū
cōlone ois q vltimū. i. mīoz extremitas cognoscat nō
p̄ mediū aliud s̄ statim notū sit eā cōtineri sub suo vli
¶ Notādū etiā q ad hoc q vltimū sic cōtineat sub suo
vli requir̄ vt nō idigēamus aliquo alio medio sillogisti
co ad p̄bādū eā eē sub vli s̄ solū ad hoc sufficiat solus
sensus. vt q hic q est descriptus i puluere sit triangulus
nō idigēamus medio sillogistico s̄ ipse sensus idicat sic
eē. ideo p̄s volēs declarare qñ vltimū. i. mīoz extre
mitas cognoscat eē sub suo vli nō p̄ mediū sillogisticū.
ait q q̄cūq; cōtinent esse de numero singulariū z nō di
cunt de aliquo subiecto supple solo sensu iudicātur eē
talia z ad illa nō idigēamus medio sillogistico. ¶ Notā
dū etiā q nō idigere medio sillogistico pōt contingere
dupl̄r. vel qz est imediata. vel qz vt dcm̄ est ad hoc suffi
cit solus sensus. igit̄ si minor sit p̄ticularis cum p̄ticulari
riū z idiuinduo p̄ se p̄ceptiuus sit ipse sensus. vel si mi
noz sit imediata. vt puta si bec ē imediata q eglaterus
est triangulus z nō idigēamus ad hoc aliquo medio s̄ sta
tim inotescit nobis sic esse. q̄cūq; hāz mīoz accipiat
sub maiori erit sīl nota cū cōlone. vt si dicat ois triāgu
lus hz tres. hic p̄ticularis q est descriptus i puluere est
triangulus. statim sciret cōlone q hz tres. nec idigēbimus
ad hoc aliquo medio. s̄ ipse sensus sufficiēter iudicabit
de hoc p̄ticulari q sit triangulus. ¶ Rursus si nō accipiat
i minori triangulus p̄ticularis s̄ dicat eglaterus est tri
angulus posito q bec minor sit imediata statim erit no
ta cōlone q hz tres. ¶ Notādū etiā q licet duobus mo
dis minor sit sīl nota cū cōlone. vel qz est p̄ticularis.
vel qz est imediata. sufficit tñ p̄ho exēplificare de alte
ro hoz vt exēplificare de p̄ticulari qd nō d̄r de aliquo
subiecto ad hoc q pateret q̄liter minor cum cōlone pōt
esse tpe sīl nota. ¶ Notādū etiā q s̄ cā possit sīl eē tpe
cū effectū vt simul sunt terre iterpositio z eclipsis tñ nā
s̄ cā pōz est effectū. quare cum p̄misse sunt cā quare co
gnoscat cōclusio q̄libet p̄missaz nā p̄us est nota conclu
sione. s̄ maior est p̄us nota nā z tpe. minor aut poterit

Primus

sic accipi q erit p̄us nota nā tantū. ¶ Postq̄ dubitau
mus de p̄cognitōe qd est s̄m ordinē p̄taxatū. restat du
bitare de cognitōe qz est. ¶ Dubitat̄ ergo vtz de subie
cto z dignitate oporteat p̄cognoscere qz est. dicendū q
cū de nō ente nihil p̄bari possit eo q nō en̄ nec sūt or̄ie
nec sunt spēs nec etiā passiones. ¶ Rursus cum ex falsis
cālī nulla v̄itas cōcludat̄ qz vt p̄bat̄ i z̄ p̄oz. ex falsis
segtur v̄ez nō p̄pter qd s̄ qm̄ ois de subiecto p̄suppone
re qz sit. alr̄. n. de eo nō posset aliq̄ p̄bari passio. ¶ Rur
sus de dignitate p̄ quā p̄bat̄ passio de subiecto ois p̄sup
ponere qz est. i. ois p̄supponere qz illa dignitas sit vera
qz cālīter ex falsis nō segtur verū. falsū. n. nō pōt esse cā
veri. igit̄ qz est erit p̄cognitio tā subiecti qz dignitatis
vt auctor i l̄fa tāgit. ¶ Ulterius aut dubitaret forte ali
qs dato qz qz est sit p̄cognitio subiecti z dignitatis. vtz
dbeat dici p̄cognitio passionis. z videtur qz sit. qz si p̄hi
ex admirari ceperūt philosophari vt vidētes passioēs
solis z lune ceperūt iueſtigare cās. p̄us cognouerūt qz
eclipsis iest lune qz scirēt cāz eius. cū ergo scire sit p̄ cāz
anteq̄ hēret huius sciam. nō solū scuerūt qd est luna z
qz est luna. s̄ etiā cognouerunt quid est eclipsis z qz est
eclipsis. erit ergo ipsius passionis p̄cognitio quia est.
¶ In cōtrariū est p̄hs in l̄fa qui h̄z p̄cognitōes non attri
buit passioni s̄ subo z dignitati. Dicēdū qz cōiter pōt̄ z
magni hanc positōem secuti sunt qz cum accētis esse sit
ineſse. z cū iēē passionis cōcludat̄ p̄ dem̄rationē qz ē pas
sio. i. qz inest p̄cognitio esse nō poterit. sed hoc est iuffici
enter dcm̄. p̄z enī qz p̄hi viderunt eclipsim lune nec dū
sciebant hoc dem̄rationē qz ignozabant cām eius. iueſti
gata aut cā potuerūt dem̄rationē cōcludere qd p̄us am̄
rabant. ergo qz eclipsis est z qz eclipsis inest lune demō
strationē p̄cessit z est p̄ demōstrationē cōclusa aliter tñ
z alr̄. qz h̄z inherētia passionis in subo vt adiretā z
vt ignozata cā potuit dem̄rationē p̄cedere etiā iueſtiga
ta p̄ cām potuit esse p̄ demōstrationē cōclusa. ¶ Nō ergo
est bñ dictū qz qz est nō est p̄cognitio passionis z nō pōt
dem̄rationem p̄cedere cū habeat p̄ dem̄rationem cōcludi.
qz vt p̄z alr̄ z alr̄ cōsiderata pōt dem̄rationem p̄cedere z p̄
dem̄rationem cōcludi. imo vt videt̄ nisi dem̄rationem p̄ce
deret z nisi esset p̄cognita nō fuisset p̄ dem̄rationem cōclu
sa nam z ipsi p̄hi nisi fuissent admirati z nisi p̄cogno
uissent qz luna eclipsat̄ non iueſtigassent cām eclipsis z
nō demōstrassent eclipsis de luna. ¶ Est ergo diligēter
notandū qz p̄hs de p̄cognitōibus determinās non iten
dit dicere qd possit cōtingere sed qd necesse sit eē. de ne
cessitate enī in ois passione. p̄bāda de subo ois p̄cogno
scere qd est subm̄ z qz est subm̄. ois etiā p̄cognoscere qd i
telligit̄ noie passionis. tamen qz passio est vel qz passio
iest alicui subo non ois p̄cognoscere. s̄ hoc aliquādo pos
sit cōtingere. vt si sciatur qd est habere tres z nesciā hāc
passionē iesse triāgulo poterit mihi demōstrationē p̄ba
ri qz ei talis passio inest z sīl si nunq̄ vidi lunā eclipsari
nec scia qz luna eclipsetur dū tñ scia qd ipozatur noie
eclipsis poterit mihi demōstrationē ostēdi z p̄ cām mihi
poterit patefieri qz eclipsis lune p̄petit. p̄hs ergo volēs
determinare de p̄cognitionibus simplr̄ sine qbus non
pōt disciplina z scia aliqua adipisci ait vt qz de subiecto
ois p̄cognoscere qd z qz. qz sine his p̄cognitionibus
nulla passio de subiecto p̄ demōstrationē sciri poterit.
de passione aut ois p̄scire qd est qd dicit̄ qz si ignozemus
qd est qd d̄r noie eclipsis. nullā sciaz de eclipsi h̄re pos
semus. qz aut est eclipsis. vel qz est quecūq; passio nō ois
p̄scire. nā s̄ possit cōtingere. qz aut demōstrationē aī no
titiā cause possumus scire passionē in eē subiecto tñ qz

Posteriorum

nō os p̄fic eē s̄z absq̄ tali noticia p̄t p̄ demōstrationē
ēcludi. iō quia est. nō ponit p̄cognitio passionis. argu-
mentū aut̄ cōtra hoc factū solutū est p̄iā dicta. ¶ Alte-
rius aut̄ dato q̄ qz est passionis nō sit p̄cognitio simplr:
Dubitaret forte aliqs vtrū possit dici p̄cognitio in scia
inuenta. z videt q̄ sic p̄ argumētū sup̄ius factū. nā si scia
inuenta fuit p̄ admiratōez p̄bi ex admirari ceperūt p̄bi
lofophari. p̄us viderunt qz luna eclipsat z qz nubes to-
nat. z qz cerere h̄s passiones insunt suis subiectis q̄sue
stigarent cās. i talibus ergo qz passio iest p̄cessit demō-
strationē z meruit dici p̄cognitio. Dicendū q̄ s̄z cōmētato-
rē i aliquibus non eadē sunt nobis p̄us nota z simplr. vel
q̄ idē est non eadē sūt nobis p̄us nota z nā. In aliquibus
aut̄ sunt eadē nobis p̄us nota z nature. vel simplr i nā-
libus. aut̄ vbi p̄ effectū p̄cedimus ad cognitionē cāz.
z vbi p̄ admirari inceperunt p̄bi philosophari. alia sunt
p̄us nota simplr z alia p̄us nota nobis. nā cause semper
sūt note p̄us simplr q̄tū ad nāz. i talibus. n. cause iō nō
sūt note nobis p̄us s̄z effcūs. s̄z i mathematicis nō os sic
eē. iuētōz. n. p̄pōnū geometricarū nō p̄us vidit q̄ angu-
li triāguli erāt eq̄les duobus rectis. z de hac v̄sione ad-
miratus i cepit iuestigare cām. imo p̄us cognouit cām
vt p̄us cognouit q̄ angulus extrinsecus valebat angu-
los duos intrinsecos. z postea ex hac cā coguit illā passio-
nē inē triāgulo. ¶ Lū ergo q̄rit̄ vt̄z falte i scia inuenta qz
est passio sit p̄cognitio. dici o3 q̄ i scia inuenta vbi p̄ admi-
rari i cepimus philosophari z vbi p̄ effectus venimus i
cognitionē cāz s̄p qz est passio. vel qz iest p̄cedit cog-
nitionē cause z p̄ n̄s p̄cedit demōstrationē. iō vt dicebat in
talibus iherentia passionis est p̄cognita z est p̄ demō-
strationē conclusa. aliter tñ z aliter. qz vt admirata est p̄co-
gnita. z p̄ cāz iuestigata est p̄ demōstrationē cōclusa. s̄z
si sit talis scia inuenta q̄ ibi p̄ effectus nō p̄cedimus i co-
gnitōez cause s̄z magis p̄ cām i cognitionē effectū. nō
os aut̄ demōstrationē p̄scire iherentia passionis. igitur
qz est passio vel qz iest. nō est ponēda simplr p̄cognitio.
qz hoc nō est necariū i acq̄sitōe scie. licet aliqñ sic se ha-
bere contigat. ¶ Alterius aut̄ dubitaret forte aliquis
vt̄z qz est sit p̄cognitio p̄les vel vna. z videt q̄ sit p̄co-
gnitio p̄les. nā qz s̄m p̄hm os p̄cognoscere tā de subie-
cto q̄ de dignitate. cū ergo subiectū dicat qd icōplexū.
dignitas qd cōplexum z eē videat̄ oino dici equoche de
cōplexo z icōplexo qz est nō erit p̄cognitio vna. nāz eē
cōplexi z maxime eē enūciatōis idē est qd̄ v̄z eē quia
circa cōpositionē z diuisionē est veritas z falsitas. qz vt
d̄r i p̄ncipio p̄hyrmenias. z vt habet̄ i 3° de aīa. in sim-
plicibus aut̄ non sic accipit̄ eē. qz vt dicit̄ 3° de anima.
indivisiibiliū igitur itelligibilia in his est circa que non
est falsum nec v̄z. cum ergo esse omnino difformiter
sumatur in simplicibus z in enūciationibus qz est sub-
iectum z qz est dignitas non poterit esse p̄cognitio vna
¶ In cōtrariū est. qz si non eēt p̄cognitio vna tunc eēt
tres p̄cognitōes. Dicendū q̄ qd est eē p̄cognitionē vna
sufficenter ostendimus p̄pter hoc q̄ loquit̄ hic de qd
nois nō de qd rei. sed quō qz est est p̄cognitio vna cū hec
se extendat ad dignitatē z ad subm̄ z p̄ n̄s ad cōplexū
et icōplexū saluare est valde difficile. p̄pter qd̄ scie-
dū q̄ p̄hs in p̄ncipio scōi huius. de his de qbus dicit̄ eē
q̄ttuoz qōnes i p̄ncipio huius p̄mi dicit̄ eē duas p̄cogni-
tiones. ponit enī infra in 2° eē qōnē duplicē circa qdita-
tē z duplicē circa eē. nā vna questio ē de qditate simpli-
ci quā vocat qd est. z alia est de qditate cōposita siue de
qditate passionis quam vocat p̄pter qd est. in passione
enī idem est quid est z p̄pter quid est vt ipsemet ait

nā si q̄rat qd est eclipsis lune dicit̄ q̄ ē puatio luminia
obiectū terre. Et si querat̄ p̄pter qd est eclipsis lune di-
cet̄ q̄ p̄pter puatōem luminis sit cāta. de qditate ergo
simplici. i. de qditate subiecti. vt qd est hō aut celū. z de
qditate cōposita vt de qditate passionis. vt p̄pter qd ē
eclipsis aut tonitruū facit duas qōes. hic aut̄ de qd sub-
iecti z qd passionis dicit̄ eē p̄cognitionē vna. sic etiā in
p̄ncipio scōi de eē facit qōes duas sic de qditate. nā dicit̄
eē vna qōez de eē simpliciu siue d̄ eē f̄ boz quā vocat̄ f̄
ē. vt si ē hō aut celū. alia qōez dicit̄ eē d̄ eē cōpositoz siue
de eē passionis quā vocat̄ qz est. Videt̄ ḡ quō qd simpli-
ciū z qd cōpositoz siue qd subiecti z qd passionis faci-
unt p̄cognitionē vna z qōnes duas. si cōsiderētur p̄habi-
ta videre nō est difficile. qz vt sunt p̄cognitio dicit̄ qd
nois. s̄z vt sunt q̄stio dicit̄ magis qd rei. qz qōes vt de his
loq̄tur p̄hs sunt equales numero his que vere scimus.
p̄diotaz z pueroz est scire qd nominis. peritoruz aut̄ z
exptoz i disciplina est scire qd rei vt p̄t haberi a the-
misticō i p̄ncipio cōmenti sup̄ hoc libro. cū ḡ qd nois q̄st̄
eodē mō accipiat̄ i acc̄tibus z subst̄tys. nō aut̄ qd rei
erit de qd nois vna p̄cognitio z duplex q̄stio. s̄z si sic di-
cimus augemus qōis difficultatē qz si qd est. est aliquo
mō idē passionū z subiectozū. cū esse nō sit idē enūcia-
tionū z terminozuz qz est. vt est p̄cognitio dignitatis q̄
est enūciatio z qz est vt est p̄cognitio subiecti qd est qdā
diffinitio z quidam terminus nō erit p̄cognitio vna.
¶ Sciendū ergo q̄ sicut ondamus qd est eē p̄cognitōez
vna z questiones p̄les distinguēdo de qditate. ita circa
eē dicemus eē p̄cognitōem vna z qōnes plures distin-
guendo de enūciationibus. nā alique enūciatōes se
habent vt p̄ncipia. z dignitates alique vt cōclones que
s̄z p̄p̄nt̄ ad itellcū hanc d̄ram h̄nt̄ qz in dignitates z p̄-
cipia trahit̄ intellectus simplici intuitu. iō dicit̄. 6° et̄bi
coz q̄ ad p̄ncipia non est rō. simplr enī absq̄ discursu z
absq̄ rōne siue absq̄ rōcinatōe fert̄ intellectus in digni-
tates z p̄ncipia. in cōclutiones vero fert̄ cū discursu dis-
currendo a p̄ncipys ad eas. z qz qd qd est est p̄priū d̄s
intellectus vt dicit̄ in 3. de aīa. cū potentie possint p̄ se z
immediate ferri in sui obī. itellcūs p̄ se loq̄ndo imedia-
te fert̄ i qditates. ad simplicia ergo z ad dignitates q̄st̄
eodē mō p̄pat̄ itellcūs. qz hec z illa quasi p̄mo se offerūt
intellectui. nā statī cū terminos cognoscimus p̄ncipys
assentimus vt habet̄ in p̄mo huius. z qz ex pte itellcūs
nostri cognitio dignitatis sic est inata z cōn̄ra cognti-
oni simplicium logicus q̄ est artifex rōalis et cōsiderat
talia vt se tenent ex pte intellectus vt plane inuit cōmē-
tator supra 7° meta. vbi dat differētiā iter diffinitionē
cōsideratā a logico z a methaphysico. cū sit tanta affi-
nitas ex parte intellectus nostri. cū fert̄ in simplicia z in
dignitates. qz statī intellectus terminis simplicibus di-
gnitati cōsentit. circa esse subiecti qd est quid simplex.
z eē dignitatis qd est qd̄plexū. vna p̄cognitio assigna-
tur. licet ergo sit aliud esse simpliciu z cōplexozū: tamē
q̄tū ad illa cōplexa que statī se offerūt itellectui p̄pter
affinitatē quā h̄nt̄ cū simplicibus vt referūtur ad itel-
lectū vna p̄cognitōem poterunt habere cū illis. habent
ergo cōposita cū simplicibus quodā mō vna p̄cognitio-
nē. nō aut̄ habet̄ vna qōnē qz questio cū sit dubitabilis
p̄positio nō est p̄prie circa p̄ncipia q̄libet p̄bat audī-
ta. sed magis est circa cōclones. z qz quasi p̄ oēs modū
aliter fertur intellectus i cōclones z i p̄ncipia. ideo circa
esse simpliciu z cōpositozū sunt due qōnes s̄z possit esse
p̄cognitio vna. ¶ Possumus aut̄ hac veritatem aliter
declarare dicemus enī q̄ qz est subm̄ nō accipitur quia

est subiectū simplr & absolute. vt ē aliqua res alicuius
 pdicamenti. sed accipit qz est subm̄ res. s. talis de q̄ p̄st
 p̄bari pprietates & passiones. igit qz est incōplexi siue
 ipsius subiecti qd̄ est qd̄ incōplexū sic acceptū. multū ac
 cedit ad qz est p̄plexi. nā quia est p̄plexi est verificari p̄
 dicatū de subiecto. sic qz est subiectū est scire qz est res
 talis de qua possunt verificari pprietates & passiones.
 vnde dicit in q̄stione sequēti q̄ oz accipere large qz est
 hoc ergo mō qz est subiecti & dignitatis vel complexi &
 incōplexi nō faciūt nisi vnā p̄cognitionē. nō enim diffe
 rūt nisi sicut verificari passionē de subiecto q̄stū ad qz
 est & ipsius dignitatis. & sic posset verificari hoc de hoc
 q̄stū ad qz est subiecti. nā tūc dicimus scire qz est sub
 iectū qn̄ scimus ipsā esse rē talē de qua passiones verifica
 ri p̄nt. ¶ **U**terius aut̄ dubitaret forte aliqs. vtz possit
 assignari vna cōis causa quare qd̄ subiecti et passionis
 faciūt p̄cognitionē vnā. & qz est subiecti & dignitatis fa
 ciūt etiā p̄cognitionē vnā. cū ergo fm̄ q̄libet p̄cogniti
 onū sunt duo p̄cognita. quare nō sunt quatuor p̄cogni
 tiōes. due subiecti & vna dignitatis & alia passionis. Di
 cendum q̄ cū assignate sint diuerse cause possumus ad
 hec omnia vnā cōmune causā assignare dicēdo. q̄ hic
 subiectū non accipitur pro substantia tantū imo ipsum
 accidens potest esse subiectū qz qd̄ est accidens vnus
 pōt esse subiectū alterius. & qz accidens pōt habere ra
 tionē subiecti vt hic de subiecto loquimur cū ipsa pas
 sio sit accidens sic amplificādo rōnē subiecti oportuit
 amplificari rōem ipsius quid. vt sic large sumeret qd̄
 subiecti. q̄ ē accidētia tale qd̄ habere possint. & qz sic acci
 piendo qd̄ subiecti vt se extēdit ad qd̄ accētis etiā ipse
 passiones hnt̄ hō qd̄. qd̄ subiecti & qd̄ passionis vnā p̄cogni
 tionē faciunt. Ex hac ē rōne pōt accipi cā. q̄re qz est sub
 iecti & qz est dignitatis est p̄cognitio vnā. nā si subm̄ hic
 acceptū extendit se ad ipsā accētia sicut oportuit ita lar
 ge accipere qd̄ est vt in hoc ipsa accētia cōuenirent. ita
 oz sic large accipe qz ē. vt h̄ ipsi accētibus p̄petat. & qz
 eē accētū eē cōplexorū vt qz ē eclipsis idē ē qd̄ qz ecli
 psis alteri inest. q̄re si sic lumendū est hic esse subiecti vt ad
 ipsa cōplexa se extendat. ergo qz est subiecti & qz est dignita
 tis lz dignitas sit qd̄ cōplexū poterit esse p̄cognitio vnā.
 ¶ **U**terius aut̄ dato duas esse p̄cognitiones qz est & qd̄
 est. dubitaret forte aliqs. vtrū he p̄cognitiōes requiran
 tur in scia habita iueniēdo sicut in habita adiscēdo. Di
 cendū q̄ ad hoc cōiter respōdet has p̄cognitiōes nō eē
 necessarias in scia iuenta q̄ vt dicit p̄ ex verbis phi. nā
 phs ait q̄ ois doctrina & ois disciplina ex p̄xnti sit co
 gnitiōe. ergo loquitur de scia q̄ hētur adiscēdo & docendo
 nō aut̄ iueniēdo. ¶ **R**ursus idem ait q̄ oz p̄cognoscere
 qd̄ est qd̄ dicit p̄ nomē. In scia aut̄ p̄ uentiones habita
 nō oz vt sermone lz ex ipsiis rebus accipit. ergo ibi non
 oz p̄cognoscere qd̄ est qd̄ dicit. S; hec via stare nō pōt.
 nā themistiū in suo amētō vt supra dicebat. exponēs q̄
 ois doctrina & ois disciplina ex p̄xnti cognitōe sit. ait
 hoc veritatē habere etiam in his que hō cogitat apud se
 metipsum. stat aut̄ q̄ de idē p̄cognitiōibus phs loq̄
 de qbus superius fecit mētione. cū ait. ois doctrina rē.
 imo exponēs phs quō ois doctrina & ois disciplina ex
 p̄xnti cognitōe sit. ait de hō p̄cognitiōe q̄ est duplex.
 qz est. & qd̄ est. quare si illa p̄xntis cognitio vt p̄ themi
 stiū requirit in scia iuenta. sequitur q̄ qz est & qd̄ est etiam in
 scia iuenta requiritur. lz si nunq̄ hoc ex textu phi h̄retur
 p̄ tū vtz esse qd̄ dicit. nā si aliqs admirās eclipsim lu
 ne vellet eius iuestigare cām & iueniret sciaz de eclipsi
 dicens ipsam esse p̄ interpositionem terre. si iueniens

hac sciaz ignorasset qz luna est. & nesciuisset qd̄ est luna
 nunq̄ fuisset circa hac sciaz sollicitus & nequaq̄ iueni
 set eā. Qd̄ ergo obycit q̄ phs loquitur de omni doctrina
 & omni disciplina. ergo videt̄ log de scia p̄ doctore i di
 scipulū tradita. hō aut̄ est scia nō iueniēdo habita sed
 adiscēdo acq̄sita. dici debet q̄ p̄ verba illa phi nō exclu
 dit scia iuenta. nam sciam iueniēs pōt aliū illā sciētā
 docere. & ita illa scia iuēta erit doctrina. lz ḡ scia iuenta
 nō mereat̄ dici disciplina qz nō est adiscēdo habita.
 pōt tū dici doctrina qz docendo pōt communicari imo
 nisi scia iuenta eēt doctrina nulla scia eēt disciplina. qz
 nisi iueniēs aliū docuisset nunq̄ aliqs ab aliquo didicis
 set. nam q̄ discit ab alio adiscit. tunc quero de illo alio
 a q̄ didic̄ vtz habuit sciam discēs vel iueniens. p̄mus ḡ
 docens non fuit discens. sed fuit iueniēs. et qz tpe phi
 adhuc erat̄ in memoria p̄mi philosophātes. planus ē q̄ a
 primis phantibus & demū sciam iuenientibus cōdicata
 est scia discētibus. si ḡ docere idē ē qd̄ aly sciaz tradere
 & adiscere idē ē qd̄ ab aliquo sciaz accipe p̄ ātonomasiā
 scia iuēta oz dici doctria qz per illā ē p̄ncipalr̄ aly scia
 coicata. Scia aut̄ ab aliquo acq̄sita debet dici disciplina
 qz hoc intelligit̄ nomē discipline vt. s. ab alio sit accepta
 Bona ergo erit expositio superius tradita vt dicat̄ ois
 doctria. i. omnis ars iueniēdo habita que ātonomatie
 doctria dici debz. & omnis disciplina. id est omnis ars &
 omnis scia adiscēdo acq̄sita ex p̄xntenti sit cognitōe
 Quod vero vterius addebat. q̄ phs ait hac p̄cogniti
 onē esse qd̄ est qd̄ dicit. q̄ in scia iuenta non hz locū. cū
 ibi nō sit necessarius sermo. dici pōt. q̄ qd̄ est qd̄ dicitur
 est idē q̄ qd̄ est qd̄ sentitur nā cū audimus noiare lapidē
 eundē p̄ceptū formamus nobis in intellectu nō quez
 formamus cum sensibily lapidē videmus. imo hoc mō
 matres docent pueros qd̄ nois cū sensibily ostendunt
 eis q̄ hoc vocatur lignum. hoc lapis. hoc ferrum. eun
 dē ergo p̄ceptus quē formauerūt sibi videntes lapides
 formāt sibi postea cū lapides audiūt noiari. qd̄ est ergo
 qd̄ dicit̄ est idēz cū qd̄ est qd̄ sentit̄. ¶ **D**oc viō dicamus
 q̄ qz est & qd̄ est sunt p̄cognitiōes nō solū in scia habita
 adiscēdo lz et iueniēdo. lz in scia bita adiscēdo & p̄ sermo
 nē sunt p̄cognitiōes qz est qd̄ dicit̄ & qd̄ est qd̄ dicitur.
 In scia vero habita p̄ iuetione & p̄ sēsu sunt p̄cognitiōes
 qz est qd̄ sentit̄ & qd̄ est qd̄ sentit̄. lz qz est qd̄ sentit̄ & qd̄
 est qd̄ sentitur sunt eedez p̄cognitiōes cū qz est quod
 dicit̄ & qd̄ est qd̄ dicitur. qz de nullo scimus qd̄ est qd̄ d̄
 de quo nō formemus aliquēz cōceptū in intellectu. nihil
 aut̄ est in intellectu. qd̄ p̄us nō fuerit aliquo modo in sen
 su vel p̄ se vel p̄ suū file. vel p̄ suas ptes. vel p̄ suū effc̄m
 Sic ergo accipiēdo large qd̄ sentit̄ & qd̄ fuit in sensu idē
 est scire qd̄ est qd̄ d̄ & scire qd̄ est quod cadit sub sensu.
 ¶ **U**terius aut̄ qz itellēs hois nō q̄scit. dubitaret for
 te aliqs quō idēz sit qd̄ est quod d̄ & qd̄ est quod sentit̄
 vel qd̄ fuit in sensu. Dicēdū q̄ scia nra catur a rebus & qz
 effectus est representatiuus cāe ea q̄ sunt in intellectu &
 ipsi p̄ceptus quos formamus nobis in mente sunt signa
 eoz q̄ sunt in rebus. Rursus qz hō cōceptus ex p̄mimus
 p̄ noia & p̄ voces. qz ea que sunt in voce sunt signa eoz
 q̄ sunt in aia. nō est igit̄ alius p̄ceptus q̄ significat̄ p̄ vo
 ces & qz est signū rez q̄ aliquo modo fuerit in sensu. Idē
 ergo p̄ceptus in mente formatus resp̄ntat qd̄ est quod
 sentit̄ vel qd̄ est qd̄ fuit in sensu. & etiā ille idē p̄ceptus
 dat nobis itelligere qd̄ est quod d̄ & significat̄ p̄ voces.
 & qz eedē sunt he p̄cognitiōes cū illis. & idem est scire qz
 est & qd̄ est quod d̄ cū qz est & quid est quod sentitur vel
 qd̄ aliquo modo fuit in sensu. ideo p̄bus nominādo illas
 bz

Posteriorum

nominauit istas & determinando de illis non exclusit istas. Quod ergo obicitur quod in scia iueta non idigemus significatis vocum. Dicitur quod idigemus sensu. et illi conceptus quos formamus nobis de rebus quare est scia et quod fuerit in sensu sunt illi idem quos per voces significamus. et quod est quod dicitur idem cum quod est quod sentit vel quod fuit in sensu. **¶** Alterius autem dubitaret forte aliquis de ordine istarum precognitionum. vix quod est pcedat quod est vel eaduerfo. Dicendum quod in scia iuenedo habita magis quod est videtur pcedere quod est. in scia vero adiscendo acqfita videtur esse ordo prius. nam prima acqfiritur per sensum. secunda per sermonem. per sensum autem statim percipimus quod est. postea cogitamus quod est. in sermone autem eaduerfo. quod est nos primo scire quod est quod dicitur. postea cogitamus si id sit. ut si noiatur nobis byrococeruus. primo nos scire quod significatur per nomine postea oportebit nos cogitare vtrum quod significatur illo nomine sit aliqd in rerum natura. in scia ergo que acqfiritur per sensum cuiusmodi est scia iueta. precognitio quod est pcedit precognitionem quod est scilicet in scia habita per sermonem percognoscere quod est quod dicitur pcedit precognitionem quod est. et quia scientia habita per sermonem est scientia per adiscendo habita. benedictum est quod in hac scientia est illa forma per precognitiones est ordo conuersus. **¶** Estet autem ulterius dubitandum de exemplis superius habitis et de modis precognoscendi in presenti lectione traditis. sed de his in sequenti lectione dicetur.

¶ Hec autem quas sit inducere.

¶ Dicebat supius quod sicut oportet materiam preparare ad suscipiendam formam ita per phemium preparanda est anima ad suscipiendos sermones de quibus in executione tractatur. Materiam autem dupliciter preparat ad formam. vix in inducendo disponens perpositas et remouendo oppositas. quare cum per has dispositio ita ad audiendum ad suscipiendam doctrinam de demonstratione ostendendo quod necessaria sit demonstratio ad sciam acqfendam. In parte ista remouet ea que pnt nos idisponere si vellemus habere sciam acqfere. hec autem impedimenta sunt opiniones opposite. nam sicut scire que necessaria sit demonstratio nos disponit ut velimus scire artem demonstrandi. sic opiniones ponentes quod non sit necessaria demonstratio in acqfitione scie nos idisponunt et distrabunt ne de demonstratione curemus. **¶** Dupliciter autem eest supflua ars demonstrandi. primo si non vigeret scire ut dicebat Heraclitus. scdo si vigeret scire scilicet non per demonstrationem ut posuit plato. ideo in parte ista remouentur iste opiniones opposite. circa quod duo facit quod primo determinat quodammodo veritatem. et ex veritate determinata soluit ad opiniones prius ibi. (si vero non menonis). **¶** Dicit ergo quod (ante autem que sit inducere aut accipe quod est per se ipsum quodammodo quod est forte dicitur dicitur est scire. modo autem alio modo quod non. nesciuit si est simpliciter hoc quodammodo sciuit). quod dicitur conclusio antequam sit ostensa per inductionem et per se ipsum aliquo modo ignorat et aliquo modo scit. ignorat autem simpliciter et indistincte. et in propria forma scit aut in suis principis quodammodo et forma quod dicitur subdit quod triangulus (habet duos rectos simpliciter. scilicet manifestum est quod dicitur hoc quod triangulus habet simpliciter. scilicet quod dicitur scit). id est quodammodo (simpliciter autem non scit). **¶** Notandum quod sicut per transmutationem et motum inducit forma sic per demonstrationem et similitudinem acqfiritur scia. est. n. demonstratio quodammodo via in sciam sicut motus ad formam est via in formam. res ergo ut sunt in suis causis sunt quodammodo. aut ergo que res sit producta in esse et antequam habeat esse simpliciter est quodammodo. quod est in suis causis. sic scimus principia. et antequam ex illis deducamus conclusiones. habet conclusiones sunt ignorate et note. sunt ignorate simpliciter et in se. sunt note quodammodo in suis causis.

¶ Notandum etiam quod id quod habet esse simpliciter potest esse notum quodammodo. nam si triangulus simpliciter habeat duos rectos ante tunc que hoc sit demonstratio probatum non est notum simpliciter sed quodammodo. id est aut quod hoc triangulus simpliciter duos habet rectos ante demonstratio est notum sic. id est quodammodo simpliciter autem non est notum. **¶** Deinde cum dicit (Si vero non) Ex veritate premissa soluit ad opiniones oppositas. circa quod tria facit. quod primo ponit habet opiniones. 2. ad opiniones illas addit falsam solutionem. 3. ex veritate determinata dat solutionem veram. scdo ibi (non enim scit) tertia ibi (sed nihil vix oportet) Continuet ergo sic. bene dicitur est quod conclusio ante que sit ostensa per inductionem vel per se ipsum est aliquo modo scita et aliquo modo ignorata (si vero non). id est si non ponat sic eest (origit abiguitas Menonis) hoc enim posito vel non contingit adiscere ut ponebat Heraclitus quod negauit scire. vel non adiscere est remanescit ut ponebat plato. id est aut quod si non sic dicitur (discit n. nihil) que tunc ad Heraclitum (aut) dicitur (que) pus (nouit) et suum discere est reminisci que tunc ad platonem. **¶** Dubitaret forte aliquis. unde sequitur hec que si ante inductionem et similitudinem conclusio non est scita quodammodo. vel nihil addiscimus ut ponebat Heraclitus. vel adiscimus que iam pus nouimus. et non discere est reminisci ut ponebat plato. **¶** Dicendum quod de rebus possumus loqui tripliciter accipiendo rem large. putentia apud animam etiam dicuntur res. nam quodammodo sunt in seipsis. quodammodo in suis causis. quodammodo vero solum apud animam ut chymera et byrococeruus. ea autem que sunt in seipsis habent esse simpliciter et in actu. que vero sunt in suis causis sunt quodammodo in potentia. que vero non sunt in se nec in suis causis. nec sunt in actu nec sunt in potentia. Si ergo nulle res eent quodammodo et in suis causis. et si nihil esset in potentia. vel nullo modo eest motus vel eest motus ad ea que sunt in actu. Ut ergo saluemus rationem motus oportet quod inter esse in actu et esse nullo modo sit dare eest medium quod est eest in potentia. ad ea ergo que nullo modo sunt non est motus. nec ad ea que sunt simpliciter et in actu est motus. sed motus est ad ea que non sunt simpliciter et in actu. sed sunt quodammodo et in potentia. ante que sit motus et ante que materia moueat ad formam. nec est dicendum quod forma illa sit nullo modo nec quod sit simpliciter in actu. sed eest vna media quod forma illa non est in se nec est simpliciter in actu sed in suis causis et quodammodo in potentia. sic et in proposito cum demonstratio sit quodammodo via ad acqfendam sciam. sicut motus ad formam est quedam via ad acqfendam formam. conclusio antequam per demonstrationem sit nota. non est dicendum quod sit scita simpliciter et in actu. sed danda est via media quod conclusio illa non est scita simpliciter et in actu sed quodammodo in potentia. quare sicut si abesse regulariter tolleretur via media ut quod nihil esset quodammodo et in potentia sed vel quodlibet esset simpliciter et in actu vel nullo modo. sequeretur quod vel nullo modo eest motus. vel esset motus ad ea que sunt simpliciter et in actu. sic etiam et si a scire reze tolleretur via media ut quod nihil eest scitum quodammodo et in potentia. vel nullo modo contingeret adiscere. et tunc incurreremus in errorem Heracliti. vel adisceremus ea que nouimus et ea que sciimus. et sic incurreremus in errorem platonis. bona ergo est que phisica quod si non eest vix quod iam determinatum est et si non esset dare via media. vix quod conclusio probanda nec est oio scita nec oio ignorata vel nihil adisceremus si conclusio esset oio ignorata vel adisceremus que iam nouimus si eest simpliciter scita. **¶** Notandum ergo ad intellectu littere quod plato consuevit suos libros intulare discipulis suis. fecit ergo quedam librum que vocauit Menone a quodam suo discipulo sic vocato. ibi autem hec ambiguitas tangitur. vix quod nihil adiscimus sed non adiscere est reminisci. et que conclusiones est nihil adiscere. id est volebat plato quod adi

scimus quod nouimus et quod iam sciuius et nos discere est remi-
nisci. ¶ Notandum etiam platonem hoc modo probare iterum. nam si
aliqui opinio perito in geometria proponerent geometrica
principia ipse concederet ea et sic deducendo ex principis con-
clusiones quod ille concederet eas. hoc non esset nisi sciret
illas. ergo vel nihil adiscit homo vel adiscit quod iam nouit. sed
quod soluendum sit ad dubitationem platonis in presequendo
apparebit. ¶ Deinde cum dicit. (Nō. n. sicut) ad dubitatio-
nem inducta inducit solutionem falsam. ¶ Ad cuius euidentiā
sciendum est quod quidam volentes soluere ad dubitationem pla-
tonis inducebant quadam aliam dubitationem et ex solutione
illius dubitationis volebant soluere dubitationem platonis
Tria ergo facit. quod primo permittit habere dubitationem. 2. ad
dubitationem illam adducit falsam solutionem. 3. illam falsam
opinionem improbat. scilicet ibi (soluunt enim) tertia ibi (et etiam
sciunt) dicit ergo (non ergo) supplementum (dicendum sic quod
argumentatur) vel conant (soluere) dicit enim (nunc quod sciui-
si omnes dualitatem quam par est. aut non dicere aut hoc). i.
concedente (attulerunt quadam dualitatem quam non est opina-
tus esse. ¶ Notandum autem argumentum horum in hoc consistere. ut
si aliquid haberet dualitatem in manu absconditam. posset alte-
ri dicere. pro quod tu scis utrum numerus quem habeo in ma-
nu sit par vel impar. nam tu scis omnem dualitatem esse parum.
numerus quem habeo in manu est dualitas. ergo scis nu-
merum quem habeo in manu esse parum. Est enim hic fallacia
accidentis. nam sicut non valet cognoscere corrisicum. corrisicus est
ueniens. ergo cognoscere ueniens. quod accidit corrisico quod sit
ueniens in quantum a te cognitus est. ita si scis omnes dualitates
esse parum non oportet quod numerum quem habeo absconditum in manu
scias esse parum licet iste numerus sit dualitas. nam duali-
tati in quantum scis a te quod sit par accidit ei. et extraneum est ab
ea quod sit absconditum in manu. ¶ Dubitaret forte aliquis quod ex
solutione huius dubitationis potest solui ad dubitationem pla-
tonis. Dicendum quod ex hac dubitatione videtur sequi quod adiscimus
que prius nouimus. nam si scimus omnes dualitates esse pa-
rum esse et adiscimus quod hec dualitas sit par adiscimus quod prius
sciebamus. quare cum plato hoc intendere probare quod nos
discere est reminisci et quod adiscimus quod prius sciebamus. si
soluatur ad dubitationem propositam videtur solutum esse
ad dubitationem platonis. ¶ Aduertendum ergo quantum ad prius
spectat quod dupliciter potest contingere quod sciamus omnes dualitates
esse parum et tamen lateat nos hac dualitate esse parum esse primo quod
latentia sumatur ex parte sensus ut si quis habet in manu duali-
tatem absconditam ignorare posset numerum illi absconditum in manu
esse parum quod lateret se sui numerum illi esse dualitatem. ex parte
autem manu et viso numerum illi dualitatem esse statim sciremus
numerum illi esse parum. Secundo habere latentiam posset sumi ex parte
intellectus ut posset quod scire omnem dualitatem esse parum. tamen
ignoraret quantum parte denarii numeri parum esse quod forte ne
sciret quod quanta pars denarii sit dualitas. Itaque si scis omnes dua-
litate esse parum et lateat te habere dualitatem esse parum. siue hec
latentia sumatur ex parte sensus siue ex parte intellectus. si po-
stea adiscas hac dualitatem esse parum esse videris adiscere quod
prius sciebas. quod qui scit omnem scit et hanc. cum quodlibet per-
ticolare contingat sub suo vultu. Et quod videtur dicebat intendebat
hoc plato concludere quod adisceremus quod prius sciebamus. cum
etiam hoc concludit hec dubitatio. soluta hac dubitatione vi-
debat bis quod habere dubitationem inducebant sufficienter solu-
tum esse ad dubitationem platonis. ¶ Deinde cum di-
cit (Soluunt enim) ad huiusmodi dubitationem indu-
ctam adducit falsam solutionem dicens (soluunt enim
dicentes non cognoscere omnem dualitatem esse parum esse
sed quod quam sciunt quod sit dualitas). ¶ Notandum autem habere soluti-
onem esse non per iterationem. nam cum dicit tu scis omnes dualitatem

esse parum soluunt hanc proponere esse falsam. tu scis omnes dualitatem
esse parum. hec enim propositio. ut dicit simpliciter. plata est falsa. sed est ibi
hec additio addenda tu scis omnes dualitatem esse parum quam scis
esse dualitatem. et quod sic est. non ergo sequitur quod scias numerum
quem habeo absconditum in manu esse parum quod nescis illi nu-
merum dualitatem esse. sic etiam hoc modo potes ignorare quod quanta
pars denarii sit par quod potes ignorare quod quanta pars
denarii sit dualitas. ¶ Notandum etiam quod habere platonici
omnino tenebant vias oppositas. volebat enim plato quod si sci-
mus omnes dualitatem esse parum et adiscimus hanc parum esse. ad-
iscimus quod simpliciter scimus. habere autem quos hic Ari. inducit
volentes soluere ad dubitationem platonis. dicit nos ad-
iscere quod omnino ignoramus. ideo soluere per iterationem.
phus vero ut patebit quod tenet viam mediam soluit per distin-
ctionem dicens quod prolo. probanda nec est omnino scita ut dice-
bant platonici. nec omnino ignorata ut dicebant habere dubi-
tationem platonis conabant dissoluere. ¶ Deinde cum dicit
(Et etiam sciunt) improbat habere solutionem falsam. circa quod duo
facit scilicet quod dupliciter improbat eam. nam primo improbat ipsam
parte conclusionis. secundo ex parte premissarum ibi (nec enim. vna)
Ad euidentiā parte partis sciendum quod solutio data in hoc consi-
stebat quod tu nescis omnes dualitatem esse parum. sed scis omnes dua-
litate esse parum quam scis dualitatem esse. sed autem est falsum quod cum
accipias demonstrationem de omni dualitate quod sit par. et tu scias
habere eius cuius demonstrationem accipis. simpliciter et absque ad-
ditione alicuius conditionis possumus concedere quod nos sci-
mus omnem dualitatem parum esse. et quod nos scimus
omnes triangulum habere tres. id est ait quod (sciunt quidem cuius vere
demonstrationes habent et cuius) demonstrationes (acceperunt. accepe-
runt autem) demonstrationes (non de omni cuius utriusque sciunt quod sit
triangulus aut) quod sit (numerus. sed simpliciter de numero omni
et triangulo) quare si demonstratio concludit non de omni quod scit esse
hoc sed de omni simpliciter concedendum esse te scire de omni simpliciter.
¶ Notandum autem quod cum demonstratio sit simpliciter faciens scire omnes
te talem scias habere qualem demonstrationes facis. bene ergo di-
citur est quod cum demonstratio sit de omni simpliciter non de omni quod
scis esse hoc. quod tu scis de omni simpliciter non de omni quod scis esse sed
ut proposita solutio ostendebat. ¶ Deinde cum dicit (Nec enim
vna) ostendit hoc idem ex parte premissarum. nam non solum
conclusio concluditur de omni simpliciter sed etiam premissa accipiunt
de omni simpliciter. quare si tale habes sciam quales accipis premissas
et quales concludis conlones cum prolo concludatur de omni sim-
pliciter et premissa accipiant de omni simpliciter scias habebis de omni
simpliciter. id est ait quod (nec enim. vna propositio). i. nulla propositio siue nulla
premissa (accipit habere quod tu nosti numerum. aut que tu
nostri recta linea sed de omni). I accipit de omni simpliciter. ¶ Deinde
cum dicit. (Sed nihil prohibet ut opinor) dat veram solu-
tionem ostendens quod prolo. probanda non est simpliciter scita ut dice-
bat plato. nec est omnino ingrata ut dicebant soluentes ad
opinionem platonis. d. (sed nihil prohibet ut opinor. quoniam quod
adiscit sic est scire est autem sic ignorare) ideo subdit quod
(non enim est inconueniens si scit quodammodo quod ad-
iscit. sed) supple inconueniens est (si hoc modo adiscit ut
in quantum scit) adiscimus ergo quod scimus sed non ad-
iscimus ut scimus. quia quod scimus quodammodo et
in potentia adiscimus simpliciter distincte et in actu.
¶ Dubitaret forte aliquis. utrum sit vera opinio platonis
ut utrum nostrum discere sit reminisci. Dicendum quod querere.
utrum nostrum adiscere sit reminisci est querere utrum noster
intellectus habeat sibi species a sua productione concretas ut vi-
sus est sensisse plato vel nascatur ut tabula rasa in qua ni-
hil est pictum ut videtur velle ari. propter quod sciendum
quod non est modus philosophandi noster ut nostra cognitio
incipiat ab intellectu. s. ut per intelligibilia ad hec sensibilia

Posteriorum

descendamus quod consonat philosophie platonis, sed modus philosophandi noster est quod nostra cognitio incipiat a sensu ut per sensibilia in intelligibilia manuduci possimus, quod consonat philosophie Aristotelis. Videmus autem quod in his sensibilibus inveniunt duo genera corporum, quodam suprema ut celestia, quodam infima ut sunt in sphaera actiuorum et passiuorum, celestia autem corpora sunt quasi plena formis, quodlibet enim corpus celeste est quasi plenum forma, quod non est in potentia ad ulteriorem formam sed habet se formam perfectam et completam totum suae materie appetitum, haec autem corpora infima non sunt proprie plena formis sed sunt in potentia ad ulteriorem formam, sicut ergo in corpora libus inuenimus hos duos gradus, sicut per sensibilia intelligibilia volumus ostendere debemus in substantiis intellectuales hos duos gradus arbitrari, quod quodam sunt quasi suprema ut intelligentie, quodam quasi infime ut aie humane, intellectus ergo noster potest ut vult commentator in 3o de anima tenet infimum gradum in genere subaltera separatam, intelligentie ergo tenentes superiorum gradum erunt plene formis et in sui coelevatione habent formas sibi coelevationis per quas intelligentie iuxta illud in libro de causis, omnis intelligentia est plena formis, Aie vero in genere intellectualium gradum infimum tenentes non sunt plene intelligibilibus formis sed sunt in potentia ad has formas, cum ergo quodam vult nostrum discere sit remissum ut posuit plato, vel intellectus nostra sui elevatione non sit plenus scia et spiritus, sed sit quasi tabula rasa ut posuit aristoteles, et sit in potentia ad scias et ad intelligibiles formas, per quod per ea que videntur in his sensibilibus aliquo modo manuducimur in hac veritate quod sicut corpora haec passibilia tenent gradum in infimum in genere corporum non sunt plena formis sed sunt in potentia ad formas sensibiles, sic aie quod sunt coelevatione corporibus passibilibus tenent infimum gradum in genere substantia intellectualium a sui elevatione non sunt plene formis intelligibilibus sed in potentia ad has formas. **U**terius forte dubitaret aliquis quod posuit plato quod fieret in nobis scia, Dicendum quod plato quodam voce propria ignorauit, dicitur enim quodam positio sui, nam in generatione formarum sensibiliu habuit positioes, propria discordat ab opinione anaxagore, in generatione autem formarum intelligibiliu quasi incidit in anaxago, positione, posuit enim anaxagoras quod forme naturales latitabant in materia et pagens nature quod ibi latitabat fiebat in manifesto, ita quod nulla forma inuenebat materiam quod prius non esset in ipsa, plato autem non sic posuit sed posuit ydea datos formarum ita quod agentia particularia solui disponebant materiam ad susceptionem forme et ab ydea separata inducebat forma in materiam, sicut igitur positione eius, in formis naturalibus non posuit plato latitatioes formarum, sed dixit has formas naturales esse quodam participatioes ydearum, et induci has formas ab agente particulari disponente et ab ydea separata forma principaliter induce. In formis autem intellectualibus quasi posuit latitatioes formarum et incidit in positioes anaxagore, nam sicut anaxagoras posuit formas naturales peristere in materia ante generationem, sic posuit plato spiritus intelligibiles peristere in anima ante adiscere et ante doctrinam per studium ergo et per exercitium sicut platonem non datur in nobis scia sed solui remouentur impedimenta et habet reducitur in memoriae scie quod preexistit in anima, sicut sicut in anaxagora, per generationem et per motum non datur forma in materia, sed omnes forme in materia per se sunt, et per transmutatioes et motum tolluntur impedimenta per quod latentes forme apparere non possunt, sed quod haec positio platonis non sit rationalis et non concordet his quod apparet in sensu procedens quod declarauit. **U**terius forte diceret aliquis quod dicitur vel quod adiscimus ante adiscere est aliquo modo scitum et aliquo modo ignoratum, sicut vult philosophus in ista tagere, Dicendum quod huius quodam veritas tota ex quodam procedenti dependet, nam si

scia et spiritus intelligibiles essent ante adiscere non deberemus concedere quod nullo modo sint in anima nec quod sint ibi simpliciter et in actu, sed concedenda est via media quod non sint ibi simpliciter et in actu sed sint ibi quodammodo et in potentia, sicut forme sensibiles ante transmutatioes et motum in medio modo sunt in materia, per quod aliter sit ad quodammodo perposita in dendum, nam sicut cometa torz, id est metaphisice, omne quod est aliquid in potentia est illud aliquo modo, vult ibidem ait quod agens nature non extraheret formas de potentia materie nisi habet forme essent in materia, sicut cut omnis effectus est in sua causa, sic quod anima adiscit est aliquo modo in anima et ante adiscere. **P**ropter quod sciendum quod omnis nostra notitia vel se extendit ad principia vel ad conclusiones, principia autem sunt nota in luce intellectus agentis, conclusiones autem sunt note in principijs, nam ad principia non est ratio ut dicitur in 6o ethico, nec indigemus ratione et studio ad cognoscenda principia, sed ad cognoscendum ea sufficit lumen intellectus agentis, sicut enim principia sicut per se nota et statim ea probamus audita, statim enim assentimus eis cum se offerunt luminis intellectus agentis scitis, nam significatioes teriorum ut scito quod innotat noie totius et quod noie partium statim cedimus per lumen intellectus agentis nobis insitum omne totum est maius sua parte, principia autem veritate continentur in luce intellectus agentis, conclusiones vero veritate sunt in principijs, quod sicut per lumen intellectus agentis principijs assentimus sic per principia mediante habet lumine conclusiones cognoscimus, sciendo ergo principia, aliquid modo scimus conclusiones si simpliciter et in actu sed quodammodo et in potentia, sic habet lumen intellectus agentis quodammodo dicimus scire principia non simpliciter et in se, sed quodammodo et in potentia, quod ante sit induce re aut accipere per se sicut in vno modo dendum est scire alio modo non, nam non scimus simpliciter et in actu, sed quodammodo et in potentia quod platonici errabant dicentes conclusionem ante adiscere simpliciter esse scita, et in probantes opinionem platoniam non minus a veritate deturbant dicentes, habet conclusionem nullo modo esse notam sed esse omni modo ignoratam, et ideo tenenda est via aristoteles, media, quod quod scimus aliquo modo est ignotum quod non est scitum simpliciter et in actu, et ante adiscere est aliquo modo notum quod in lumine intellectus agentis vel in principijs est scitum quodammodo et in potentia. **U**terius forte dubitaret aliquis de exemplis superioribus positiois, quod ibi dicitur triangulum habere rationes passionis, sed in subiectum et passio videntur habere modum oppositum, cum quod triangulus sit subiectum quod de triangulo probat per passioem non videtur quod ipse triangulus possit habere rationes passionis, dicendum quod ut per primo philosophorum, quod vere est nulli accidit, subiecta vero quod vere est nullius potest esse accitum, ideo subiectum non est demratio ut dicitur in 6o metha, quod quod vere est substantia non potest esse alicuius passio, sed licet substantia non possit esse accitum alicuius, tamen quod vere est accidens alicuius potest esse subiectum alterius ut superficies quod vere accidit corpori, est tamen subiectum coloris quod per se est superficies ut dicitur in thopicis, per modum loci esse coloris, sic et triangulus potest esse passio alicuius subiectum non obstante quod ipse sit subiectum alicuius passionis. **U**terius forte dubitaret aliquis quod vnitatis habet rationem subiecti, dicendum quod sicut quodam philosophus ponendo exemplum de dignitate passione et subiecto est locutus de prima dignitate, prima passio et primo subiecto, nam cum ait quod omne affirmare aut negare vere est, posuit exemplum de prima dignitate quod prima dignitas est de quolibet affirmatio vel negatio vera, cum vero loquitur de triangulo posuit exemplum de prima passione, nam prima pro geometrie est super data linea contingit triangulum equilaterum collocare, et sicut super data linea potest collocari triangulus equilaterus, sicut per geometria scientibus super quolibet linea data collocari potest quilibet spiritus trianguli, triangulus quod simpliciter sumptus potest esse passio prima probata in geometria de hoc subiecto, vult de data linea, sicut cum locutus

Liber

est p̄hs de vnitate locutus est de p̄mo subo qz p̄mus q̄b subycit̄ i arismetria est vnitatis. s̄ sic adaptādo exēpla p̄bi valde vident̄ esse dissuta. vt q̄d triāglus accipiat̄ p̄ passione pbata i geometria. vnitatis v̄o p̄ subo supposit̄o in arismetria. nā si exēpla non sunt de suba artis. z̄ si ea ponimus nō vt ita sint s̄ vt sentiāt q̄ adiscūt. congruentiora tamē sunt exēpla cū ponūtur apta z̄ cōiūcta q̄ cū ponunt̄ inepta z̄ dissuta. Propter q̄d sciendū q̄ s̄ triāglus circulus sup̄ficies. q̄dratū. z̄ cetera talia p̄pe repiant̄ i p̄tinuis. trāfferunt̄ tñ talia ad numeros. qz quidā numeri sunt sup̄ficiales. qdā circulares. z̄ quidā q̄drati. qdā triāglulares. Quadratus. n. numerus est q̄ cōstituit̄ ex ductu numeri in eglez nūerū. sic i p̄tinuis q̄dratū fit ex ductu lineē i seipsā vel i eglem lineā. q̄ternarius ergo ē numerus q̄dratus qz fit ex ductu binary i binary z̄ nouenarius est q̄dratus qz fit ex ductu ternary i ternariū. Sup̄ficialis vero nūerū appellat̄ q̄ fit ex ductu numeri nō i seips̄ nec i numerū egle s̄ i numerū i eglez. senarius ergo erit numerus sup̄ficialis qz fit ex ductu binary non in seipsū sed in numerū aliū vt in ternariū. nā sicut i p̄tinuis q̄cūq; lineā i q̄cūq; lineā ducta facit sup̄ficiales. sic i discretis q̄cūq; numerus in quocūq; nūerū ductus facit nūerū sup̄ficialē. verū qz si ducta numerus i seips̄ vel i numerū eglem h̄z p̄p̄iū nomen z̄ dicit̄ quadratū. si ducta in numerū i eglez retinebit sibi nomen cōe z̄ dicit̄ sup̄ficialis. Circularis at̄ numerus est qui in se ductus sp̄ in idē finit̄ sicut in p̄tinuis circularis est ab eodem in idē terminatio. gnarius est numerus circularis qz in se multiplicatus sp̄ finit̄ in gn̄ qz ita q̄ est ibi p̄cessus a gn̄q; i gn̄q; vt ab eodē i idē. nā gn̄ges gn̄q; faciūt viginti gn̄q; z̄ gn̄ges viginti sūt cētū viginti gn̄q; z̄ si in infinitū fiat h̄z multiplicatio p̄ gn̄q; sp̄ finit̄ i gn̄q;. Triāglularis aut̄ numerus est qui descriptus modū triāglularē h̄z. fit aut̄ numerus triāglularis ex seriatō ordine numeroz. vt si supra vniū constituat̄ dualitas fieret̄ tria p̄cta ad modū triāgluli. z̄ si supra dualitatē cōstituat̄ ternarius. vt q̄ describantur p̄mo tria postea duo vltimo vniū erit etiā h̄z descriptio triāglularis. sp̄ ergo p̄cedēdo seriatim i numeris hēbimus descriptionē triāglularē. Aduertēdū tñ q̄ s̄ oēs passiones numeroz possint aliquomō probari de vnitatis eo q̄ vnitatis vt dī arismetria v̄tute z̄ i potētia sit oīs numeris. potissime tñ triāglus videt̄ eē p̄petas vnitatis qz series numeroz ex additōe vnitatis crescit. q̄re eum triāglus i numeris nihil sit aliud q̄ series numeroz ordinate descripta. cū h̄z series sp̄āl̄ ex additione vnitatis fiat. hec passio q̄ est triāglus potissime adaptat̄ hūc subo qd est vnitatis. Si ergo triāglus pbabit̄ de vnitatis vt dicamus q̄ p̄p̄iū sit vnitatis ex sui additōe p̄stituerē seriē numeroz z̄ triāglū facere. triāglus sic p̄stitutus se hēbit tāq; passio. vnitatis aut̄ tāq; subiectū. de qlibet at̄ affirmatio v̄l negatio tāq; dignitas. nā si p̄ additōem vnitatis nō cōstitueret̄ h̄z triāglus nō eēt de quodlibet affirmatio vel negatio v̄a. imo vnitatis non esset. vnitatis. nā cū de rōne vnitatis sit q̄ faciat numeros excrecere seriatim. si aut̄ hoc nō faceret. iā non esset vnitatis. Ulterius autem dubitaret forte aliquis de p̄cognitōibus qualr accipiant̄ z̄ qualr sumunt̄. Dicēdū est q̄ p̄cognoscere idē est q̄ p̄us cognoscere. illud ergo qd est p̄cognitō est p̄us cognitū. z̄ qz s̄ p̄r esse aliquid p̄us z̄ aliqd cognitū qz est p̄us nā z̄ est p̄us tpe z̄ aliqd cognitū qz est aliqd vero qd est. iō p̄cognitōes q̄si assignantur q̄tuo. due ex pte pozitatis qz aliqd est cognitū p̄us tpe vt maior. aliqd vero z̄ si nō p̄us tpe. tñ p̄us nā vt mi

Primus

noz. z̄ de h̄z p̄cognitōibus sūptis ex pte pozitatis s̄z tps z̄ nām determinat̄ in illa pte. Est aut̄ p̄cognoscere alia qdē p̄us. Sic etiā distinguunt̄ due p̄cognitōes ex pte cognitōis vt si cōtingit cognoscere de aliq; qz est. de aliquo v̄o qd est p̄tigit etiā p̄cognoscere. erūt ergo due p̄cognitōes sūpte ex pte pozitatis. Ulterius forte dubitaret aliq; quō h̄z p̄cognitōes adaptari debeāt. Dicēdū q̄ vt p̄s p̄bita in oī dem̄ratōe est tria cōsiderare. v̄z. passionē que pbat̄. subm̄ de quo pbat̄. z̄ p̄ncipia p̄ que pbat̄. h̄z aut̄ p̄ncipia distinguunt̄. qz qdā sūt extrinseca z̄ nō igrediunt̄ dem̄rationē s̄m subaz s̄z s̄z v̄tutē vt dignitates. qdā vero sunt intrinseca z̄ igrediunt̄ dem̄rationē s̄m subam vt p̄missa. vt p̄s añ ex l̄ra hē p̄cognitōes sic adaptantur qz de dignitate ōz p̄cognoscere qz est. i. qz est vera. de passione vero ōz p̄supponere qd est qd dī p̄ nomē. de subo vero ōz p̄cognoscere vt r̄uq; s̄z de p̄missis assignabimus alios modos p̄cognoscēdi. nō. n. dicemus q̄ de p̄missis ōz p̄cognoscere qd est. qz hoc est incōplexoz. nec de eis p̄p̄ie est p̄cognoscere qz est. qz h̄ est dignitatū. nā sicut significatio cōplexoz z̄ enūciatiois depēdet ex significatione icōplexoz z̄ terminoz. sic qz est z̄ veritas p̄missa depēdet ex qz est z̄ ex v̄itate dignitatū. neutra h̄z p̄cognitionū erit p̄p̄a p̄missarū. s̄z p̄missa qd est qd significat̄ nō hēbunt a se sed a terminis icōplexis. qz est aut̄ z̄ q̄ vere sunt habebūt a dignitatibus z̄ a cōibus animi cōceptionibus. adaptabimus aut̄ ipsis p̄missis p̄cognitiones sumptas ex parte pozitatis vt dicamus q̄ maior cognoscat̄ priusq; cōclusio tēpore. minor vero z̄ si nō tempore. natura tamen cognoscitur prius.

Scire autem opinamur &c.

Proposito p̄hemio z̄ oīsa necitate filli dem̄ra / tui. In pte ista vt dicebat̄ exegit̄ de itēto z̄ determinat̄ de ipso fillo dem̄stratiuo. Ad cuius euidentia sciendū est q̄ sicut circa ipsos fillos simplr̄ sūptos nō sufficit sci re gn̄ationē fillozū nec sufficit scire quō filli fiāt nisi habeamus pt̄atē faciēdi fillos vt vult p̄hs i p̄mo p̄oz. i illo caplo. quō aut̄ ydonei erimus. sic et̄ circa fillz dem̄stratiuū arbitrari debemus q̄ nō sufficit scire quid sit dem̄ratio. nec sufficit scire ex qbus z̄ ex qlibus dem̄ratio fiat nisi habuerimus potestātē faciēdi dem̄ratioem: potissime aut̄ hēmus pt̄atē faciēdi fillm̄ z̄ dem̄ratioem si sciuerimus iuenire mediū tā i fillis q̄ i dem̄ratioibus Tota gilla ps executiua vbi p̄hs de dem̄ratioe determinat̄ diuidit̄ i pres duas. qz p̄mo deteriat qd sit dem̄ratio z̄ ex qbus z̄ qualibus hēat eē dem̄ratio. z̄ determinat̄ de medio dem̄ratiois. i quo dat nobis aliq; mō pt̄atem dem̄ratioem facere. scda ibi (qōnes autē sunt equales nūero) Circa p̄mū duo facit. p̄mo determinat̄ de dem̄ratioe absolute. oīdendo qd sit z̄ ex qlibus sit. z̄ determinat̄ de dem̄ratioe p̄p̄iue p̄pando dem̄ratioes p̄pter qd ad dem̄ratioem qz. z̄ dem̄ratioem v̄lem ad pt̄icularē ibi (s̄z qz differt qz z̄ p̄pter qd scire) Ad euidentia aut̄ p̄ime p̄tis sciendū est q̄ nō sufficit scire dem̄ratioem de bere esse ex p̄mis veris z̄ immediatis nisi sciuerimus qualia sunt illa v̄a p̄ma z̄ imediata. vtrū sint de oī. vtz̄ sint p̄ se vtz̄ sint s̄z q̄ ipsū. vtrū sint necaria. Propter qd p̄ima ps diuidit̄ in pres duas. qz p̄mo oīdit̄ qd est dem̄ratio oīdens dem̄ratioem esse ex veris p̄mis z̄ immediatis. z̄ declarat̄ qlia sint illa v̄a p̄ma z̄ imediata ibi (qm̄ antez est alr̄ se h̄re) Declarare aut̄ qd est dem̄ratio non possimus nisi sciuerimus qd est finis dem̄ratiois. nā dem̄ratio est quoddā organū z̄ quoddā instrumentū. rō autēz

26

Posteriorum

organū et instrumentū sumēda est p̄ p̄patoem ad finē. vt si finis ferre est secare dura. p̄ cōparationē ad hūc fine diffiniemus serrā. s. q̄ ē instrumentū ferreū et dentatū. sic etiā i oibus istrumētis accipiēda ē diffinitio p̄ cōparationē ad finē. finis autē demonstratōis ē scire iō p̄ cōparationē ad scire sumēda ē diffinitio demōstratōis. tria ergo facit. qz p̄mo diffinit qd est scire. 2. p̄pat scire ad dīm fati onē. 3. ex cōparationē scā assignat demōstratōis diffinitio nē. scda ibi (dicimus autē scire p̄ demōstratōem) tertia ibi (si igit ē scire) Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo diffinit qd est scire. 2. māifestat qd dixerat ibi (māifestū est igit qz h̄) Dicit ergo qz (scire opinamur aut vñū qd qz simplr et non sophisticō mō qd est fm accūs). q. d. qz scire qz itē dimus diffinire est nō quocūqz mō s̄ ē scire simplr nō sophisticō nō paccūs. h̄ aut scire est (cum arbitramur cām cognoscere p̄pter quā res est et qm̄ illius est cā et nō est cōtingere hoc alr se h̄re). ¶ Notādū at qz vt Themi stius inuit scire multipliciter sumi pōt. v3. cōiter. p̄pe et magis p̄prie. Cōiter autē possumus dici scire aliquid q̄liter eunqz cognoscimus illud sine p̄ signa sine aliter. Sed p̄prie dicimur scire aliquid qm̄ cogscimus aliquid demōstratiue. s̄ demōstratō est duplex. v3. demōstratio qz. que fit per effectus vel p̄ cās remotas. et demōstratio p̄pter qd. q̄ fit p̄ cās p̄prie et imēdiatā. Propriissime autē dicimur scire qm̄ scimus n̄ q̄cūqz mō nec p̄ q̄cūqz demōstratōes s̄ qm̄ scimus p̄ demōstratōes potissimā. ¶ Notādū et qz oia alia scire ordinant ad h̄ scire et h̄ scire ē p̄pe finis. nā si nis h̄z rōnē termini et getis. q̄re q̄diu scimus aliquid p̄ signa nō q̄scimus nec q̄scimus cū scimus p̄ cās remotā vel p̄ effectus. s̄ tūc q̄scit intellectus noster qm̄ scit p̄ cās et p̄ talē cām qz nō vltorius p̄tigat q̄rere. quare cum hoc sit scire potissimū. et cū ad h̄ scire ordinat demōstratio potissima volēs p̄ h̄ p̄ finē q̄ est scire assignare diffinitionē demōstratōis nō determinauit de scire quocūqz mō. s̄ de scire potissimo qd h̄z rōes finis vt est p̄ habita manifestū. ¶ Notādū etiā qz cū aliquid diffinimus ē ibi duo assignare. v3. id qd se tenet ex parte diffinitōis et id qd se tenet ex parte diffiniti. totū hoc q̄ scire aut vñū qd qz simplr non sophisticō mō qd est fm accūs se tenet ex parte diffiniti. qz scire sic sup̄tū est scire qd itendit diffinire. cū vero subdit cū arbitramur causā cognoscere. et totū illud qd seq̄tur se tenet ex parte diffinitōis. q. d. qz scire sic accepti est hec diffinitio causam cognoscere et. ¶ Dubitare forte aliquis vtrū scire sit p̄ causā. Dicendū est qz cū sciētia nostra causā a rebus. in nostro scire q̄stū ad p̄sens spectat est tria p̄siderare. v3. potētia intellectiua i qua est sciētia. obiectū a quo catur scia p̄ modū. et modū agendi fm̄ quez causatur scia in intellectu. ¶ Triplici ergo via venari possumus diffinitōes hic datā de scire q̄stū ad hanc p̄ticulā p̄ cām esse bonā et decentē. possumus. n. triplr̄ ondere qz i diffinitioe ipsius scire oz cadere cām. p̄ma via sumit ex pte modi fm̄ que scia catur in intellectu. scda sumit ex pte intellectus in quo h̄ scia cāt. tertia ex pte obi a quo catur. p̄zima via sic p̄z. nā si scia nostra catur a rebus oz res p̄us eē a qbus scia nostra catur. igit si scia nostra p̄supponit res eē. et fm̄ qz sunt res sic agunt in aiām et cānt sciam in intellectu oz p̄ res res se h̄z ad eē ita se habeat ad cognoscere vt pōt heri ex 2. meta. q̄ ergo nō h̄nt sufficiēter eē p̄ se s̄ p̄ aliud nō h̄nt sufficiēter cognosci p̄ se s̄ p̄ aliud. effcūs ergo sicut nō h̄nt eē nisi p̄ cās. ita nō h̄nt sufficiēter cognosci nisi p̄ cās. h̄i ergo dictū est qz scire est cām cognoscere. Scda via ad hoc idē sumit ex parte ipsius intellectus. nam si scia in intellectu nostro catur a rebus non pōt intellectus

noster q̄scere nisi ferat in res a qbus h̄ scia catur. v̄ p̄det ergo scia nostra a rebus s̄ cū res cāte depēdeat a suis causis cū nihil depēdēs q̄diu depēdet possit depēdētia tollere si p̄ intellectū feramur in res causas non q̄scimus p̄ intellectū nisi ipsas res cātas referamus i suas cās a qbus dependent. et qz q̄diu nō quiescimus per intellectū nō p̄fecte scimus. nō est p̄fecte scire effectus nisi referant in suas causas. Tertia via sumit ex pte obi intellectus. nā obiectū itellēs ē v̄z. v̄z at i qdā adeq̄tione p̄sistit. vt tūc d̄ v̄z aux qm̄ adequatū est suis p̄ncipis et qm̄ h̄z q̄cqd est derōe auri. nō ergo possumus cognoscere aliquid eē v̄z aux nisi sciuerimus ip̄z referre i sua p̄ncipia et sciuerimus ip̄z h̄re q̄cqd ē de rōne auri. qz si nō scit nisi v̄z. et v̄itas effectū n̄ scit nisi adeq̄tio h̄z fiat et nisi fiat relatio i suas cās. h̄i d̄cm̄ ē qz scire est cāz cognoscere. v̄z aut sit aliqs alius modus sciēdi i se quētibus apparebit. ¶ Vltorius at dato h̄i d̄cm̄ eē qz scire ē cāz cogscere p̄ quā res ē. Dubitare forte aliqs v̄z oporteat ibi addere et qm̄ illius ē cā. Dicendū qz hic diffinit scire nō qd cāt p̄ s̄ scire potissimū qd p̄perit itellectū n̄fo. Intellectus at n̄ siue intellectus humanus vt supra dicebat ē potētia cogscēs. ita qz nō statim cognita. cā cogscit effcū. sic nō statim cognito subo cogscit p̄dicatū. si q̄ modus cogscendi n̄ siue eēt mō cogscēdi subo sep̄tatur vt qz intellectus noster nō p̄poneret nec diuideret. s̄ statim cognito subiecto cognosceret p̄dicatū nec etiā discurreret s̄ statim cognita cā cognosceret effcū. cū dicit qz scire ē cāz cognoscere forte frustra addere ē et qm̄ illius ē cā. nā hoc posito statim cognita cā sciret cuius ē cā. s̄ cū intellectus noster possit cogscere id qd ē cā et ignorare id cuius ē cā. Ad cognitionē rei p̄fectā nō sufficit cognoscere cām nisi applicē cā ad effcū. oz ergo cogscere cāz et qm̄ illius ē cā. qd declarare volebamus. ¶ Vltorius forte dubitare et aliqs v̄z oporteat ibi addere qz non p̄tingit alr se h̄re. Dicendū qz aliqui est cā p̄ accidens vt si edificator est cā domus et edificator est musicus sequit qz musicus sit cā domus. s̄ illud qd est p̄ accidens cōtingit non esse. cū ergo musicus sit cā p̄ accidens nō sufficit scire musicū. nec sufficit scire musicū referre in h̄z cātū qd est domus ad hoc qz h̄eamus sciam de domo qz h̄z est cā p̄ accidens nec facit p̄fecte scire qz cōtingit alr se h̄re. q̄ ad p̄fecte scire oz cāz cogscere et qm̄ illius ē cā. et oz h̄z cāz eē p̄ se. ita qz nō p̄tingit alr se h̄re ¶ Dis v̄sis ad euidentiā littere nōndū qz tria tangunt in littera ex pte ipsius scire. quod diffinit. et tria ex pte diffinitōis cor̄rūdetia dictis tribus. qd sic ondidit. nā aliqui intellectus est in pura ignorātia vt qm̄ nihil est in eo scriptū. cū autē nouit cās aliqs scit qdāmō illa quozū sunt cāe. dico autē qdāmō qz scire cām et nō applicare ip̄az ad effcū nō est scire effectū simplr s̄ est scire quodāmō et i potētia. nā sicut res nāles q̄diu sunt in suis causis sūt quodāmō et i potētia. qm̄ aut applicatur actiua passiuus sūt i actu et sunt simplr. sic q̄diu sistimus in ipsa cā scimus effcū il lius cause quodāmō et i potētia. qm̄ aut applicamus cām ad effcū tunc scimus effcū simplr et in actu. ergo p̄mo sciēde sunt cause et tūc scimus quodāmō vñū qd qz 2. sunt applicandē ad effectus. et tunc scimus vñū qd qz simplr. tertio h̄z cause sūt sumende p̄ se. et tunc scimus nō sophisticō mō quod est h̄z accidēs. Scire ergo qz hic diffinitur est scire vñū quod qz simplr nō fm̄ accidens. ¶ Dis at tribus posite ex pte diffiniti cor̄rūdet tria posita i diffinitōe. vt dicamus qz ad sic scire primo requiritur causam cognoscere vt sciamus vñū quod qz. 2. oz scire qm̄ illius est causa vt applicemus causā ad effcū. et

sciamus vnūquodq̄ simplr. 3° q̄ non stringat alr se h̄re vt h̄s cāe sint p se vt sciamus vnūquodq̄ simplr r nō p accidens. ¶ Notandum etiā q̄ pōt h̄s adaptatio aliter fieri vt hec verba iuducta sint p modos arguēdi p quos aggeneratur scia. Propter quod sciendū q̄ accipiēdo sciam large p oi noticia. dicere possumus q̄ q̄ntum ad p̄sens spectat. quadrupliciter aggeneratur in nobis noticia aliqua. pmo p signa r p aliq̄ pbabilia. 2° p cām remotā. 3° p effectus. 4° p cām ppam r imediatā. naz h̄s noticia q̄ aggnat̄ i nobis vt aggnat̄ p fillz dyalecticū r tē aggnat̄ p signa r pbabilia. vel aggenerat̄ p dem̄fationē qz. r hoc est dupl̄citer qz vel est p cām remotā vel per effectus. vel q̄rto aggeneratur p dem̄fationē potissimā r tunc aggeneratur p cās ppam r imediatā. 3° i diffinitione p̄tacta tria tangūt̄ vt sepet hoc scire quod est p ppam r potissimā cām a scire quod est p effectus r per cām remotā r pbabilia. id̄ ait q̄ scire de quo hic itēd̄ mus est cām coḡscere ppter quā res est ad d̄riam de scire quod nō est p cām sed p effectus r qm̄ illius est cā ad d̄riā de scire quod est p cām remotā. cā aut̄ remota nō est ppe cā huius sed ppe est cā alterius. ex p̄sequēti aut̄ poterit eē cā huius. 3° subdit q̄ hoc nō stringit alr se h̄re ad d̄riam de scire quod est p pbabilia vel p signa q̄ contigūt̄ aliter se habere. ¶ Notādū q̄ signāter dicit q̄ scire est cām coḡscere ppter quā res ē ad d̄riam de scire qd̄ est p effectus. nā lz effectus possit eē cā in iherendo quia effectus pōt de necessitate iherre suā cās. nō tñ effectus est cā i eēdo. ¶ Notādū etiā q̄ hoc quod d̄r. scire vnūquodq̄ simplr nō sophistico mō. adaptat̄ aliter fm̄ q̄sdaz q̄ nos adaptauimus. Propter qd̄ sciendū q̄ scire aliqd̄ quodāmodo q̄ntum ad p̄sens spectat dupl̄r potest cōtingere. pmo si sciat̄ i sua cā anteq̄ illa cā adaptef̄ effectui. 2° si sciat̄ in suo toto p̄f̄q̄ i illo toto coḡscant̄ distictē ptes. 3° si sciat̄ aliqd̄ i subiecto suo vt si coḡscat̄ aliqs̄ coruscū r ex p̄ arguat̄ coḡscere venientes eo q̄ accidat coruscō veniētē eē. scire q̄ qd̄ hic diffinit̄ ē scire vnūquodq̄ q̄ nō i sua cā tātū r i potentia. s̄ i se r i actu. est scire etiā vnūquodq̄ simplr nō i suo toto tātū r cōf̄use s̄ i se r distictē. est et̄ scire vnūquodq̄ nō p accidēs r sophistice r in suo subiecto s̄ i seipso r p se. hec aut̄ adaptatio lz i seipsa bona sit. p̄ditōes tñ se tenētes ex pte diffiniti nō sic r̄idēt̄ p̄ditōibus se tenētibz ex pte diffinitōis sicut i adaptatōibus alijs. ppter qd̄ adaptatōes alie cēf̄ende sūt potiores. ¶ Notādū et̄ q̄ lz i hac diffinitōe data d̄ scire sint tria attendenda vt refer̄ ad ipm̄ diffinitus. possumus tñ in ipa diffinitōe q̄tuor cōsiderare q̄ accipiēda sunt in scia. nā si volumus scire pmo cōsiderāda ē substātia causē sine ipa cā. 2° illa cā v̄s eē ppria r imediata. 3° debet eē relata ad effectū. qz vt dicebat̄ q̄diu sistimus i causa r non referimus ipsaz ad effectū nescitur effectus simpliciter r in actu sed fm̄ qd̄ r in potentia. 4° debet esse illa cā equata effectui ita q̄ impossibile sit alr se habere q̄ posita tali cā ponat̄ talis effectus. Best̄ q̄ qd̄ dicit q̄ scire ē cām coḡscere q̄ntū ad subaz cāe. ppter quā res ē q̄ntū ad imediatōes cāe. r qm̄ illius ē cā q̄ntū ad relatōes cāe qz tunc scimus cām r qm̄ illius ē cā qm̄ cās ad effectus referimus. r q̄ n̄ stringit alr se h̄re q̄ntū ad eq̄tōes cāe. qz tūc est cā eq̄ta effectui qm̄ se iuicē iherūt. r qd̄ ipole est alr se h̄re qm̄ posito vno pōat̄ r aliud. ¶ Deim̄ cū dicit. (Manifestū igit̄ ē) declarat qd̄ dixerat. Circa qd̄ tria facit. qz p̄ ostendit diffinitōes de scire eē bñ assignatas. 2° ex his q̄ dixerat de scire cōcludit q̄le sit ipm̄ scibile. 3° ne credat̄ q̄ oē scire sit tale q̄le ē scire qd̄ ē diffinitū. inuit eē aliuz modū sciēdi a mō sciēdi p̄tacto. secūda ibi (Quare qd̄

enius). tertia ibi. (si qd̄ igit̄) Dicit ergo. (Manifestus igitur est q̄ scire qd̄ sit aliqd̄ h̄s) su. sicut est diffinitū. (nanq̄ nō scientes et scientes.) supple estimant se scire si habeant h̄s causam. r subdit q̄ (bi quidem). i. nesciētes ipsi (opinant̄ sic se habere). i. estimant se habere cās (scientes autem causam habent.) ¶ Notandum aut̄ 3° vim declaratōis huius in hoc cōsistere q̄ illud est scire quod h̄ntes oēs se scire existimāt. sed oēs habentes vel habere credentes cām mō q̄ dictū est existimāt se scire ergo bona est diffinitio de scire. r scire est p cās mō quo dictū ē. ¶ Notandū et̄ q̄ nescientes credentes se tamē scire aliter cōparant̄ ad cām r aliter scientes vere. nā nescientes credētes se scire nō h̄nt cām s̄ opinant̄ se h̄re. scientes vero nō solū credūt se h̄re cām sed etiā habent 3° ait q̄ bi qd̄em. i. nescientes opinant̄ se habere sic. i. se habere cām. scientes aut̄ cām h̄nt. ¶ Notandū etiā q̄ sicut i alijs passionibus r i alijs accētibus idēz ē qd̄ r ppter qd̄. vt qd̄ est eclipsis est p̄uatio luis i luna obiectu terre. r ppter qd̄ est eclipsis ppter p̄uatiōē rē. sic etiā diffinitio data de scire eadē est r̄inēs qd̄ r ppter quid vt qd̄ est scire est cām cognoscere ppter quā res est rē. r ppter qd̄ est scire ppter coḡscere cām rē. ¶ Dubitaret forte aliquis. qz videt̄ p̄s icōuenienter declarare diffinitionē datā de scire. nā cū diffinitio cōstet ex genere r d̄ntys de his oñdere debuit diffinitionem predictam bñ assignatā eē. eo q̄ accipiat ppziū genus r p̄pas d̄nt̄ias vel i accētibus pbanda est diffinitio q̄ sit bñ data eo q̄ accipiat ppziū subiectū. hic aut̄ nec sic nec sic pbat̄ diffinitio eē bene assignata. s̄ ostendit̄ q̄ bñ diffinitū sit scire qz oēs cōiter opināt̄ur tale eē scire q̄le est diffinitum. ¶ Dicendū q̄ vt Themistius inuit nos nō idem genus in hoc loco nisi vt sciamus q̄ h̄s est scire vt narrauimus. diffinitio q̄ bic data de scire est qd̄ est quod significat nomē r qd̄ iportat̄ p hoc nomen scire. nam diffinire scire realiter vel diffinire ipm̄ vt est quedā res r qdā habitus aie hoc magis p̄tinet ad artificem realem h̄s nō est logicus s̄ diffinire ipm̄ fm̄ itētionem sui nois vt qd̄ importet̄ p hoc nomē scire hoc pōt p̄tinere ad artificē rōnālē vt ad logicū. Logicus. n. lz sit artifex rōnalis. tñ qz ad eū spectat tradere artē demonstratiōis cūz demonstratio ordinet̄ ad scire spectabit ad ipm̄. putat̄ h̄s artē declarare qd̄ iportat̄ p hoc nomen scire. r qz p̄s ait i. z. thopicor̄ r vt cōiter d̄r vtendū ē noibus vt ples vtunt̄ diffinitōes datā de scire q̄ est qd̄ significat̄ p hoc nomē scire ostendit̄ bñ assignatas eē ex eo q̄ omnes cōiter tā scientes q̄ ignozātes opinant̄ tale eē scire q̄le est diffinitū. ¶ Ex hoc aut̄ patere pōt q̄re p̄s ait q̄ scire opinamur vnūquodq̄. nō aut̄ ait q̄ scire ē vnūquodq̄. r subdit cū cām arbitramur coḡscere. nō dicit cūz cām coḡscimus. nā vt dictū est ipse intendit diffinire scire p id̄ qd̄ oēs cōiter tā scientes q̄ ignozātes app̄bendunt de hoc significato scire. Et qz tam scientes q̄ nescientes nō sciūt vnūquodq̄ s̄ p̄nt se opinari scire r tam isti q̄ illi non h̄nt cām. sed p̄nt arbitrari habere cām. ideo non ait q̄ scire est vnūquodq̄ s̄ q̄ scire opinamur. r nō subdit cum causam cognoscimus sed cum arbitramur cognoscere. ¶ Deide cū dicit. (Quare qd̄ cuius.) qz dixerat q̄le sit ipm̄ scire ex his que dixit de ipō scire cōcludit quale sit ipō scibile dices. (Quare qd̄em cuius simplr est sciētis hoc impole est alr se habere) q̄si d. q̄ si scire est p causā necessariā non stringentes aliter se habere oē q̄ ipm̄ scibile r id cuius est simplr scia sit quid necessarium non contingens aliter se habere. ¶ Notandū autem q̄ ipm̄ scire habet dupl̄cē eēntialē p̄p̄ationē. vnā ad cām p

Posteriorum

quā est. aliā vō ad obiectū de quo est. iō i diffinitōe data de scire aliqd tangit p̄tinens ad cāz p̄ quā est scia. aliqd vō p̄tinens ad obiectū de quo est scia. r aliqd p̄tinens ad vtrūq̄. nā cū dī q̄ scire est cām coḡscere p̄pter quas res est tangitur ipsa cā p̄ quā est scia. cū vero subditur. q̄ qm̄ illius est cā. tāgitur obiectū sine scibile d̄ quo ē scia. cū vō addit̄ q̄ nō p̄tingit aliter se h̄re. tāgit̄ vtrūq̄. nā r scibile o3 eē necariū. r cā p̄ quā est scia o3 eē necaria ita q̄ vtrūq̄ put referunt ad scire nō p̄tingat aliter se h̄re.

¶ Notandū etiā q̄ cū scia r qlibz habitus sortiat̄ sp̄m̄ ex obiecto o3 q̄ q̄le est scire tale sit scibile r econuerso. igit̄ si scire simplr est p̄ cām nō p̄tingent̄z aliter se h̄re o3 r ipm̄ scibile cuius est simplr scia nō possit alr se h̄re.

¶ Dubitaret forte aliqs qz videt̄ h̄ eē falsuz q̄ nihil sit scibile nisi qd̄ nō pōt alr se h̄re. nam de ipsīs corruptibilibus r de ipsīs mobilibus de ipsialr se habentibus est scia nālis.

¶ Dicendum q̄ de hoc diffinīus diximus in his que edidimus sup̄ ph̄icis. ad p̄sens aut̄ scire sufficit q̄ ipsīs trāsmutabilibus r ipsīs variabilibus test aliqd necessario. qz necessariū est trāsmutabilia trāsmutari r corruptibilia corūpi qz oē corruptibile de necessitate corūp̄t̄. put̄ ḡ istis isunt aliq̄ necessario de istis ē scia. ita ipsa trāsmutabilia vt cōparat̄ ad scire necessaria dīci possunt.

¶ Deide cū dicit̄. (Si qd̄ igit̄.) q̄ diffinierat scire simplr ne aliqs crederet nō eē aliū moduz sciendī a mō p̄dicto inuit eē aliū sciendī modū dicens. (Si qd̄ igit̄ r aliū est sciendī modus posterius dicit̄.)

¶ Notandū at̄ q̄ si scire sumat̄ large ad oēm noriciāz necessariā tūc ipsa notitia p̄ncipioz est qd̄ scia. sic etiaz possumus extendere nomē scie ad ipm̄ scire p̄ effectū. de istis ergo modis sciendī vt de notitia p̄ncipioz r de scire p̄ effectū r p̄ cāz remotā posterius determinabit̄. p̄p̄t̄ tū sumpto scire nō cōtingit scire nisi eo mō quo dicit̄ ē.

¶ Deinde cū dicit̄ (Dicimus aut̄ scire.) cōparat̄ ipm̄ scire ad ipsaz dem̄stratōez. Ad cuius euidentīā sciendū ē q̄ scire duplr cōparat̄ ad ipsā dem̄stratōez. p̄mo qz est finis eius. z. qz est eius effectus. iō duo facit. qz p̄mo p̄parat̄ scire ad dem̄strationē vt est finis eius. z. vt est effectus ipsius ibi (dem̄rationē aut̄ dico) Dicit̄ ḡ (dicimus aut̄ scire p̄ dem̄strationē intelligere) q̄ si dicat̄ q̄ scire nō est aliud q̄ intelligere veritatē p̄ dem̄strationē. tūc ḡ supplenda est littera. qz cum sic sit scire est finis dem̄strationis.

¶ Notādū at̄ q̄ istrumētū nō est finis s̄ est aliqd ordiat̄ tū ad finē. id ḡ ad qd̄ ordiat̄ istrumētū ē finis istrumētū Et qz dem̄stratio ē qd̄dā organū r quoddā istrumētū quo vti itellectus ad itelligendā v̄itatē cōclonū o3 q̄ ipm̄ scire ad quod ordiat̄ dem̄stratio r qd̄ ē p̄ dem̄strationē sit dem̄strationis finis.

¶ Notandū ē q̄ hic p̄hs nō diffinit scire nisi gratia dem̄stratōis. iō postq̄ diffiniuit scire cōparat̄ ipm̄ ad dem̄stratōez ostendēs ipm̄ eē dem̄stratōis finem.

¶ Deide cū dicit̄. (Dem̄strationē at̄ dico) cōparat̄ scire ad dem̄ratioem put̄ est dem̄ratōis effectus. d. (dem̄ratōez aut̄ dico) s̄ illud apoditicon. i. scientiale siue facientē scire) igit̄ si dem̄ratio est s̄lls faciens scire ḡ scire nō solū est finis s̄ etiam est effectus dem̄ratōis. r subdit̄ q̄ appellat̄ s̄lluz scientialem. d. (scientiale at̄ s̄lluz dico p̄m̄ quā) dem̄rationez siue p̄m̄ que s̄lluz (in habendo ip̄s) h̄ s̄lluz (scimus) supple p̄ ipm̄.

¶ Notādū at̄ q̄ scialis s̄lluz vt cōiter dī pōt dici duplr vel quo vti scia vel qz aggenerat sciam multis. n. s̄lluz v̄itur scia aliq̄ q̄ nō aggenerat sciam vt methaphisica p̄m̄ cōmentatozē v̄itur multis rōnibus logicis. Dem̄ratio ḡ dicit̄ s̄lluz scialis nō solū qz ea v̄it̄ scia s̄ qz aggenerat sciam r facit scire. r qz sic est scire ē

dem̄rationis effectus.

¶ Dubitaret forte aliqs qz cum finis sit cā cāz vt dicit̄ cōmentatoz sup̄ p̄m̄ ph̄icorum r cū cā r effectus videant̄ opponi scire si est dem̄ratōis finis erit dem̄ratōis causa. nō ergo esse poterit dem̄strationis effectus.

¶ Dicendū q̄ i eodez genere cāe nō est idem cā r effectus. s̄ i diuersis generibus nō est icōueniens. nā vt dicitur i p̄ncipio q̄nti metha. qd̄dā sūt cāe sibi iuicē vt exercitiū est cā sanitatis r sanitas exercitū s̄ nō eodem mō. i. nō p̄m̄ idēz genus cāe. nam vt dicitur ibi. hec. i. sanitas est causa exercitū tanq̄ cōplementū. i. tanq̄ finis. Exercitiū vero est causa sanitatis tanq̄ p̄ncipiū motus. sic r in p̄posito. scire est dem̄stratōis cā i genere cāe finalis. dem̄stratio vero est cā scie i genere cāe efficientis. quādo ḡ finis potest p̄existere vel p̄exist̄ sibi his que sunt aq̄ finem tunc h̄ finis respectu eorum que sunt ad finem sic habet rōnem finis q̄ non habet effectus. vt p̄ma causa vel p̄imum ens quod est finis omnium entium quia p̄existit ceteris entibus sic est finis entium ceterorum q̄ nō ē effectus alicuius entis. sed cum finis non p̄existit his que sunt ad finem pōt effici r cāri p̄ illa. vt qz sanitas nō p̄existit portioni pōt p̄ portione iduci s̄z que modū ē sanitas cā potōis et portio sanitatis sed nō i eodē genere cause. sic r i p̄posito quia nescimus ante dem̄strationē. qz scire nō p̄existit dem̄strationi. igit̄ per dem̄strationē efficit̄. Erit ḡ scire cā dem̄stratōis. r dem̄stratio cā scire s̄z nō in eodē genere cause.

¶ Deinde cū dicit̄. (Si igit̄ est scire) declarato qd̄ sit scire r oīso qualr scire p̄parat̄ ad dem̄strationē. In ista parte ex his que dixerat de ip̄o scire p̄cludit qualis debeat eē dem̄stratio. r assignat diffinitionem dem̄ratōis. Circa qd̄ duo facit. qz p̄mo assignat h̄ diffinīōez. z. eā declarat r p̄bat̄ ibi (Sic eis ē p̄ncipia) Dicit̄ ergo (Si igit̄ scire est vt posuimus. nece est. n. dem̄stratiūā sciam eē ex veris r p̄mis r immediatis notiozibus et p̄ozibus causisq̄ r clonis) ¶ Notādū q̄ cū finis iponatur neccitatē his q̄ sunt ad finē cū scire sit finis dem̄ratōis. o3 dem̄stratōem habere oēs p̄ditōes tactas. qz aliter nō faceret scire. Tale est ḡ hoc dictū p̄bi sicut si diceret̄ q̄ cū finis ferre est secare o3 eā eē ferreā r dētātā. quia aliter dura secare nō posset. Sed cū finis dem̄stratōis sit scire o3 eam eē ex veris r habere oēs p̄ditōes tactas. qz aliter nō posset habere scias.

¶ Notādū etiā q̄ ait si tale est scire vt posuimus qz scire nō potissimū pōt aggenerari p̄ dem̄strationē quia. q̄ pōt p̄cedere p̄ effectus. sed scire potissimuz r tale scire quale posuimus r quale est diffinitū nō pōt haberi nisi p̄ dem̄strationē q̄ p̄cedit p̄ cās. r q̄ sit ex veris. r q̄ habeat oēs p̄ditōes tactas.

¶ Deinde cū dicit̄. (Sic enī est p̄ncipia) declarat diffinitionē datā. Circa quod duo facit. qz p̄mo declarat eā in generali. z. in speciali ibi. (Uex qd̄ igit̄.) In p̄ma p̄te intendit talē rōem. Quicquid facit scire p̄ p̄ncipia p̄p̄ria ipsius scibilis oportet q̄ sit ex veris p̄mis. dem̄stratio aut̄ est h̄. quia facit scire per p̄p̄ria p̄ncipia rei ergo est ex veris p̄mis. r c. De hac aut̄ rōe nō ponit nisi virtutem medij. d. q̄ (sic enī sunt p̄p̄ria p̄ncipia eius qd̄ dem̄strat̄) quasi dicat̄ q̄ si dem̄stratio sit sic q̄ habeat su. oēs p̄ditōes tactas. vt q̄ sit ex veris p̄mis r c. tunc sunt i ea p̄p̄ria p̄ncipia eius quod dem̄strat̄. i. eius qd̄ scit̄. Tūc ḡ ē suppleda rō q̄ cū debeat dem̄ratio p̄cedere p̄ p̄p̄ria p̄ncipia ipsius scibilis qd̄ dem̄rat̄. o3 q̄ sit sic sic dicit̄ ē. i. q̄ h̄eat oēs p̄ditōes tactas r subdit̄ q̄ (s̄lluz ḡ dēz erit sine his). i. sine p̄p̄rys p̄ncipus rei. pōt. n. fieri s̄lluz aliqs. puta s̄lluz dyaleticus. sine his. i. sine p̄p̄rys p̄ncipus r absq̄ eo q̄ sit ex p̄mis r immediat̄ (dem̄stratio

aut non erit) sine talibus (quia) tunc non faciet scientiam:

¶ Erū qdes oportet esse. ¶ Po-

sita oī finitione demonstratōis et ostēso diffinitiones illā bene esse assignatam. In pte ista declarat p̄tulas in diffinitione demonstratōis positas. Circa q̄d tria facit qz p̄mo declarat qz demonstratio debet eē ex veris. 2° qz ex p̄mis et immediatis. 3° qz debet esse ex p̄ozibus et notioribus. secūda ibi (Ex p̄mis aut) tertia ibi (Causas qdes notiores.) Dicit q̄ qz (vex qdes igit oz esse) qd dem̄strat. (qm̄ quod nō est non) p̄tingit (scire. vt qz diametros sit simetros). i. sit p̄mensurabilis coste. ¶ Dubitaret forte aliqs. vtz oporteat esse quod demonstrat. et vide qz nō qz de rosa p̄t haberi scia nulla rosa existente. ridiculū n. esset dicere qz habens sciaz de rosa p̄deret suā sciam rosa corrupta. ¶ Preterea Euclides dat i geometria suaz sciam de corpe. xy. pentagonoz eq̄lium collocabilium in spha. forte nullus est tale corpus in quo sint. xy. pentagona sic equalia qz possint sic collocari in spha qz si spha attingat angulū vnius pentagoni. qz attingat oēs angulos oium pentagonoz. In contrariū est p̄hs volēs qz illud quod nō ē nō cōtingit scire. et asserens qz oz eē qd demonstrat. ¶ Dicendū qz q̄ruz ad p̄sens spectat dupl̄r p̄t dici de aliquo qz sit. vel qz est actu ens vel qz est res p̄dicamenti. Si q̄ querat vtrū oporteat res eē actualiter ad hoc qz de eis sit scia. p̄z qz nō p̄rōnes tactas. quia possumus habere sciaz de rosa nulla rosa actualr ex̄tēte et possumus habere sciam de corpore. xy. pentagonoz nullo tali corpore ex̄tēte. imo cū p̄itellēs abstrahimus res ab h̄ actuali ex̄tētia et intelligimus eas fm̄ suā qditatez icōueniēs est d̄re qz de nulla re possit eē scia nisi actualr existat. accidit. n. rei vt est scibile et vt ad intellectū cōparat qz actualiter sit. cū dictū sit qz res sic accepta abstrahat p̄ intellectū a suo actuali eē. Sz si q̄rit vtz oporteat quodlibet scibile saltē eē rē aliquā p̄dicamenti dato qz actualiter nō existat. dici oz qz sic. Nam cū scia nō sit nisi de ente vt plane v̄t hic velle p̄hs. et ens p̄ se diuidat i. x. p̄dicamenta vt vult p̄hs. 5° metha. oz qdlibet scibile eē rē aliquā alicuius p̄dicamenti. res aut collocant in p̄dicamento non p̄ suū actuale esse s̄z p̄ suā qditatez. qditatez aut intelligit̄ aliqd i potentia ad eē actuale. qditatez ergo h̄nt nō solū q̄ actualr existunt et que sunt i se et sunt cōiūcta suo actuali eē. s̄z etiā dicunt̄ h̄re qditatez et sunt res p̄dicamenti et p̄nt intelligi ab intellectu et esse qd scibile q̄ nō sunt i se nec h̄nt actuale eē. s̄z sunt in suis causis et p̄nt eē. Est. n. triāgulus res p̄dicamenti. et h̄n dictū est qz sup̄ficies triāgularis est i p̄dicamento quātitatez et est spēs q̄titatez cōtinue dato qz nulla talis sup̄ficies esset. Ea aut q̄ nec sunt i se nec i suis causis. s̄z solū sūt entia apud aiā vt agelaphus et chymera nō sunt scibilia nec sunt res alicuius p̄dicamēti. p̄z q̄liter oporteat esse ens qd scitur. Et p̄iaz dicta soluta sūt argumenta. ¶ Uterius aut dato qz nō oporteat subz eē actualr ex̄tēns s̄z suffic̄ qz sit res p̄dicamēti et qz sit p̄z suā qditatez ad h̄ qz de eo sit scia. Dubitaret forte aliqs vtrū oporteat passionē p̄bandā de subiecto actualr existere ad hoc qz de ea sit scia. et videt qz sic. qz p̄ demonstrationē p̄cludit̄ passionē inesse subiecto. sed nō inest aliqd alicui nisi habeat actuale eē ergo nulla passio de subiecto p̄bat̄ nisi actualr existat. ¶ In cōtrariū est qz subiecto nō ex̄tēte actualr oz qz nec actualr existat p̄a^o quare si p̄t haberi scia de subiecto nō actualr ex̄tēte habebit̄ de passioe dato qz actualr ex̄tēnt non existat. ¶ Dicendū qz cū quod qd est sit obiectū intellectus. et res scite p̄siderēt fm̄ suā qditatez nō fm̄ suū

actuale eē. sicut abstrahimus subiectū a suo actuali eē. et intelligimus ipm̄ fm̄ suā qditatez. sic abstrahimus et passionē de subiecto p̄bandā. Si q̄ querat q̄l̄ oporteat eē passionē ad hoc qz de ea sit scia. et qz possit d̄ subiecto p̄bari dici oz qz cū p̄a^o causef a p̄ncipys subiecti et oriāt a subiecto. sicut sufficit ad hoc qz subiectū sit qd scibile qz habeat eēntiale ordinē ad suas cās. sic ad hoc qz p̄a^o sit qd scibile et qz possit p̄bari de aliquo subiecto sufficit qz habeat eēntiale ordinē ad subiectū illud. nullo. n. triāgulo ex̄tēte demonstrabit̄ de eo h̄re tres eo qz hec p̄a^o habeat eēntiale ordinē ad ipm̄. ¶ Uterius forte dubitaret aliqs de quo eē intelligit̄ p̄hs cū ait qz eē oz quod scitur. Dicendū qz omne eē de quo hic loq̄tur p̄hs ē idem quod eē verū. hic enī intendit p̄hs p̄bare qz demonstratio sit ex veris. veritas aut h̄z eē circa cōpōnē et diuisionē. vnde et p̄hs. 5. meta. ait. qz vno mō d̄r ens quod significat qditatez p̄dicamētoz. alio mō ens quod significat veritatez rei. et cū dicimus aliqd eē fm̄ p̄hm̄ demonstrabimus suā veritatez. cū dicimus aliqd nō eē demonstrabimus suaz falsitatez. put ergo eē vel nō eē sumit̄ in p̄pōnibus put dicit veritatez p̄pōnū vel enunciationū sumit̄ hic eē cū dicit̄ qz oz hic eē quod scitur. ¶ Propter quod sciendū qz eē in p̄pōnibus non noīat actualem ex̄tētia sed noīat habitudinem predicati ad subiectū. hoc enīz verbū est put copulat predicatū cum subiecto et put est nota dicendi de alio non dicit ipsam actualem ex̄tētia sed p̄significat quandam cōpōnē et quandā habitudinez predicati ad subiectū quā sine cōpōsitio nō est intelligere. Lū. n. dicit̄ qd est pluuia. et respōdet pluuia est aq̄ guttaris cadens. vera est hec locutō ēt pluuia nō ex̄tēte. nā cū d̄r pluuia est aq̄ guttati cadens nō ē intellectus p̄pōnis qz pluuia habeat actuale eē nec qz actualr existat. s̄z qz p̄dicatū aq̄ guttati cadens h̄z se p̄ habitudinē ad subm̄ qd est pluuia. hoc q̄mō oz eē qd scit̄ et d̄mōstrat. et h̄ mō oz demonstratio eē ex veris. qz in p̄pōnibus ex̄ qbus d̄mōstratio p̄stituit̄ p̄dicata h̄nt p̄ se ordinē ad subiecta Lū. n. dico triāgulus h̄z tres vera ē p̄pō. et nō est itellēs p̄pōsitionis qz triangulus actualiter existat sed qz hec passio habere tres habeat per se ordinem ad triangulū demonstratio ergo est ex veris et est ex his que sunt p̄zo/ ut eē dicit per se habitudinez predicati ad subiectum. nō aut demonstratio est ex falsis nec ex his que non sunt. qz non est ex his que habent oppositā habitudinez ad subiectū. vt quia simetrū habet repugnantia ad dyamet̄z non est quid scibile nec cadit sub scia qz dyamet̄rū sit simetrum coste. ¶ Uterius aut forte dubitaret aliquis de p̄batione aristo. vult enim p̄bare qz demonstratio sit ex veris. ipe. n. ait. oz vex eē quod scit̄ et qd demonstrat. Lum q̄ vex possit concludi ex falsis. vt p̄z p̄hm̄ in 2° p̄ozum. quantūcūqz verum sit quod demonstrat et vex sit quod scit̄. poterit tñ dem̄stratio eē ex falsis. Dicendū qz sillogismus est p̄sequencia quedam in qua p̄misse habent se vt antecedens et p̄clusio vt p̄sequens. Constat aut qz si antecedēs est qz de necitate p̄sequens est. sic et in oī forma sillogistica si p̄misse sūt vere p̄clo de necitate est vera. non tñ oz qz si antecedens non est qz p̄sequens nō sit. p̄t enim p̄tingere qz nō sit antecedens et tamen sit cōsequens. vt qz non sit homo et tamen sit animal. sic non oportet si p̄misse sunt falsae qz de necitate p̄clo sit falsa p̄t enīz ex falsis sequi vex. et simul cum falsitate p̄mis̄ sap̄ potest stare veritas p̄clusionis. ¶ Aduertendū tñ qz vt idem p̄hs tradidit in 2° p̄oz. qz ex falsis possit sequi verum hoc non est propter quid sed quia. falsitas n. p̄missarum non ē causa veritatis cōclōnis. ipm̄. n. nō

Posteriorum

esse antecedētis non pōt esse causa quare sit consequens. potest enim contingere q̄ non sit homo & tamē animal sit sed tamen ipsum non esse homines non potest eē causa q̄ sit animal. sed accidit sic esse. sic & in proposito potest contingere q̄ pmissis nō sint vere s; sint false. conclusio autē sit vera. s; hoc nō est pp̄ qd nec ē cāl̄ s; erit q̄ ita accidit conclusio q̄ vera nō pōt seq̄ ex pmissis falsis tāq̄ ex cā. igit̄ si q̄ d̄mōstrat est vep̄ & h; vep̄ iferē cāl̄iter ex pmissis q̄ d̄mōstratio facit scire. & i d̄mōstratōe pmissis sūt cā conclusionis o; pmissas eē veras. Bona est ergo rō p̄bi q̄ si verū ē quod d̄mōstrat & vep̄ ē qd̄ scit̄ oportet d̄mōstratōem eē ex veris. q̄ cāl̄ & ppter qd̄ verū nō pōt cludi nisi ex veris. ¶ Ulterius at̄ forte dubitaret aliqui qm̄ impossibile sit diametrū eē simetrū coste. ¶ Dicēdus qm̄ simetrū idē est qd̄ mēsurabile. illa sunt mēsurabilia q̄ cōicant̄ i aliq̄ vna mēsurā. si q̄ esset aliqua vna linea q̄ truncūq̄ eēt modica que mēsuraret diametrū pōt mēsurare costā vel ecōuerso essent costā & diameter mēsurabilia. & haberet se diameter ad costā sicut aliq̄ numerus ad aliq̄ numerū. nā si aliqua vna linea mēsuraret vtrūq̄ oporteret q̄ illa linea i aliquo alio numero p̄tineat̄ i diametro & in aliquo alio numero in costā. vt si linea vnus palmi mēsurat diametrū & costā vt forte q̄ diameter ē q̄q̄ palmaz̄ & costā q̄ttuor. hēbit se diameter ad costā sicut q̄q̄ ad q̄ttuor. vel si illa linea sit i aliq̄ alio nūero i diametro & i aliq̄ alio nūero i costā. habebit se diameter ad costā sicut ille numerus ad aliū numerū. & q̄dratū diametri se habebit ad q̄dratū coste sicut q̄dratū illius numeri ad q̄dratū illius alterius numeri. q̄re cū q̄dratū diametri sit dupl̄ ad q̄dratū coste vt p̄bat̄ i penultia Euclidis pōt inuēiri aliq̄ numerus q̄dratus q̄ diuideret̄ i duo eqliā q̄drata qd̄ ē ipole. Cū q̄ d̄mōstratio diameter de necessitate ē icōmēsurabilis coste. itelligēdū ē de costā q̄drati h̄nt̄ latera eqliā nā i superficie h̄nt̄ latera icōmēsurabilia pōt diameter eē mēsurabilis coste q̄ s; sit ipole iuenire numerū q̄dratū q̄ pōt set diuidi i duo q̄drata eqliā. pōt tñ repiri nūerus aliq̄ q̄dratus q̄ diuidit̄ i duo q̄drata icōmēsurabilia vt. xxy. est numerus q̄dratus & diuidit̄ i. xvi. & ix. quoz̄ et̄ qlz̄ est quādratus. igit̄ i superficie a. b. c. d. costā. a. b. sit q̄ttuor pedus & costā. b. c. sit triū pedū. diameter. a. c. est cōmēsurabilis cuiilibet istaz̄ costaz̄ & erit q̄q̄ pedū. pes q̄ mēsurabilis diametrū. a. c. mēsurabit̄ vtrāq̄ costā. eqliā. n. q̄dratū diametri. a. c. q̄drato vtriusq̄ coste & hēbit se ad vtrūq̄ q̄dratū sicut numerus ad nūerū. vt sicut. xxy. ad. xvi. & ad. ix. cū ē diameter pōat̄. v. pedū & v. i se ductū faciat xxy. costā at̄ maior pōat̄. iiii. pedū q̄ i se ducti faciunt ix. habebit se q̄dratus diameter ad q̄dratū coste maioris sicut. xxy. ad. xvi. ad q̄dratū at̄ minoris sicut. xxy. ad ix. q̄ duo q̄drata duaz̄ costaz̄. vs. xvi. & ix. eqliā. xxy. qd̄ est q̄dratū diametri. repit̄ q̄ cōmēsurabilitas iter diametrū & costā si sint coste icōmēsurabiles non aut̄ si sint euales. huius at̄ rō est superius tacta. vs. q̄ pōt iueniri aliq̄ numerus q̄dratus q̄ pōt diuidi i duo q̄drata icōmēsurabilia. nequaquā aut̄ iueniri pōt q̄dratus aliq̄ numerus q̄ in duo q̄drata eqliā scindi possit. ¶ Deinde cum dicit. (Ex pmissis autē) ostendit d̄mōstratōes debere eē ex pmissis & immediatis. dicit̄ q̄ (ex pmissis autē & idemonstrabilibus). i. ex pmissis & immediatis o; eē su. d̄mōstratōe (q̄ non sciret nō habēs d̄mōstratōes ipsoz̄). i. p̄ ipsa. vs. p̄ p̄ma & imediata. & subdit̄ cāz̄. d. q̄ (scire est) supple p̄ ea (quoz̄). i. p̄ que (est d̄mōstratio) supple p̄ se p̄mo. & addit̄ q̄ (& nō fm̄ accidens habere d̄mōstrationem). quasi dicat̄ q̄

scire est per d̄mōstrationem per se. & per cās p̄ se. & nō per d̄mōstrationē p̄ accidens nec p̄ cās p̄ accidens. ¶ Notandū q̄ pōt hec rō sic formari. sine q̄bus non contingit scire ex illis o; d̄mōstrationē esse. s; sine p̄mis & imediatis nō contingit scire. q̄ ex p̄mis & imediatis o; d̄mōstratōes eē. id̄ ait̄ q̄ nō sciret. i. nō cōtingeret scire nō h̄ns d̄mōstrationē ipsoz̄. i. p̄ ipsa. i. per p̄ma & imediata. ¶ Notandū autē q̄ d̄mōstratio sit ex aliquibus p̄missis tunc quero vtrū ille p̄mis sit idemonstrabilis & si sint p̄mis & imediata vel nō. si sint idemonstrabiles habetur intentū. si aut̄ p̄nt d̄mōstrari vel habet̄ d̄mōstratio d̄ eis vel nō. si sint idemonstrabiles & nō d̄mōstrant̄. q̄ sūt ignozate. ignozatis autē p̄mis ignozat̄ cōcl̄o. nō q̄ contingit scire per aliqua d̄mōstrabilia nisi habeat̄ eoz̄ d̄mōstratio. ergo semper d̄mōstratio vt faciat scire o; q̄ sit ex idemonstrabilibus. q̄ nō getat̄ intellectus. nec aggenatur in nobis scia simpl̄ nisi sit deuentū vtrūq̄ ad idemonstrabilia. ¶ Id̄ d̄ in p̄mo thopicoz̄. q̄ d̄mōstratio ē ex p̄mis & veris aut p̄ ea que sūt p̄ma & vera sumpserūt originē. d̄mōstratio q̄ vel est p̄ idemonstrabilia imediata vel est per d̄mōstrabilia ad idemonstrabilia reducta. ¶ Notandū etiā q̄ si dicat̄ q̄ d̄mōstratio ē ex idemonstrabilibus vera ē pp̄o. q̄ semp̄ ē ex idemonstrabilibus. vel imediata si ipse p̄mis sit idemonstrabilis. vel imediata q̄ si p̄mis sit idemonstrabilis vt faciāt scire o; eas ad idemonstrabilia reducere. ¶ Rursus si dicat̄ q̄ d̄mōstratio pōt eē ex idemonstrabilibus vt ad idemonstrabilia reducūtur vera est pp̄o. Dupl̄ ergo poterit legi l̄ra p̄bi. p̄mo vt h̄ quod dico referat̄ ad p̄ma idemonstrabilia. vt sit sensus. h̄ dico d̄mōstrationē debere eē ex p̄mis & idemonstrabilibus. q̄ nō sciet nō h̄ns d̄mōstratio nē ipsoz̄. i. per ipsa p̄ma & idemonstrabilia. nā scire est p̄ p̄ma & idemonstrabilia quoz̄. i. per que est d̄mōstratio p̄ se & nō p̄ accidens. alio modo h̄ qd̄ dico ipsoz̄ pōt referri ad ipsa d̄mōstrabilia put̄ ad idemonstrabilia reducunt̄. vt sit sensus q̄ d̄mōstratio est ex p̄mis et idemonstrabilibus. q̄ nō sciet aliquis supple p̄ d̄mōstrabilia. & nō h̄ns d̄mōstratio nē ipsoz̄. Id̄ subdit̄. q̄ scire est supple p̄ ea q̄z̄ d̄mōstratio ē habere d̄mōstrationē eo q̄ p̄ se. & nō habere d̄mōstratio nē fm̄ accidens. q̄ sit d. q̄ p̄ d̄mōstrabilia nō ē scia nisi de ipsis d̄mōstrabilibus h̄ret̄ d̄mōstratio. & o; q̄ h̄ d̄mōstratio etiā sit p̄ se nō per accidens o; d̄mōstrabilia d̄mōstrari & ad idemonstrabilia reduci si ex eis debeat eē d̄mōstratio. semper q̄ est d̄mōstratio ex idemonstrabilibus vel imediata vel imediata. ¶ Notandū etiā q̄ si fiat d̄mōstratio ex idemonstrabilibus. vt patet. o; illa d̄mōstrabilia d̄mōstrari sed si fiat d̄mōstratio p̄ se & p̄ causas cū in talibus nō sit abire in infinitū. o; tādē ad idemonstrabilia deuenire Ad remouendu ergo p̄cessū p̄ accidens fm̄ quē possemus d̄mōstrare nec vnq̄ deueniremus ad p̄ma & ad idemonstrabilia ait̄ q̄ scire est non per accidens habere d̄mōstratōes. ¶ Deinde cum dicit. (Causas quidē notiozes.) ostendit q̄ oportet d̄mōstrationē eē ex p̄mis & notiozibus. Circa q̄ duo facit. quia primo ponit hoc generaliter et cōmuniter. 2. specialr̄ ibi. (Est aut̄ p̄ncipiū d̄mōstratōis) Circa p̄mum tria facit. q̄ p̄mo adducit vnam quandāz̄ rōnem cōm. q̄ o; d̄mōstrationē eē ex p̄mis & notiozibus. 2. exponit quō sint accipienda p̄iora & notioziora. 3. remouet quandā dubitationē que pōt ex dictis originem sumere. scda ibi. (p̄iora autē & notioziora) tertia ibi (Ex p̄mis autē) In p̄ma parte intendit talem rōnem Quicquid est per causas que vere cause sunt semp̄ ē per p̄iora & notioziora. d̄mōstratio est per causas que vere cause sunt. q̄ & c. Id̄ ait̄. (Cās q̄dēz̄ o; notioziora eē & p̄mas

cās qdē). q. d. q. cā nō sūt soluz notiores s; ēt cause fm q. cāc sūt prime vel piores. sed (qm̄ tūc scimus cū cās cognoscimus si v̄e cāc sūt piores z notiores) su. oz. eē (nō solū alio mō itelligendo) qd sūt (s; i sciēdo qm̄ sūt) ¶ Notādū āt q. fm̄ expositōez cōem cā p se loquendo est notior effectu. nō solū q̄tum ad qd est s; ēt q̄tus ad qz est. vt si vis scire eclipsim solis. nō soluz oz te scire qd est lune iterpositio. sed ēt qz est huius iterpositio. et qz luna iterponit. Possumus tñ alr dicere z forte melius vt dicamus q. effectus facit aliqd i ferre cause. ppe. sed nō facit eē effectus q. est cāc solū alio mō. v3. q̄tū ad i ferre. sed nō est cāc qm̄ est. i. q̄tum ad eē. s; cāc si cāc vere sunt. sūt cause effectū nō soluz altero modo vt qz p cās possumus itelligere effectus z possumus p eas effectus ocludere z i ferre. s; ēt sunt cāc qm̄ sūt. i. q̄tum ad eē. notiores q̄ sunt cāc effectibus qz sunt cāc vtroqz mō z q̄tum ad i ferre z q̄tum ad eē. ¶ Deide cum dicit (Piora aut z notiora.) exponit quō sūt accipiēda pōza z notiora. Circa quod duo facit. qz pmo distinguit de pōri z notiori. z declarat diffinitōis mēbra ibi (dico autē pōza.) Dicit q. pōza z notiora sunt duplr. v3. quo ad nās z quo ad nos. Jō subdit q. (nō. n. idē est p̄us nā z ad nos). i. quo ad nos (nec) ē dicere idē (notius nā z notius nobis) ¶ Notādū āt q. cū duplr dicatur p̄us z duplr notius. v3. quo ad nās z quo ad nos. demōstratō simplr q̄ est p veras cās semper pcedit p pōza z notiora quo ad nos. ¶ Notādū ēt q. fm̄ cōmentatorē sup p̄mū p̄hycoz. In mathematicis est notior quo ad nos cā qz effectus. i. nālibus aut ecōuerso. Secūdū q̄ hunc modū loquendi in demōstratōibus mathematicis pcedimus p pōza z notiora vtroqz mō z quo ad nām z quo ad nos. qz idēz est ibi p̄us z notius nā z nobis. In nālibus āt s; vplurimum fiāt demōstratōes nō potissime s; p effectus. tñ si insti tuat ordo cōtrarius ei q̄ est a p̄cipio qōnū z fiat demōstratio p cām fiet p notius nāc nō nobis. bñ q̄ dicitur est q. nō est idē p̄us z notius nature z nobis. s; sit idē i aliquibus vt i mathematicis. nō tñ est idē i oibus qz nō ē idēz i nālibus. ¶ Deide cū dicit. (Dico aut pōza.) Exponit q̄ dixit ostēdens q̄ sunt pōza z notiora nobis z que nature dicēs (dico āt pōza nobis z notiora p̄ima sensui notiora aut simplr) z quo ad nām (que longius sunt) supple a sensu. Et subdit q. (sunt autē qdā lōgiora) a sensu maxime (v̄lia. p̄ima aut) sensui (singularia) et subdit q. (opponunt̄ hec adiucē). nā si nō est idē eē lōginquū et p̄p̄iquū. z si lōginqtas z p̄p̄inqtas bñt quādā repugnātia z quādā oppōnez adiucē. oz adiucē bñe quandam repugnātia p̄us nā z p̄us nobis. cum v̄nā sit singularē z p̄p̄iquū sensui. aliud v̄le z remotū a sensu. ¶ Dubitarz forte aliqs qz videt q. p̄hs sit sibi cōtrarius hic z i p̄mo p̄hycoz z ēt i z? metha. nā i p̄mo p̄hycoz vult q. sint nobis nota magis cōfusa. i. v̄lia. ēt i z? meta. vult q. qdā se bñt sicut locus ianue in domo quē nullus ignorat. qd exponēs cōmentator ait q. h̄s sunt p̄pōes maxie v̄les. q̄tā i p̄p̄hycoz q̄ i z. metha. v̄ velle q. sunt nobis p̄us nota magis v̄lia. hic aut q. magis singularia. ¶ Dicēdū q. eē aliqd notius z p̄us quo ad nos pōt duplr itelligi. vel in eodē gñe cognitiōis. vel absolute z simplr. Si in eodē genere cognitiōis vera est sentētia libri p̄hycoz qz tā apud itellectū qz apud sensuz sunt p̄us nota cōfusa magis vt apud itellectum sunt p̄us nota magis cōfusa. i. magis v̄lia. apud sensuz v̄o sūt p̄us nota magis cōfusa. i. ea que sunt particularia. magis cōfusa. i. magis v̄lia. vt p3 qz si a remotis aspiciunt̄ aliqd. p̄ius cogici

mus p̄ sensuz q. est aliquod corpus. postea q. ē aliquod aial. z postea q. est aliqs bō. per itellectū vero p̄ius cognoscimus q. est corpus. postea q. v̄e aial. postea q. ē bō. Constat aut q. corpus est v̄lius q̄ aial z aial q̄ homo. z aliquod corpus est particulare v̄lius q̄ aliquod aial vt q̄ aliquis homo. bñ q̄ dicitū est q. i eodē gñe cognis sensitiue z ēt itellectiue sūt nobis nota cōfusa magis. S; si q̄stio nō arctet ad alterū genus cognis. vt nō dicat qd ē nobis notius fm̄ itellectū vel fm̄ sensum. sed absolute q̄rat que sunt notiora. vera ē snia que hic tradit. nā cuz nra cognitio incipiat a sensu z sensus nō iudicat nec ap̄prehēdat nisi particularia segtur q. sūt nobis p̄us nota particularia q̄ v̄lia. s; fm̄ nām quod qd est z v̄le sit p̄us z notius particulari. Ex hoc āt patere pōt quō demōstrati ones mathematice pcedūt nō soluz ex p̄oibus quo ad nām sed etiā ex p̄oibus quo ad nos. Exponendū. n. est quo ad nos. i. quo ad nram cognem itellectiā. qz itellectui nō ibi p̄us se offerunt cause q̄ effectus. sed si itelligat quo ad nos absolute z simplr nō ē v̄ez. qz tē pcedent mathematice ex particularibus cū absolute loquēdo nostra cognitio incipiat a sensu. z simplr loquēdo sunt nobis particularia p̄us nota. videmus aut sic non esse quia mathematice nō pcedunt inductive z a posterioribus sed demōstratiue z a p̄oibus. ¶ Deinde cū dicit. (Ex p̄mis aut) remouet quandā obiectionē que ex habitis poss; h̄e ortū. oñderat. n. demōstrationē eē ex v̄is p̄imis z imediatis prioribus z notioribus. non autem oñderat quō sit ex causis p̄clonis. i. ex p̄p̄us p̄cipus. iō ad hoc remouēdū ait (Ex p̄mis aut ē). i. ex quo demōstratio est ex p̄imis. segtur su. (q. ex p̄p̄us p̄cipus est Jdem enim dico p̄mū z p̄cipiū) ¶ Notādū aut q. s; p̄m. z. meta. semper i omni gñe illud qd est p̄mū z qd ē maxime tale est causa z p̄cipiū oium eoz q̄ sunt post er qz p̄mū h̄z rōem cause z p̄cipū. z idē ē p̄mū z p̄cipiū. q. ex quo p̄batū est. s. q. oz demōstratōez pcedere p̄ p̄ima z nō p̄ accēs s; p se. sufficiēter oñdebat q. demōstratio pcedit p p̄p̄a p̄cipia qz pcedit p p̄p̄a p̄ima.

St autem principium etc.

¶ Postq̄ p̄hs assignauit v̄nā rōnē cōmuncem q. demōstratio eēt p pōza z notiora qz erat p cās. In ista parte adducit ad hoc idem rōnes sp̄ales. qz. n. p̄ius probauit cōiuncti z p v̄nā rōnē. In ista pte p̄bat diuisis z p p̄les rōnes. Jō duo facit fm̄ q. duo p̄bare intendit. nās p̄mo p̄bat q. demōstratio sit ex p̄oibus. z. q. sit ex notioribus ibi (qm̄ aut oz creder.) Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo p̄bat q. demōstratio sit ex p̄oibus. z? māifestat z declarat quedā de quibus fecerat mentionē ibi (p̄pō āt enūciatōis) In p̄ma pte itēdit talē rōnem. cuiuscūqz sillogismi ē p̄ncipiū p̄pō imediata q̄ nō est altera prior ille sillus pcedit p p̄iora. sed sillogismi demōstratiui siue demōstratōis ē h̄p̄ p̄cipiū. q. zc. Sūdat aut hec rō super duabus p̄pōnibus. quarū p̄ma est q. p̄cipiū demōstratōis sit p̄pō imediata. sc̄ba āt ē q. imediata p̄pō est qua nō est altera p̄oz. Ex his aut duabus p̄pōnibus māifeste cōcludit demōstratōez eē ex prioribus. hoc ē ergo quod ait q. (ē aut p̄cipiū demōstratōis p̄positio imediata.) z subdit q. (imediata aut) p̄pō (est q̄ nō est altera prior) Tūc ergo est supplēda rō q. oz demōstratōez eē ex prioribus cuz sit ex p̄pōnibus imediatis quibus nō sūt alie p̄ozes. ¶ Dubitaret forte aliqs. vtrum p̄pōnes q̄ ingrediunt̄ demōstrationē possint eē imediate. z v̄ q. nō. qz cum quedaz p̄pōsitiones ingrediunt̄ demōstratōez fm̄ substātia vt p̄missē. quedā vero ingrediuntur solū

Posteriorum

fm virtutē vt dignitates. nulle ppōnes ingrediētes demō-
 strationez fm substantiā pnt eē imediate cum babeāt
 alias ppositioes vt dignitates que sunt pōzes ipsīs.
 ¶ In cōtrariū est phs volens demōstratōez eē ex p̄mis
 veris r imediatis. ¶ Dicendū q̄ cuz dicimus imediata
 ppō qua nō est altera pōz. nō est itelligendū hoc abso-
 lute r simplr. s; glosandū est qua nō ē altera pōz. s; p̄ qua
 possit demōstrari. vnde phs cum prius dixisset q̄ oēs
 demōstratōez eē ex p̄mis r imediatis. volēs hoc decla-
 rare. probat q̄ oēs aut demōstrationē eē ex p̄mis r inde-
 monstrabilibus. p eodē ergo accipit p̄mū r demonstra-
 bile. pnt ḡ p̄missē eē imediate q̄ tuncunq; dignitates q̄
 dicūtur maxime ppōnes sint pōzes illis. nā p̄ h̄s digni-
 tates nō pnt eē demōstratōez. cū dignitates sint ppositi-
 oes cōmunes. r demōstratio nō sit p cōia sed per ppōia.
 ¶ Alterius forte dubitaret aliqs vtz sint ppōnes ime-
 diate dignitates que nō ingrediūtur demōstratōez nisi
 fm virtutē. r vt q̄ nō qz imediatū sonat idē qd̄ p̄ximuz.
 illa aut sunt imediata alicui que sunt p̄p̄qua r p̄xima
 illi. dignitates ḡ nō sūt p̄ncipia p̄xima sed sunt p̄nci-
 pia v̄lia r remota imediate ppositioes dici nō debēt.
 ¶ Dicendū q̄ duplex est p̄ncipiū. p̄plexū r icōplexum.
 dignitates ḡ sūt p̄ncipia p̄plexa. termini aut ex quibus
 cōponunt dignitates possunt dici p̄ncipia icōplexa. ex
 terminis ḡ r p̄ncipijs icōplexis fiunt ppōnes que sunt
 p̄ncipia cōplexa. ex ppōnibus aut cōcludūtur cōclones
 Dignitates ḡ r vlr oēs ppōnes p̄missē respiciūt termi-
 nos tāq; p̄ncipia. cōclones tāq; p̄ncipia. Immediatū
 ḡ qz idē sonat qd̄ p̄p̄iū r p̄ximū. duplr pōt accipi. vlr qz
 est p̄p̄quū p̄ncipijs. vel qz p̄p̄quū cōclonibus. Digni-
 tates ḡ sunt ppōnes imediate qz veritas dignitatū est
 valde p̄p̄iq; p̄ncipijs icōplexis r est valde p̄xima signi-
 ficatis terminoz. statū. n. cū scimus qd̄ est qd̄ d̄ p̄ nomē
 r statū cū itelligimus significata terminoz cōcedimus
 dignitatē verā esse. Immediatū ḡ put hic de imediato
 loqm̄r nō est accipiendū ex pte posterioris. vt dicatur
 illa ppō imediata q̄ nō h̄z aliā posteriōrē vel q̄ ē valde
 p̄p̄inā posteriōri. sed accipiendū ē imediatū ex pte p̄ori
 vt dicat illa ppō imediata que nō h̄z aliquam p̄iorē
 Immediatū. n. sonat qd̄ sine medio. sine medio aut pōt
 dici aliqd̄ duplr. vel qz nō h̄z aliud mediū p quod p̄bet
 sed s̄p̄ia est nota. vel qz nō h̄z mediū p quod p̄bet con-
 clusionē sed per seipsam p̄bat r infert cōclusionē suā.
 dignitates ergo sunt ppōes imediate qz nō h̄nt mediū
 p quod p̄benē sed seipsis sunt note. p̄missē aut sunt ime-
 diate. qz nō habent aliud mediū p quod p̄bent r infe-
 rant cōclonē illā. Dignitates ḡ sunt ppōnes imediate.
 qz nō habēt mediū p quod p̄bentur. sed q̄ seipsis sunt
 note. nō at sunt imediate q̄ sint p̄xime cōcloni r nō per
 aliud mediū p̄bent r cōcludāt cōclonē aliq; Sunt. n. di-
 gnitates respectu cōclonū demōstratōez. sicut est virtus so-
 laris respectu pullulatōis plātarū. nā sicut virtus sola-
 ris nūq; est imediatū p̄ncipiū pullulatōis. sed h̄s virtus
 mediāte virtute pullulatiā facit arbores pullulare. v̄tus
 ergo pullulatiua itelligit eē cā media iter vtutē solārē
 r actū pullulati. sic nunq; dignitates sunt imediatū p̄n-
 cipiū cōcludendi cōclusionē demōstratiuā. qz nunq; di-
 gnitates ingrediunt demōstratiuā fm substantiā. Sunt ḡ
 p̄missē q̄si cā media iter dignitates r cōclusiones. ita q̄
 dignitates mediātibus p̄missis cōcludūt cōclones demō-
 stratiuā. sunt ergo dignitates ppōnes imediate r p̄xie
 nō qz sint p̄xime conclusioni p̄bādē s; qz sint p̄xime
 terminis r p̄ncipijs icōplexis. ¶ Alterius at̄ dato q̄ di-
 gnitates possunt dici ppōnes imediate mō quo dictū ē

Dubitaret forte aliqs vtz eo modo possint dici ppōes
 imediate dignitates r p̄missē. ¶ Dicendū q̄ q̄tū ad p̄-
 sens spectat triplicē differētiā assignare possumus iter
 imediatōez dignitatū r p̄missaz. Prima d̄fia est qz oēs
 dignitates sunt ppōnes imediate. qz nō h̄nt mediū p
 qd̄ demōstrent. s; nō oēs p̄missē cuiuscūq; demōstratōis
 sunt imediate qz nō h̄nt mediū p quod demōstrent. di-
 cebat. n. supra. demōstratōez eē ex p̄mis r imediatis vlr
 ex his q̄ ex p̄mis r imediatis sumperūt originē. p̄missē
 ḡ i demōstratōe nō semp̄ sunt p se r imediate. s; sufficit
 q̄ eas sciamus reducere i p̄mas r imediatas. r q̄ ex ta-
 talibus p̄ncipiū sumperunt. Scōda d̄fia ē qz dignitates
 sunt imediate qz nō h̄nt alias pōzes absolute r simplr
 r maxime dignitas illa de quol; affirmatio vel negatō
 simplr r absolute est. ppō pōz r nulla ē pōz illa imo oēs
 alie ppōnes firmanē r roboranē i ipsā. s; nulla p̄missa
 alicuius demōstratōis est sic imediata q̄ simplr r abso-
 lute nullā habeat ppōnē pōzes. nā dignitates sūt ppō-
 nes pōzes q̄buscūq; p̄missis. s; vt dicebat p̄missē in de-
 mōstratōibus possunt eē imediate. nō q̄ absolute nul-
 las habeāt pōzes. s; qz nō h̄nt aliq; pōzes p̄qs valeant
 demōstrari. Tertia d̄fia est qz p̄missē possunt eē duplr
 imediate. nā pnt eē imediate ex pte p̄ncipioz vt qz esse
 pnt ita p̄p̄ique p̄ncipijs q̄ nō pnt demōstrari. r pnt eē
 imediate ex pte cōclonū qz pnt eē ita p̄p̄ique alicui
 cōcloni qz ingrediunt demōstrationē fm substantiā q̄
 imediate iferunt cōclusionē illā. dignitates at̄ pnt dici
 hoc modo imediate. qz sunt idemōstrabiles. nō aut pnt
 dici imediate q̄ sint p̄xime r p̄p̄inque cōcloni que con-
 cludūt. nā si ex dignitatibus r cōibus ppōnibus fieret
 sillogismus aliquis ita qz dignitates r cōes ppōnes in-
 grederent fm substantiā sillogismū illū vt pōt patere
 per habita. h̄s sillogismus nō eēt demonstratio. qz p̄ce-
 deret p cōia r nō p p̄p̄a. ¶ Deinde cū dicit. (Propō aut
 enunciatiōis est) quia mentionē fecerat de ppōne ime-
 diata dices eas eē demōstratōis p̄ncipiū. ideo ad decla-
 rationē dictoz duo facit. quia p̄mo determinat de ipsa
 ppōne. r de imediato p̄ncipio ibi (Immediati aut p̄n-
 cipiū) Ad euidentā p̄me partis sciendū q̄ in diffinitione
 ppōnis ponit enūciatio. in diffinitōe enūciatiōis ponit
 p̄dictio. nō ḡ pōt quis sufficiēter determinare de ppōne
 nisi determinet de enūciatiōe. nec de enūciatiōe nisi de-
 terminet de p̄dictōe. volens ergo phs determinare d̄
 ppositione tria facit. qz p̄mo determinat de ppōne. r
 de enūciatiōe. r de p̄dictōe. secunda ibi (enūciatio v̄o)
 tertia ibi (p̄dictio aut) Prima pars diuidi potest i ptes
 duas quia p̄mo diffinit quid est ppositio. r diuidit p̄-
 pōnem in dyaleticā r demōstratiuā ibi (dyaletica s̄lr)
 Dicit ḡ q̄ (propō ē altera pars enūciatiōis vnū de vno)
 su. significans. ¶ Deinde cū dicit. (Dyaletica s̄lr) di-
 uidit ppōnes in dyaleticā r demōstratiuā dices q̄ (dy-
 aletica aut) ppō (est s̄mlr). i. indifferēter (est accipiens
 quālibet) su. partē p̄dictiōis. r subdit q̄ (demōstratiua
 aut determinate) accipit (alterā partē qm̄ verū est) su.
 quod demōstrator accipit. ¶ Notādū at̄ q̄ illa ē imedi-
 ata ppō qua nō est altera pōz. r illō ē imediatū p̄ncipiū
 quo nō ē aliud p̄ncipiū prius phs ḡ fecerat de tribus
 mentionē. v̄z. de p̄ncipio demōstrationis. de ppositiōe
 r de imediato. sed hoc quod dico imediatum potest co-
 pulari vel cum ppōne. vel cum p̄ncipio. ideo phs ad
 declarationem dictozum determinat r de ppositiōe
 r de imediato p̄n? vt i diuidendo dicebat. ¶ Notādū
 etiā q̄ imediatū p̄ncipiū est in plus q̄ imediata ppositi-
 tio. nam oē quod nō demōstratur siue sit ppositio siue

fit definitio potest dici immediatū pncipiū. Immediata ḡ ppō ē duplex. dignitas ⁊ suppositio. s; immediatū pncipiū est triplex. vs. dignitas suppo ⁊ definitio. Cū ergo B quod dico immediatū possit copulari tā cū ppōne q̄ cum pncipio qz ē dare immediatā ppōem ⁊ immediatū pncipiū voluit tñ pbs diuidere immediatū pncipiū potius q̄ imediatā ppōnes. qz plus ē immediatū pncipiū q̄ imediata ppō. ¶ Notādum q̄ ē dīa inter dyaleticū ⁊ demōstratorē. nā vt dicit̄ circa pncipiū p̄mi thopicoꝝ. demōstratorē. i. demōstratoris fillus est ex veris. dyaleticus autē fillus ex pbabilibus cū ḡ semp altera ps dīctōis sit vera altera falsa. demōstrator qm̄ semp accipit verā semp accipit alterā pte determinate. iō ait q̄ demōstratiua ppō ē accipiens determinate alterā ptem dīctōis. Cuius rō ē qm̄ demōstrator semp accipit verā. et demōstratiua fillus semper est ex veris. dyaleticus vero qz sillogizat ex pbabilibus cuz quelz ps dīctōis aliquo mō posset eē pbabilis. vt pbabile erat q̄ medea diligeret qz fuit mater. ⁊ q̄ nō diligeret qz fuit iterficiens. iō dyaleticus h; viā ad vtrāq; ptem dīctionis. iō i lra dicit̄ q̄ dyaletica ppō est accipiens similiter. i. i. aifferenter quālibz ptem dīctōis. ¶ Dubitaret forte aliq; quomō ē ppō altera pars enūciatōis. ¶ Dicendū q̄ si bñ videre velimus quō ppō est altera pars enūciatōis videndum ē quō differit ppō pblema ⁊ enūciatio. Sciendūz est q̄ ppō idē est qd̄ quasi p alio positio. vnde ipse pmissa que ordinant̄ ad aliud vt ad cōclonē ppōnes dici debent. pblema vero est illud de quo ē questio ⁊ ad qd̄ ordinant̄ ppōnes. ppōnes ḡ sunt pmissa. pblemata aut̄ sunt conclusiones. ⁊ qz filli sunt ex pmissis ⁊ sunt de cōclonibus vel ad cōclones. Jō dicit̄ i pncipio thopicoꝝ q̄ orōnes sillogistice sunt ex ppōnibus de pblematibus. siue sūt ad pblemata. Jnde est ergo q̄ sunt equalia numero et de eodē ex qbus ff orōes sillogistice. i. pmissa. ⁊ de qbus sūt filli. i. pblemata. Dis. n. ppō pōt eē pblema ⁊ orō pblema ppō. qd̄. n. est pmissa i vno sillo pōt eē cōclō alio ⁊ cōuerso. ⁊ si B nō est verā i demōstratiuis. qz sūt qdā ppōnes idemōstrabiles q̄ ita sūt demōstratōis pncipia q̄ nō possunt eē demōstratōis cōclō. Jndubitātē tñ verā est i dyaletici. nā dyaletica ad oīz methodoꝝ pncipia est viā hñs vt i eodē pmo thopicoꝝ scribit̄. nulle ḡ sunt pmissa ⁊ nulla sūt pncipia q̄ nō possunt dyaletice pbari ⁊ q̄ nō possunt esse dyaletici filli cōclusio. ḡ dyaletice loquēdo eadē oīo aliter ⁊ aliter cōsiderata pōt eē pmissa ⁊ cōclusio ⁊ ppō ⁊ pblema. ¶ Aduertēdū tñ q̄ differit pblema. ⁊ cōclusio. nā pblema ē vt aliqd̄ pponit̄ tāq; dubitabile. cōclusio aut̄ est vt illud dubitabile p fillum cōcludit̄. pblema ḡ vtrāq; ptem cōtradictōis accipit qz qd̄ dubitabile dī. sub vtrāq; pte cōtradictōis ppōit̄ Jō pmo thopicoꝝ scribit̄ q̄ si dicas putas vt animal gressibile bipes sit definitio homis vel nō. pblema fit. ¶ Problema ḡ cū sit qdā orō dubitabilis vtrāq; partem accipit. s; si debeat illa orō dubitabilis p fillz cōcludi orō q̄ cōcludat̄ altera ps cōtradictōis. nullus. n. talis fillus est vnus ⁊ idē ḡ simul vtrāq; pte cōtradictōis cōcludat̄ nā elencus si vtrāq; ptem cōtradictōis cōcludat̄ nō est pprie fillus vnus s; magis ē filli plures. erit ḡ cōclusio altera ps pblematis qz pplema pponit̄ dubitationem sub vtrāq; pte cōtradictōis sed cōcludit̄ cōclusio altera ptem tñ. ¶ Dicamus q̄ sicut cōclusio est altera ps pblematis sic ppō est altera ps enūciatōis. nā sicut orō q̄ orō eē pblema dyaleticū anteq; cōcludat̄ p filluz pponit̄ sub vtrāq; pte cōtradictōis qm̄ aut̄ actu p fillum cōcludit̄ orō alterā pte cōcludi. Sic enūciatio dyaletica

q̄ orō eē pmissa vel debet eē ppō orō sub vtrāq; pte dīctionis proponi. quando autem actu ingreditur fillum. orō alterā ptem cōtradictionis accipere. erit ḡ ppositio q̄ dicit orōem pmissam vt ingrediat̄ sillogismū pars enūciationis. sicut cōclō que dicit orōnē vt actu cōcludit̄ p fillum est pars pblematis. ¶ Ulterius forte dubitaret aliq; q̄ ppō dyaletica nō videt̄ differre a ppōne demōstratiua. nā vt est p pcedētia manifestū. ppō q̄ tūcunq; sit dyaletica dicit enūciationē vt actu ingredit̄ fillum. hec. n. ē altera pars dīctōis tñ. nā vtrāq; pars dīctōis sit vnū ⁊ eundē fillum nō pōt ingredi. ḡ ppō dyaletica nō est accipiens quālibet partē dīctōis sed alterā tñ. ⁊ qz demōstratiua etiā alterā partē tñ accipit nō videt̄ differre hec ab illa. ¶ Dicendū q̄ q̄ tū spectat ad p̄ns differre videt̄ ppō dyaletica a ppōne demōstratiua. sicut futurū cōtigēs dī a futuro necio. In futuro enī cōtigēti nunq; simul verificabit̄ vtrāq; pars dīctōis. nā vt erit cras nauale bellū vel nō erit. vel incidet̄ tunica vel nō incidet̄. nō. n. pōt simul eē ⁊ nō eē bellū nauale. nec pōt simul tunica incidere ⁊ nō incidere. ḡ orō in futuris cōtingentibus verificari alterā partē dīctōis tñ. sicut ⁊ in futuris necessarijs. aliter tñ ⁊ aliter. qz in futuris necessarijs est determinata veritas. ⁊ orō verificari alterā partē determinate. vt si dicā. cras oriet̄ sol vel nō oriet̄. orō verificari hanc partē determinate q̄ erit solis ortus. sed i futuris cōtingentibus s; oporteat solū vnā partē dīctōis verificari nō tñ est hoc determinate. nō enī dicere possuz q̄ oīo ⁊ penitus tunica incidet̄ nec q̄ nō incidet̄. sed pōt incidere ⁊ nō incidere. Sic ⁊ in pposito tā ppō dyaletica q̄ etiā de demōstratiua accipit alterā partē dīctōis. sed demōstratiua accipit alterā partē determinate. eo q̄ semp accipit verum. s; dyaletica s; accipiat alterā partē tñ. nō tñ accipit eā determinate. qz pōt accipere tā partē verā q̄ falsā dū tñ accipiat eā sub rōne pbabili. Differt ḡ enūciatio vel pblema dyaleticū a ppōne vel cōclōne demōstratiua qz enūciatio vel pblema dyaleticum accipit vtrāq; partē dīctōis. ppō vero dyaletica accipit alterā partē dīctōis. sed ideterminate. qz pōt accipere hāc vel illā Sed ppō demōstratiua accipit alterā partē dīctōis determinate. qz orō demōstratorē accipere partē hāc. vs. verā. q̄ nullo mō pōt accipere pte illā. i. falsam. ppō ergo demōstratiua erit si determinate dicat̄ hoc est vel hoc nō est. ppō vero dyaletica eo q̄ nō accipit determinate alterā partē erit si cum dubitatōe ⁊ formidine alterius partis pferat̄. vt puta si dicat̄ est ne hoc vel ē ne aīal gressibile bipes definitio hoīs. pblema aut̄ dyaleticū si nō soluz cū dubitatōe pferat̄ sed et si alterā ptem cōtradictōis pphendat. vt puta si dicat̄. putas vtrum aīal gressibile ⁊ bipes est definitio hoīs vel nō. p; ḡ q̄liter differt ppō dyaletica a demōstratiua. ⁊ qualr̄ he ab enūciatōe ⁊ pblemate distinguūt̄. ¶ Deide cū dicit̄. (Enūciatio vō.) definit quid est enūciatio. d. q̄ (enūciatio nō quālibet partez cōtradictōis.) su. accipit. ¶ Notandū aut̄ q̄ enūciatio accipit quālibet partē cōtradictōis. ⁊ ppō dyaletica accipit quālibet partē dīctōis. aliter tamen ⁊ aliter. qz enūciatio accipit quālibet partem simul. s; ppō dyaletica dicit̄ accipere quālibet partē. nō qz accipiat vtrāq; pte si. s; qz accipit alterā pte ideterminate. pōt. n. dyaletica ppō accipere quācūq; partē dīctōis vult cū habeat dyaleticus viā ad vtrāq; ptem cōtradictionis. bene ḡ dicit̄ est q̄ ppō est altera pars enūciatōis cum enūciatio possit accipere vtrāq; partem simul qz vtrāq; ps cōtradictōis potest enūciari. ppositio vero accipiat alterā pte dīctōis tñ. p̄possumus. n. enūciare q̄ oīs

Posteriozum

hō est aial vel nō est aial. sed nunq̄ ppōnes igrediētes sillogismū accipient̄ hoc mō. vt dicamus. ois hō ē aial. vel nō est aial. ⁊ omne risibile est hō vel non est hō. sed altera ps enunciationis affirmatiua vel negatiua igre diū sillyz. ¶ Deide cuz dicit. (Cōtradictio aut.) diffinit qd est cōtradictio. ⁊ ēt diffinit vel describit qd est cōtradictiois pars. vt qd est affirmatio ⁊ qd est negatio. d. q. (Cōtradictio at ē oppō cuius nō ē mediū fm se.) ⁊ subdit (pars aut cōtradictiois q̄ ē aliquid de aliquo). i. q̄ p̄dicat aliquid (est affirmatio). i. vocat ppō affirmatiua (que vocat aliqd ab aliquo). i. ps cōtradictiois que remouet aliqd ab aliquo (negatio est). i. vocat negatiua ppositio

¶ Notādū at q̄ cōtradictio hz duas pres. affirmatōez videlicet ⁊ negationē. sed affirmatio est q̄ p̄dicat aliqd de aliquo. negatio vō que remouet aliquid ab aliquo.

¶ Dubitaret forte aliquis quō cōtradictio sit oppositō vel sit spēs oppōnis cuius nō est mediū f3 se. ¶ Dicēdū q̄ illud est fm se tale qd est maxie tale ⁊ qd ē poēm modū tale ⁊ est cā ⁊ rō q̄re qdlibz aliud sit qd tale. nā illud qd est f3 se tale ⁊ quidē maxime tale ē rō oiu3 alioz. vt ignis qz est maxime calidus est rō ⁊ cā omniū calidoz. Letera. n. alia itantū sunt calida in q̄tū p̄cipant nām ignis vt pōt patere ex z. metha. cōtradictio g d̄r nō h̄re mediū fm se. qz p̄ omnē modū caret medio ⁊ est rō q̄re aliq̄ p̄cipat aliqd de carētia medij. Propter qd sciendū q̄ q̄tum ad p̄sens spectat duplex est mediū. v3. mediū fm formā ⁊ mediū fm subm. addit̄ aut ab aliq̄bus ⁊ tertius modus medij. v3. fm tps. sed hoc i idē quodā mō incidit cū medio fm subm. Scdm̄ ḡ hunc modū loquēdi dicemus q̄ cōtraria mediata p̄ omnē modū h̄nt mediū tā fm formā q̄ fm subiectū. P̄ia vero imediata ⁊ opposita p̄uatiue aliquo mō h̄nt mediū ⁊ aliquo mō nō h̄nt mediū qa nō h̄nt mediū fm formā s3 fm subm. Cōdicioia vero sunt p̄ omnē modū imediata ⁊ nullo mō h̄nt mediū nec fm formā nec fm subiectū. nā album et nigr̄ q̄ dicunt̄ cōtraria mediata h̄nt mediū fm formā qz repit̄ media forma ⁊ color medius iter albū ⁊ nigrū vt fuscū ⁊ pallidū. h̄nt etiā mediū f3 subz qz repit̄ subz aliqd qd ē oio absq̄ colore qz nec ē albū nec nigr̄ nec ēt aliq̄ colore coloratus vt aer ⁊ aq̄ et hō corpa dyaphana. Contraria vero imediata non h̄nt mediū fm forma. qz nō reperit̄ forma media nec dispō iter sanū ⁊ egrū. nisi forte vellemus loqui modo medicoz ponētū dispōnē q̄sdam quā vocāt neutrū eē mediā inter sanitatē ⁊ egritudines. p̄pter quod dicunt̄ medicinā eē rectū regimē sanoz egroz ⁊ neutroz. Est tñ inter sanū ⁊ egrū mediū fm subiectū qz repit̄ subiectū aliquod quod nec ē sanū nec egrū vt lapis ⁊ ferrū. Sic etiā p̄uatiua nō h̄nt mediū fm formā. qz inter vitā ⁊ mortē. inter cecū ⁊ vidētē nō ē media forma. est tñ ibi mediū fm subiectū. qz repit̄ tur subiectū aliquod quod nec ē cecū nec est videns vt lapis ⁊ etiam catulus ante nouē dies. Cōtradictoria vō nullo mō h̄nt mediū nec fm formā. qz nō repit̄ forma media inter affirmationē ⁊ negationē. nec etiā fm subiectū. qz nō reperit̄ subiectū aliquod de quo nō vificef̄ affirmatio vel negatio. imo etiā de ipō nibilo verificaf̄ hoc vel illud. Cōtradictoria ergo dicunt̄ eē fm se imediata. quia sunt per oēs modū imediata. ⁊ nullo modo reperit̄ mediū inter ipsa. ⁊ etiā sunt rō quare alia aliquid participant de immediatōe. nā in alijs oppōnibus repit̄ alijs modus immediatōis iquātū in eis reseruat̄ aliquid de cōtradictōe. vt inquantū vnū oppositoz hz rōnē affirmatōis. aliud vero negatōis. ¶ Deinde cū dicit. (fm mediati aut p̄ncipy) determinat de immediato p̄ncipio.

Ad cuius euidentia sciendū ē q̄ sicut determinādo de p̄ pōne prius diffinit quid est p̄positio. ⁊ postea diuisit̄ ppōnē in dyaleticā ⁊ demonstratiuā. sic determinādo d̄ p̄ncipio immediato forte p̄us determinādū eēt quid ē hō p̄ncipiu. postea diuidedū hō p̄ncipiu i suas partes. attri per iam dicta est aliquo modo patefactū qd est imediata p̄ncipiu. nā cū supius declarabat qd est imediata p̄positio ⁊ dicebat q̄ hō p̄pō est qua nō est alia p̄or aliquo mō ondebaf̄ quid est immediatū p̄ncipiu. nam immediatū p̄ncipium est quo nō est alterum prius. In determinando ergo de immediato p̄ncipio nō diffinit sed solum diuisit̄ in suas partes. Circa quod duo facit. quia p̄mo diuidit̄ immediatū p̄ncipiu in dignitatē ⁊ positionē. ⁊ diuidit̄ positionē i supponē ⁊ diffinitionē. ibi. (positōis at) Dicit̄ ḡ q̄ (immediatū p̄ncipy sillogistici) su. vnū mēbrū vel vnā p̄tē (dico positionē qua nō est). i. nō cōuēit (mōstrare) qz est idemōstrabilis. (nec necesse est eā h̄re aliquē docēdū). aliud su. mēbrū vel aliaz p̄tem p̄ncipy immediati (quā necesse est h̄re quēlibet docēdū). i. quēlibet discipulū. (dignitatē vel maximā ppōnē) su. voco q. d. q. filli demonstratiui duplex est p̄ncipiu immediatū. vnū quod vocat̄ positio quod nō ē necesse h̄re quēlibet discipulū nec ēt pōt demonstrari. aliud vero quod vocat̄ dignitas q̄ est idemōstrabilis sed necesse ē eā h̄re quēlibz docēdū ⁊ subdit q̄ (sunt aut̄ quedā) ppōnes (q̄ sūt hō) .i. q̄ sunt ita p̄se note q̄ necesse est eas h̄re quēlibz docēdū ⁊ addit q̄ (be. n. maxie i huiuscemōi cōsueuimus nomē d̄re). q. d. q. be. n. ppōnes q̄ sūt tales in hō ppōnibus cōsueuimus dicere nomē maxie. i. cōsueuimus eas appellare nomine maxime. ¶ Notādū q̄ dignitas ⁊ positio aueniūt ⁊ differūt. cōueniūt q̄dez qz tā dignitas q̄ positio nō pōt demonstrari. vtraq̄. n. est filli demfatiui p̄ncipiu immediatum ⁊ indemonstrabile. differunt autem quia positionem non est necesse h̄re quēlibet docēdū .i. quēlibet discipulū. dignitates vero necesse ē habere.

¶ Notandum etiā q̄ ponit̄ circa finem secūdi elencōto p̄ncipia sunt minima q̄stitite ⁊ maxia virtute. imo q̄to p̄ncipia sunt vltioza tanto paucioza numero ⁊ maioza virtute. igif̄ cum dignitates sint valde ppōnes ⁊ mltā sunt virtute. hā ḡ dcm̄ est q̄ hōyles maxime vocari debēt. qz ad multa se extēdūt cōsueuimus nomē maxime dicere. ¶ Dubitaret forte alijs quō dignitates necesse est habere quēlibet docēdum. pōnē autē nō est necesse habere. Dicendum q̄ fm cōmen. in. z. de aia. intellectus ⁊ sensus in veritate rerum mō opposito ferunt̄. qz intel lectus nō errat circa cōia. tñ errat circa pp̄ria. sensus at̄ ecōtrario. qz nō errat circa pp̄ria. errat autē circa cōia. apud intellectum ḡ que sunt cōia sunt quasi nota ⁊ manifesta. qz sunt velut locus iante in domo quem nullus ignorat. statim ḡ cum incipimus habere rōnis vsum of ferunt se intellectui n̄ro hō cōia. nā fm auicē. p̄mū quod imp̄mit̄ intellectui n̄ro est ens ⁊ eē. hō ḡ termini cōes vt sunt ens. totum. pars. equale ⁊ inequale ⁊ cetera hō statim imp̄munt̄ intellectui n̄ro. ⁊ statim cū incipimus habere rōnis vsum hoz terminoz rōes coḡscimus. Et qz dignitates ⁊ veritates eaz fundate sunt in cōibus hoz terminoz. iō statim cum incipimus h̄re rōnis vsum sūt nobis aliquo modo note hō dignitates. Et qz puer ante rōnis vsum nō pōt eē auditor scie. ⁊ nullus pōt aliq̄ez docere sciam anteq̄ habeat rōnis vsum. iō prius o3 discipuluz docēdus eē instructus in hō cōibus q̄ addiscat aliq̄ sciam. pōnem at̄ nō necesse est habere quēlibet docēdū. nā hō positōes fundate sunt i rōnibus specialiu terminoz quas nō o3 p̄scire quēlibet docēdū. possumus